

Phone: +32 (0)2 778 01 00
Fax: +32 (0)2 771 56 56
www.bdo.be

The Corporate Village
Da Vincilaan 9, Box E.6
Elsinore Building
B-1930 Zaventem

MATERIALISE NV

**Verslag van de commissaris
aan de algemene vergadering
inzake de geconsolideerde jaarrekening over
het boekjaar afgesloten op 31 december 2018**

Verslag van de commissaris aan de algemene vergadering van Materialise NV inzake de geconsolideerde jaarrekening over het boekjaar afgesloten op 31 december 2018

In het kader van de wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening van Materialise NV (de “vennootschap”) en haar filialen (samen “de Groep”), leggen wij u ons commissarisverslag voor. Dit bevat ons verslag over de controle van de geconsolideerde jaarrekening alsook het verslag betreffende de overige door wet- en regelgeving gestelde rapporteringsvereisten in hoofde van de commissaris. Deze verslagen zijn één en ondeelbaar.

Wij werden benoemd in onze hoedanigheid van commissaris door de algemene vergadering van 7 juni 2016, overeenkomstig het voorstel van het bestuursorgaan uitgebracht op aanbeveling van het auditcomité. Ons mandaat loopt af op de datum van de algemene vergadering die beraadslaagt over de jaarrekening afgesloten op 31 december 2018. Wij hebben de wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening van Materialise NV uitgevoerd gedurende zes opeenvolgende boekjaren.

Verslag over de controle van de geconsolideerde jaarrekening

Oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de wettelijke controle uitgevoerd van de geconsolideerde jaarrekening van de Groep, die de geconsolideerde balans op 31 december 2018 omvat, alsook de geconsolideerde resultatenrekening, het geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat, het geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen en het geconsolideerd kasstroomoverzicht over het boekjaar afgesloten op die datum en de toelichting, met de belangrijkste gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige informatieverschaffing, waarvan het totaal van de geconsolideerde balans 313.225 kEUR bedraagt en waarvan de geconsolideerde resultatenrekening afsluit met een winst van het boekjaar van 3.027 kEUR.

Naar ons oordeel geeft de geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van het vermogen en van de financiële toestand van de Groep op 31 december 2018 alsook van zijn geconsolideerde resultaten en van zijn geconsolideerde kasstromen over het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften.

Basis voor het oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens de internationale controlestandaarden (ISA's) zoals van toepassing in België. Onze verantwoordelijkheden op grond van deze standaarden zijn verder beschreven in de sectie “Verantwoordelijkheden van de commissaris voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening” van ons verslag. Wij hebben alle deontologische vereisten die relevant zijn voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening in België nageleefd, met inbegrip van deze met betrekking tot de onafhankelijkheid.

Wij hebben van het bestuursorgaan en van de aangestelden van de vennootschap de voor onze controle vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Andere vermeldingen

De geconsolideerde jaarrekening die het voorwerp is van dit commissarisverslag is opgesteld in het Engels, aangezien de Nederlandstalige versie nog niet beschikbaar is. Om in overeenstemming te zijn met de Belgische taalwetgeving, zal de vennootschap de Nederlandstalige versie alsnog opstellen, en nadien samen openbaar maken met het Nederlandstalig commissarisverslag dat wij vandaag afleveren. Wij zullen op dat ogenblik verifiëren of de Nederlandstalige versie van de geconsolideerde jaarrekening overeenstemt met de Engelstalige versie, waarover wij vandaag ons commissarisverslag uitgeven.

Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan voor de geconsolideerde jaarrekening

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening die een getrouw beeld geeft in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften, alsook voor de interne beheersing die het bestuursorgaan noodzakelijk acht voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening die geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten.

Bij het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening is het bestuursorgaan verantwoordelijk voor het inschatten van de mogelijkheid van de Groep om zijn continuïteit te handhaven, het toelichten, indien van toepassing, van aangelegenheden die met continuïteit verband houden en het gebruiken van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuursorgaan het voornemen heeft om de Groep te liquideren of om de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of geen realistisch alternatief heeft dan dit te doen.

Verantwoordelijkheden van de commissaris voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening

Onze doelstellingen zijn het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid over de vraag of de geconsolideerde jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten en het uitbrengen van een commissarisverslag waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoog niveau van zekerheid, maar is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de ISA's is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer die bestaat. Afwijkingen kunnen zich voordoen als gevolg van fraude of fouten en worden als van materieel belang beschouwd indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat zij, individueel of gezamenlijk, de economische beslissingen genomen door gebruikers op basis van deze geconsolideerde jaarrekening, beïnvloeden.

Als deel van een controle uitgevoerd overeenkomstig de ISA's, passen wij professionele oordeelsvorming toe en handhaven wij een professioneel-kritische instelling gedurende de controle. We voeren tevens de volgende werkzaamheden uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de geconsolideerde jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten, het bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden die op deze risico's inspelen en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Het risico van het niet detecteren van een van materieel belang zijnde afwijking is groter indien die afwijking het gevolg is van fraude dan indien zij het gevolg is van fouten, omdat bij fraude sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten om transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle, met als doel controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn maar die niet zijn gericht op het geven van een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing van de Groep;
- het evalueren van de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van de door het bestuursorgaan gemaakte schattingen en van de daarop betrekking hebbende toelichtingen;
- het concluderen of de door het bestuursorgaan gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is, en het concluderen, op basis van de verkregen controle-informatie, of er een onzekerheid van materieel belang bestaat met betrekking tot gebeurtenissen of omstandigheden die significante twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de Groep om zijn continuïteit te handhaven. Indien wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij ertoe gehouden om de aandacht in ons commissarisverslag te vestigen op de daarop betrekking hebbende toelichtingen in de geconsolideerde jaarrekening, of, indien deze toelichtingen inadequaat zijn, om ons oordeel aan te passen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van ons commissarisverslag. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de Groep zijn continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de algehele presentatie, structuur en inhoud van de geconsolideerde jaarrekening, en van de vraag of de geconsolideerde jaarrekening de onderliggende transacties en gebeurtenissen weergeeft op een wijze die leidt tot een getrouw beeld;
- het verkrijgen van voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsactiviteiten binnen de Groep gericht op het tot uitdrukking brengen van een oordeel over de geconsolideerde jaarrekening. Wij zijn verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. Wij blijven ongedeeld verantwoordelijk voor ons oordeel.

Wij communiceren met het auditcomité onder meer over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante controlebevindingen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing die wij identificeren gedurende onze controle.

Verslag betreffende de overige door wet- en regelgeving gestelde rapporteringsvereisten in hoofde van de commissaris

Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen en de inhoud van het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening.

Verantwoordelijkheden van de commissaris

In het kader van ons mandaat en overeenkomstig de Belgische bijkomende norm (Herzien in 2018) bij de in België van toepassing zijnde internationale controlestandaarden (ISA's), is het onze verantwoordelijkheid om, in alle van materieel belang zijnde opzichten, het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening te verifiëren, alsook verslag over deze aangelegenheid uit te brengen.

Aspecten betreffende het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening

Na het uitvoeren van specifieke werkzaamheden op het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening zijn wij van oordeel dat dit jaarverslag overeenstemt met de geconsolideerde jaarrekening voor hetzelfde boekjaar en is opgesteld overeenkomstig het artikel 119 van het Wetboek van vennootschappen.

In de context van onze controle van de geconsolideerde jaarrekening, zijn wij tevens verantwoordelijk voor het overwegen, in het bijzonder op basis van de kennis verkregen in de controle, of het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat, hetzij informatie die onjuist vermeld is of anderszins misleidend is. In het licht van de werkzaamheden die wij hebben uitgevoerd, dienen wij u geen afwijking van materieel belang te melden.

Wij drukken geen enkele mate van zekerheid uit over het jaarverslag.

Vermeldingen betreffende de onafhankelijkheid

- Ons bedrijfsrevisorenkantoor en ons netwerk hebben geen opdrachten verricht die onverenigbaar zijn met de wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening verricht, en ons bedrijfsrevisorenkantoor is in de loop van ons mandaat onafhankelijk gebleven tegenover de Groep.
- De honoraria voor de bijkomende opdrachten die verenigbaar zijn met de wettelijke controle bedoeld in artikel 134 van het Wetboek van vennootschappen werden correct vermeld en uitgesplitst in de toelichting bij de geconsolideerde jaarrekening.

Zaventem, 29 april 2019

Veerle Catry
(Signature)

Digitally signed by Veerle Catry
(Signature)
DN: cn=Veerle Catry (Signature),
c=BE
Date: 2019.04.29 17:42:57 +02'00'

BDO Bedrijfsrevisoren CVBA
Commissaris
Vertegenwoordigd door Veerle Catry

JAARREKENING EN ANDERE OVEREENKOMSTIG HET WETBOEK VAN VENNOOTSCHAPPEN NEER TE LEGGEN DOCUMENTEN

IDENTIFICATIEGEGEVENS

NAAM:*Materialise*.....
 Rechtsvorm:*Naamloze vennootschap*.....
 Adres:*Technologielaan*..... Nr.:*15*..... Bus:
 Postnummer:*3000*..... Gemeente:*Leuven*.....
 Land:*België*.....
 Rechtspersonenregister (RPR) - Rechtbank van Koophandel van*Leuven*.....
 Internetadres¹:

Ondernemingsnummer BE 0441.131.254

DATUM 08 / 10 / 2009 van de neerlegging van de oprichtingsakte OF van het recentste stuk dat de datum van bekendmaking van de oprichtingsakte en van de akte tot statutenwijziging vermeldt.

JAARREKENING JAARREKENING IN EURO (2 decimalen)
 goedgekeurd door de algemene vergadering van 04 / 06 / 2019
 met betrekking tot het boekjaar dat de periode dekt van 01 / 01 / 2018 tot 31 / 12 / 2018
 Vorig boekjaar van 01 / 01 / 2017 tot 31 / 12 / 2017

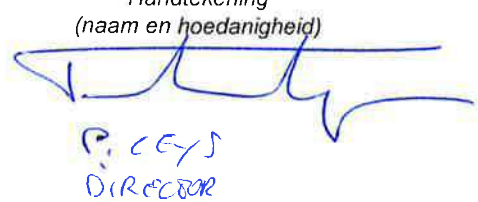
De bedragen van het vorige boekjaar ~~zijn~~ ^{zijn niet} identiek met die welke eerder openbaar werden gemaakt.

Totaal aantal neergelegde bladen:*54*..... Nummers van de secties van het standaardmodel die niet werden neergelegd omdat ze niet dienstig zijn:*6.2.5 6.3.5 6.5.2 6.7.2 6.8 6.17 6.18.2 6.20.8.9*.....

Handtekening
(naam en hoedanigheid)

Handtekening
(naam en hoedanigheid)

¹ Facultatieve vermelding.
² Schrappen wat niet van toepassing is.

**LIJST VAN DE BESTUURDERS, ZAAKVOERDERS EN
COMMISSARISSSEN EN VERKLARING BETREFFENDE EEN
AANVULLENDE OPDRACHT VOOR NAZICHT OF CORRECTIE**

LIJST VAN DE BESTUURDERS, ZAAKVOERDERS EN COMMISSARISSSEN

VOLLEDIGE LIJST met naam, voornamen, beroep, woonplaats (adres, nummer, postnummer en gemeente) en functie in de onderneming

A TREC
Nr.: BE 0456.384.307
Timmermansstraat 32, 8340 Damme, België

Bestuurder
03/06/2008 - 04/06/2019

Vertegenwoordigd door:

Johan De Lille
Gaversesteeweg 604, 9820 Merelbeke, België

Wilfried, Frans, Isidoor Vanraen
Jan Van der Vorstlaan 19, 3040 Huldenberg, België

Gedelegeerd bestuurder
18/11/2003 - 04/06/2019

Jos Van der Sloten
Langestraat 62, 3190 Boortmeerbeek, België

Bestuurder
03/06/2008 - 04/06/2019

Pol Ingelaere
Hazegoedweg 13, 8800 Roeselare, België

Bestuurder
07/06/2011 - 04/06/2019

Peter Leys
Strooistraat 57, 1860 Meise, België

Bestuurder
28/11/2013 - 04/06/2019

Jurgen Gino Ingels
Clemenceaustraat 177 bus A, 2860 Sint-Katelijne-Waver, België

Bestuurder
28/11/2013 - 04/06/2019

Lieve Verplancke
(Arts)
Dikkemeerweg 54, 1653 Dworp, België

Bestuurder
02/06/2015 - 04/06/2019

Hilde Ingelaere
Jan Van der Vorstlaan 19, 3040 Huldenberg, België

Bestuurder
18/11/2003 - 04/06/2019

Bart Luyten
Hanswijkstraat 37 bus A, 2820 Bonheiden, België

Bestuurder
06/06/2017 - 04/06/2019

Volker Hammes
Altbachstrasse 25, 67435 Neustadt An der Weinstrasse, Duitsland

Bestuurder
28/11/2018 - 04/06/2019

BDO Bedrijfsrevisoren ~~Burg-Ven~~ CVBA
Nr.: BE 0431.088.289
Da Vincilaan 9 bus E 6, 1930 Zaventem, België
Lidmaatschapsnr.: B00023

Commissaris
07/06/2016 - 04/06/2019

Vertegenwoordigd door:

Veerle Catry
(bedrijfsrevisor)
Da Vincilaan 9 bus E 6, 1930 Zaventem, België
Lidmaatschapsnr.: A01868

Verlag van de commissaris aan de algemene vergadering van Materialise NV inzake de geconsolideerde jaarrekening over het boekjaar afgesloten op 31 december 2018

In het kader van de wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening van Materialise NV (de “vennootschap”) en haar filialen (samen “de Groep”), leggen wij u ons commissarisverslag voor. Dit bevat ons verslag over de controle van de geconsolideerde jaarrekening alsook het verslag betreffende de overige door wet- en regelgeving gestelde rapporteringsvereisten in hoofde van de commissaris. Deze verslagen zijn één en ondeelbaar.

Wij werden benoemd in onze hoedanigheid van commissaris door de algemene vergadering van 7 juni 2016, overeenkomstig het voorstel van het bestuursorgaan uitgebracht op aanbeveling van het auditcomité. Ons mandaat loopt af op de datum van de algemene vergadering die beraadslaagt over de jaarrekening afgesloten op 31 december 2018. Wij hebben de wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening van Materialise NV uitgevoerd gedurende zes opeenvolgende boekjaren.

Verlag over de controle van de geconsolideerde jaarrekening

Oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de wettelijke controle uitgevoerd van de geconsolideerde jaarrekening van de Groep, die de geconsolideerde balans op 31 december 2018 omvat, alsook de geconsolideerde resultatenrekening, het geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat, het geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen en het geconsolideerd kasstroomoverzicht over het boekjaar afgesloten op die datum en de toelichting, met de belangrijkste gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige informatieverschaffing, waarvan het totaal van de geconsolideerde balans 313.225 kEUR bedraagt en waarvan de geconsolideerde resultatenrekening afsluit met een winst van het boekjaar van 3.027 kEUR.

Naar ons oordeel geeft de geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van het vermogen en van de financiële toestand van de Groep op 31 december 2018 alsook van zijn geconsolideerde resultaten en van zijn geconsolideerde kasstromen over het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften.

Basis voor het oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens de internationale controlestandaarden (ISA’s) zoals van toepassing in België. Onze verantwoordelijkheden op grond van deze standaarden zijn verder beschreven in de sectie “Verantwoordelijkheden van de commissaris voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening” van ons verslag. Wij hebben alle deontologische vereisten die relevant zijn voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening in België nageleefd, met inbegrip van deze met betrekking tot de onafhankelijkheid.

Wij hebben van het bestuursorgaan en van de aangestelden van de vennootschap de voor onze controle vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Andere vermeldingen

De geconsolideerde jaarrekening die het voorwerp is van dit commissarisverslag is opgesteld in het Engels, aangezien de Nederlandstalige versie nog niet beschikbaar is. Om in overeenstemming te zijn met de Belgische taalwetgeving, zal de vennootschap de Nederlandstalige versie alsnog opstellen, en nadien samen openbaar maken met het Nederlandstalig commissarisverslag dat wij vandaag afleveren. Wij zullen op dat ogenblik verifiëren of de Nederlandstalige versie van de geconsolideerde jaarrekening overeenstemt met de Engelstalige versie, waarover wij vandaag ons commissarisverslag uitgeven.

Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan voor de geconsolideerde jaarrekening

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening die een getrouw beeld geeft in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in

België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften, alsook voor de interne beheersing die het bestuursorgaan noodzakelijk acht voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening die geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten.

Bij het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening is het bestuursorgaan verantwoordelijk voor het inschatten van de mogelijkheid van de Groep om zijn continuïteit te handhaven, het toelichten, indien van toepassing, van aangelegenheden die met continuïteit verband houden en het gebruiken van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuursorgaan het voornemen heeft om de Groep te liquideren of om de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of geen realistisch alternatief heeft dan dit te doen.

Verantwoordelijkheden van de commissaris voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening

Onze doelstellingen zijn het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid over de vraag of de geconsolideerde jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten en het uitbrengen van een commissarisverslag waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoog niveau van zekerheid, maar is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de ISA's is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer die bestaat. Afwijkingen kunnen zich voordoen als gevolg van fraude of fouten en worden als van materieel belang beschouwd indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat zij, individueel of gezamenlijk, de economische beslissingen genomen door gebruikers op basis van deze geconsolideerde jaarrekening, beïnvloeden.

Als deel van een controle uitgevoerd overeenkomstig de ISA's, passen wij professionele oordeelsvorming toe en handhaven wij een professioneel-kritische instelling gedurende de controle. We voeren tevens de volgende werkzaamheden uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de geconsolideerde jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten, het bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden die op deze risico's inspelen en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Het risico van het niet detecteren van een van materieel belang zijnde afwijking is groter indien die afwijking het gevolg is van fraude dan indien zij het gevolg is van fouten, omdat bij fraude sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten om transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle, met als doel controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn maar die niet zijn gericht op het geven van een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing van de Groep;
- het evalueren van de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van de door het bestuursorgaan gemaakte schattingen en van de daarop betrekking hebbende toelichtingen;
- het concluderen of de door het bestuursorgaan gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is, en het concluderen, op basis van de verkregen controle-informatie, of er een onzekerheid van materieel belang bestaat met betrekking tot gebeurtenissen of omstandigheden die significante twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de Groep om zijn continuïteit te handhaven. Indien wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij ertoe gehouden om de aandacht in ons commissarisverslag te vestigen op de daarop betrekking hebbende toelichtingen in de geconsolideerde jaarrekening, of, indien deze toelichtingen inadequaat zijn, om ons oordeel aan te passen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van ons commissarisverslag. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de Groep zijn continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de algehele presentatie, structuur en inhoud van de geconsolideerde jaarrekening, en van de vraag of de geconsolideerde jaarrekening de onderliggende transacties en gebeurtenissen weergeeft op een wijze die leidt tot een getrouw beeld;
- het verkrijgen van voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsactiviteiten binnen de Groep gericht op het tot uitdrukking brengen van een oordeel over de geconsolideerde jaarrekening. Wij zijn verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. Wij blijven ongedeeld verantwoordelijk voor ons oordeel.

Wij communiceren met het auditcomité onder meer over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante controlebevindingen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing die wij identificeren gedurende onze controle.

Verslag betreffende de overige door wet- en regelgeving gestelde rapporteringsvereisten in hoofde van de commissaris

Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen en de inhoud van het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening.

Verantwoordelijkheden van de commissaris

In het kader van ons mandaat en overeenkomstig de Belgische bijkomende norm (Herzien in 2018) bij de in België van toepassing zijnde internationale controlestandaarden (ISA's), is het onze verantwoordelijkheid om, in alle van materieel belang zijnde opzichten, het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening te verifiëren, alsook verslag over deze aangelegenheid uit te brengen.

Aspecten betreffende het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening

Na het uitvoeren van specifieke werkzaamheden op het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening zijn wij van oordeel dat dit jaarverslag overeenstemt met de geconsolideerde jaarrekening voor hetzelfde boekjaar en is opgesteld overeenkomstig het artikel 119 van het Wetboek van vennootschappen.

In de context van onze controle van de geconsolideerde jaarrekening, zijn wij tevens verantwoordelijk voor het overwegen, in het bijzonder op basis van de kennis verkregen in de controle, of het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat, hetzij informatie die onjuist vermeld is of anderszins misleidend is. In het licht van de werkzaamheden die wij hebben uitgevoerd, dienen wij u geen afwijking van materieel belang te melden.

Wij drukken geen enkele mate van zekerheid uit over het jaarverslag.

Vermeldingen betreffende de onafhankelijkheid

- Ons bedrijfsrevisorenkantoor en ons netwerk hebben geen opdrachten verricht die onverenigbaar zijn met de wettelijke controle van de geconsolideerde jaarrekening verricht, en ons bedrijfsrevisorenkantoor is in de loop van ons mandaat onafhankelijk gebleven tegenover de Groep.
- De honoraria voor de bijkomende opdrachten die verenigbaar zijn met de wettelijke controle bedoeld in artikel 134 van het Wetboek van vennootschappen werden correct vermeld en uitgesplitst in de toelichting bij de geconsolideerde jaarrekening.

Zaventem, 29 april 2019

BDO Bedrijfsrevisoren CVBA
Commissaris
Vertegenwoordigd door Veerle Catry

Geconsolideerde resultatenrekening

(in 000€, behalve per aandeel informatie)	Toel.	Voor het jaar eindigend op 31 december		
		2018	2017*	2016
Omzet	22.1	184,721	142,573	114,477
Kostprijs van de verkopen	22.2	(82,299)	(62,952)	(46,706)
Bruto marge		102,422	79,621	67,771
Onderzoek -en ontwikkelingskosten	22.3	(22,416)	(19,959)	(17,682)
Verkoop- en marketingkosten	22.4	(46,303)	(38,935)	(36,153)
Algemene- en beheerskosten	22.5	(32,310)	(24,876)	(20,041)
Netto overige operationele opbrengsten	22.6	3,771	4,541	6,212
Operationeel winst		5,164	392	107
Financiële kosten	22.8	(4,864)	(4,728)	(2,437)
Financiële opbrengsten	22.9	3,627	3,210	2,039
Aandeel in het verlies van een gezamenlijke onderneming	8	(475)	(469)	(1,018)
Winst (verlies) voor belastingen		3,452	(1,595)	(1,309)
Belastingen op het resultaat	22.10	(425)	(522)	(1,710)
Netto winst (verlies) van het jaar		3,027	(2,117)	(3,019)
Netto winst (verlies) toewijsbaar aan:				
De aandeelhouders van de moeder		3,027	(2,117)	(3,019)
Minderheidsbelangen		-	-	-
Netto winst (verlies) per aandeel toe te rekenen aan de aandeelhouders van de moeder				
Gewoon	23	0.06	(0.04)	(0.06)
Verwaterd	23	0.06	(0.04)	(0.06)

* Boekjaar 2017 werd aangepast om bepaalde reclassificaties en de definitieve boekhoudkundige verwerking van de overname van ACTech weer te geven. Zie punt 2 voor meer informatie.

De aan dit document toegevoegde toelichtingen vormen een integraal onderdeel van deze geconsolideerde jaarrekening.

Geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat

in 000€	Toel.	<u>Voor het jaar eindigend op 31 december</u>		
		<u>2018</u>	<u>2017*</u>	<u>2016</u>
Netto winst (verlies) van het boekjaar		3,027	(2,117)	(3,019)
Andere elementen van het totaalresultaat				
Wisselkoersverschillen bij de omrekening van buitenlandse activiteiten †		(47)	(691)	(1,833)
Andere elementen van het totaalresultaat, na belastingen		(47)	(691)	(1,833)
Totaalresultaat van het boekjaar, na belastingen		2,980	(2,808)	(4,852)
Totaalresultaat toe te rekenen aan:				
De aandeelhouders van de moeder		2,980	(2,808)	(4,852)
Minderheidsbelangen		–	–	–

† Kunnen later overgebracht worden naar de resultatenrekening.

* Boekjaar 2017 werd aangepast om bepaalde reclassificaties en de definitieve boekhoudige verwerking van de overname van ACTech weer te geven. Zie punt 2 voor meer informatie..

De aan dit document toegevoegde toelichtingen vormen een integraal onderdeel van deze geconsolideerde jaarrekening.

Geconsolideerde balans

in 000€	Toel.	Op 31 december		
		2018	2017*	2016
Activa				
Langlopende activa				
Goodwill	5	17,491	17,552	8,860
Immateriële vaste activa	6	26,326	28,600	9,765
Materiële vaste activa	7	92,537	87,065	45,063
Investerings in ondernemingen met gezamenlijke controle	8	–	31	–
Uitgestelde belastingvorderingen	22.10	315	304	336
Overige financiële activa	10	7,237	3,667	2,154
Totaal langlopende activa		143,906	137,219	66,178
Kortlopende activa				
Voorraad	9	9,986	11,027	7,870
Handelsvorderingen	11	36,891	35,582	27,479
Overige vlottende activa	10	6,936	7,675	4,481
Geldmiddelen en kasequivalenten	12	115,506	43,175	55,912
Totaal kortlopende activa		169,319	97,459	95,742
Totaal activa		313,225	234,678	161,920

* Boekjaar 2017 werd aangepast om bepaalde reclassificaties en de definitieve boekhoudkundige verwerking van de overname van ACTech weer te geven. Zie punt 2 voor meer informatie.

De aan dit document toegevoegde toelichtingen vormen een integraal onderdeel van deze geconsolideerde jaarrekening.

in 000€	Toel.	Op 31 december		
		2018	2017*	2016
Eigen vermogen en verplichtingen				
Eigen vermogen				
Kapitaal	13	3,050	2,729	2,729
Uitgifte premie	13	136,637	79,839	79,019
Geconsolideerde reserves	13	(1,848)	(3,711)	(1,603)
Andere elementen van het totaalresultaat		(1,850)	(1,803)	(1,112)
Eigen vermogen toe te rekenen aan de aandeelhouders		135,989	77,054	79,033
Totaal eigen vermogen		135,989	77,054	79,033
Langlopende verplichtingen				
Rentedragende schulden	15	92,440	81,788	28,267
Uitgestelde belastingschulden	22	6,226	7,415	1,325
Uitgestelde opbrengsten	18	4,587	3,768	3,588
Overige langlopende verplichtingen	16	868	1,904	1,873
Totaal langlopende verplichtingen		104,121	94,875	35,053
Kortlopende verplichtingen				
Rentedragende schulden	15	13,598	12,769	5,539
Handelsschulden		18,667	15,670	13,400
Belastingenschulden	17	2,313	2,023	926
Uitgestelde opbrengsten	18	23,195	18,791	17,822
Overige kortlopende verplichtingen	19	15,342	13,496	10,147
Totaal kortlopende verplichtingen		73,115	62,749	47,834
Totaal eigen vermogen en verplichtingen		313,225	234,678	161,920

* Boekjaar 2017 werd aangepast om bepaalde reclassificaties en de definitieve boekhoudkundige verwerking van de overname van ACTech weer te geven. Zie punt 2 voor meer informatie.

De aan dit document toegevoegde toelichtingen vormen een integraal onderdeel van deze geconsolideerde jaarrekening.

Geconsolideerde mutatieoverzicht van het eigen vermogen

	Toel.	Toewijsbaar aan de aandeelhouders van de moeder						
		Kapitaal	Uitgifte premie	Geconsolideerde reserves	Andere elementen vh. totaal resultaat	Totaal	Minderheidsbelang	Totaal eigen vermogen
Op 1 januari 2018		2,729	79,839	(3,711)	(1,803)	77,054	-	77,054
IFRS 15 - impact op de openingsreserves**	2	-	-	(1,173)	-	(1,173)	-	(1,173)
Aangepast eigen vermogen Op 1 januari 2018		2,729	79,839	(4,884)	(1,803)	75,881	-	75,881
Netto winst (verlies)		-	-	3,027	-	3,027	-	3,027
Andere elementen van het totaal resultaat		-	-	-	(47)	(47)	-	(47)
Totaal resultaat		-	-	3,027	(47)	2,980	-	2,980
Kapitaalverhoging in geldmiddelen	13	312	59,575	-	-	59,887	-	59,887
Kapitaalverhoging door uitoefening van warrants	13	9	593	-	-	602	-	602
Kosten met betrekking tot kapitaalverhoging	13	-	(4,003)	-	-	(4,003)	-	(4,003)
Kosten van op aandelen gebaseerde betaling transacties	13	-	633	9	-	642	-	642
Op 31 december 2018		3,050	136,637	(1,848)	(1,850)	135,989	-	135,989

** De Groep heeft IFRS 15 geïmplementeerd op basis van de 'aangepaste retroactieve transitiemethode'. Door gebruik te maken van deze methode werd de vergelijkende informatie niet aangepast. Zie punt 2 voor meer informatie.

	Toel.	Toewijsbaar aan de aandeelhouders van de moeder						
		Kapitaal	Uitgifte premie	Geconsolideerde reserves	Andere elementen vh. totaal resultaat	Totaal	Minderheidsbelang	Totaal eigen vermogen
Op 1 januari 2017		2,729	79,019	(1,603)	(1,112)	79,033	-	79,033
Netto winst (verlies)*		-	-	(2,117)	-	(2,117)	-	(2,117)
Andere elementen van het totaal resultaat		-	-	-	(691)	(691)	-	(691)
Totaal resultaat*		-	-	(2,117)	(691)	(2,808)	-	(2,808)
Kosten van op aandelen gebaseerde betaling transacties	14	-	820	9	-	829	-	829
Op 31 december 2017*		2,729	79,839	(3,711)	(1,803)	77,054	-	77,054

* Boekjaar 2017 werd aangepast om bepaalde reclassificaties en de definitieve boekhoudkundige verwerking van de overname van ACTech weer te geven. Zie punt 2 voor meer informatie.

		<u>Toewijsbaar aan de aandeelhouders van de moeder</u>							
in 000€	Toel.	<u>Kapitaal</u>	<u>Uitgifte premie</u>	<u>Geconso- lideerde reserves</u>	<u>Andere elementen vh. totaal resultaat</u>	<u>Totaal</u>	<u>Minder- heids belang</u>	<u>Totaal eigen vermogen</u>	
Op 1 januari 2016		2,729	78,098	1,407	721	82,955	–	82,955	
Netto winst (verlies)		–	–	(3,019)	–	(3,019)	–	(3,019)	
Andere elementen van het totaal resultaat		–	–	–	(1,833)	(1,833)	–	(1,833)	
Totaal resultaat		–	–	(3,019)	(1,833)	(4,852)	–	(4,852)	
Kosten van op aandelen gebaseerde betaling transacties	14	–	921	9	–	930	–	930	
Op 31 december 2016		2,729	79,019	(1,603)	(1,112)	79,033	–	79,033	

De aan dit document toegevoegde toelichtingen vormen een integraal onderdeel van deze geconsolideerde jaarrekening.

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

in 000€	Toel.	Voor het jaar eindigend op 31 december		
		2018	2017*	2016
Operationele activiteiten				
Netto (verlies) winst		3,027	(2,117)	(3,019)
<i>Niet-contante en operationele aanpassingen</i>				
Afschrijving van materiële vaste activa	7	12,223	8,754	6,420
Afschrijving van immateriële vaste activa	6	5,064	3,822	1,954
Kosten van op aandelen gebaseerde transacties	14	1,075	1,033	977
Verliezen (winst) op verkoop van materiële vaste activa	7	(83)	25	(149)
Bewegingen in provisies		5	61	18
Bewegingen in waardeverminderingen op dubieze debiteuren en voorraad	11	1,293	502	77
Financiële opbrengsten	22.9	(581)	(381)	(172)
Financiële kosten	22.8	2,172	1,597	983
Impact van vreemde valuta omrekeningen		(299)	302	(400)
Aandeel in het verlies van een onderneming onder gezamenlijke controle (vermogensmutatie methode)	8	475	469	1,018
Belastingen op het resultaat	22.10	425	522	1,712
Reële waarde aanpassing voorwaardelijke vergoeding	4	(192)	–	(455)
Overige		87	(22)	(78)
Aanpassingen werkkapitaal				
Stijging in handelsvorderingen en andere vorderingen		(3,156)	(4,973)	(6,465)
Daling (stijging) in voorraden en contracten in uitvoering		812	(417)	(2,482)
Stijging in handelsschulden en overige te betalen posten		7,341	2,343	9,086
Betaalde belasting op het resultaat		(1,368)	(1,569)	(530)
Netto kasstroom uit operationele activiteiten		28,320	9,951	8,495

* Boekjaar 2017 werd aangepast om bepaalde reclassificaties en de definitieve boekhoudkundige verwerking van de overname van ACTech weer te geven. Zie punt 2 voor meer informatie.

De aan dit document toegevoegde toelichtingen vormen een integraal onderdeel van deze geconsolideerde jaarrekening.

in 000€	Notes	Voor het jaar eindigend op 31 december		
		2018	2017*	2016
Investeringsactiviteiten				
Aankoop van materiële vaste activa	7	(18,270)	(27,733)	(12,237)
Aankoop van immateriële vaste activa	6	(1,836)	(4,345)	(2,342)
Netto ontvangsten van de verkoop van materiële vaste activa	7	281	221	1,928
Acquisitie van een dochteronderneming	4	–	(27,173)	–
Investerings in een onderneming met gezamenlijke controle	8	–	(500)	–
Andere investeringen in niet-beursgenoteerde ondernemingen	10	(2,671)	–	–
Ontvangen interesten		363	281	11
Netto kasstroom gebruikt in (uit) investeringsactiviteiten		(22,133)	(59,249)	(12,640)
Financieringsactiviteiten				
Ontvangsten uit leningen en schulden	15	32,554	54,319	14,669
Terugbetaling van leningen en schulden	15	(18,820)	(11,904)	(2,796)
Terugbetaling van leasingverplichtingen	15	(3,102)	(2,947)	(1,898)
Kapitaalverhoging in geld in de moederonderneming	13	60,489	–	–
Direct toewijsbare kosten gerelateerd aan de kapitaalverhoging	13	(4,003)	–	–
Betaalde interesten		(1,733)	(955)	(630)
Overige financiële opbrengsten (kosten)		(150)	(472)	(79)
Netto kasstroom uit financieringsactiviteiten		65,235	38,041	9,266
Netto toename/(afname) van geldmiddelen en kasequivalenten		71,422	(11,257)	5,121
Geldmiddelen & kasequivalenten in begin van het jaar	12	43,175	55,912	50,726
Wisselkoersverschillen op geldmiddelen & kasequivalenten		908	(1,480)	65
Geldmiddelen & kasequivalenten op einde van het jaar	12	115,506	43,175	55,912

* Boekjaar 2017 werd aangepast om bepaalde reclassificaties en de definitieve boekhoudkundige verwerking van de overname van ACTech weer te geven. Zie punt 2 voor meer informatie.

De aan dit document toegevoegde toelichtingen vormen een integraal onderdeel van deze geconsolideerde jaarrekening.

Toelichtingen bij de geconsolideerde jaarrekening

1. Vennootschapsinformatie

Materialise NV is een naamloze vennootschap met maatschappelijke zetel te Technologielaan 15, 3001 Leuven, België. De geconsolideerde jaarrekening omvat Materialise NV (De “Vennootschap” of de “Moeder”) en haar dochterondernemingen (collectief, de “Groep”). Zie toelichting 28 voor een lijst van de dochterondernemingen van de Vennootschap.

De Groep is een van de voornaamste leveranciers van additieve manufacturing (AM) software en van gesofisticeerde 3D print diensten. De producten en diensten van de Groep worden ingedeeld in drie segmenten: Materialise Medical, Materialise Software en Materialise Manufacturing. De Groep verkoopt haar producten en diensten in Europa, Amerika, Afrika en Azië.

De geconsolideerde jaarrekening van de Groep voor het jaar eindigend op 31 december 2018 werd goedgekeurd voor publicatie door de raad van bestuur van de Moeder op 29 april 2019.

2. Grondslagen van verslaggeving

De geconsolideerde jaarrekening van de Groep voor de drie jaar durende periode eindigend op 31 december 2018 werd opgesteld in overeenstemming met de Internationale Financiële Rapporteringsstandaarden (IFRS) gepubliceerd door de International Accounting Standards Board (IASB) (collectief "IFRS") en met de Internationale Financiële Rapporteringsstandaarden (IFRS) zoals goedgekeurd door de Europese Unie ("EU-IFRS").

Deze geconsolideerde jaarrekening is opgesteld volgens het "historische kost principe", behalve voor activa en passiva die werden aangekocht in het kader van een bedrijfscombinatie die initieel werden erkend aan reële waarde en bepaalde financiële instrumenten die worden gewaardeerd aan reële waarde.

De geconsolideerde jaarrekening wordt weergegeven in duizenden € (K€ of duizend €) en alle waarden zijn afgerond tot het dichtstbijzijnde duizendtal (€ 000), tenzij anders vermeld.

Het opstellen van jaarrekeningen in overstemming met IFRS vereist het gebruik van bepaalde kritische boekhoudkundige schattingen. Het verplicht eveneens het management van de Groep om hun beoordelingsvermogen te gebruiken bij het toepassen van de boekhoudprincipes van de Groep. De significante assumpties en inschattingen welke gebruikt werden om de jaarrekening op te stellen, zijn opgenomen in toelichting 3.

Nieuwe standaarden, interpretaties en wijzigingen welke aangenomen werden door de Groep

De Groep heeft de volgende nieuwe en gewijzigde standaarden en interpretaties aangenomen welke uitgegeven werden door de IASB en de IFRIC welke relevant zijn voor haar operationele activiteiten en van toepassing zijn voor de boekjaren welke beginnen op 1 januari 2018.

- IFRS 9 *Financiële Instrumenten en de daaropvolgende aanpassingen*;
- IFRS 15 *Opbrengsten uit Contracten met Klanten*

Verschillende andere wijzigingen en interpretaties zijn voor het eerst van toepassing in 2018, maar deze hebben geen impact op de geconsolideerde jaarrekening van de Groep. De Groep heeft geen standaarden, interpretaties of wijzigingen opgenomen die zijn uitgegeven maar nog niet van toepassing zijn.

De toepassing van de bovenstaande nieuwe standaarden worden hieronder besproken.

IFRS 9 Financiële instrumenten

In juli 2014 bracht de IASB de finale versie van IFRS 9 Financiële Instrumenten of IFRS 9 uit, deze vervangt IAS 39 Financiële Instrumenten: Opname en Waardering en alle vorige versies van IFRS 9. IFRS 9 brengt alle 3 aspecten samen met betrekking tot de boekhoudkundige verwerking van financiële instrumenten: erkenning en waardering, waardeverminderingen en hedge accounting.

Wij hebben de nieuwe standaard opgenomen op de verplicht toe te passen datum, namelijk 1 januari 2018.

(a) Erkenning en waardering

De Groep heeft geen significant effect ondervonden op zijn geconsolideerde resultatenrekening, geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat, geconsolideerde balans of geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen na het toepassen van de erkennings- en waarderingsvereisten onder IFRS 9. De Groep blijft alle financieel activa waarderen aan reële waarde die tot nu aan reële waarde werden gewaardeerd. Het is de intentie om de eigen vermogensinstrumenten in niet-beursgenoteerde bedrijven aan te houden in de nabije toekomst en zijn aldus gewaardeerd aan reële waarde met wijzigingen te verwerken via de niet-gerealiseerde resultaten.

Kortlopende en langlopende handelsvorderingen worden aangehouden om contractuele kasstromen te innen en zullen naar verwachting leiden tot kasstromen die uitsluitend betalingen van hoofdsom en rente vertegenwoordigen. De Groep waardeert deze ook aan geamortiseerde kostprijs onder IFRS 9. Na de beoordeling van de contractuele kasstroom eigenschappen van zijn schuldinstrumenten, heeft de Groep besloten dat de leningen en handelsvorderingen gewaardeerd kunnen worden aan geamortiseerde kostprijs onder IFRS 9.

(b) Waardevermindering

IFRS 9 verplicht ons om verwachte kredietverliezen op alle schuldbewijzen, leningen en handelsvorderingen te erkennen, zowel op een 12-maandelijkse basis als op de volledige levensduur. We hebben de vereenvoudigde methode toegepast en erkennen verwachte kredietverliezen op alle handelsvorderingen. De verwachte kredietverliezen op de volledige levensduur worden bepaald op basis van een voorzieningsmatrix die toegepast is op elk van de vervaldagenperiodes.

We hebben de transitie uitzondering toegepast zoals voorzien in IFRS 9, waarbij de toepassing van IFRS 9 "bijzondere waardevermindering" niet met terugwerkende kracht hoeft te worden geboekt voor alle gepresenteerde rapporteringsperiodes aangezien we het gebruik van later inzicht ('hindsight') niet kunnen vermijden. De toepassing van IFRS 9 resulteerde in een bijkomende kost/provisie van K€340 in 2018 op onze geconsolideerde resultatenrekening, geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat, geconsolideerde balans en de geconsolideerde mutatieoverzicht van het eigen vermogen. De impact op de initiële datum van toepassing kunnen we als immaterieel beschouwen.

We refereren naar toelichting 3 voor de financiële verslaggeving omtrent de financiële activa en verplichtingen.

(c) Hedge accounting

De Groep past geen hedge accounting toe op zijn derivaten. Derivaten worden gewaardeerd aan de reële waarde met de wijzigingen via de geconsolideerde resultatenrekening.

IFRS 15 Opbrengsten uit Contracten met Klanten

IFRS 15 Opbrengsten uit Contracten met Klanten, of IFRS 15, werd uitgegeven in mei 2014 en verplicht bedrijven een vijf-stappen model te doorlopen om opbrengsten uit contracten met klanten te verantwoorden. Het basisprincipe van IFRS 15 is dat een onderneming opbrengsten voor geleverde goederen of diensten moet erkennen in overeenstemming met de vergoeding waarop de onderneming verwacht recht te hebben in ruil voor die goederen of diensten.

Om het basisprincipe te kunnen toepassen moet een onderneming de volgende stappen doorlopen:

- Identificeren van het contract met een klant;
- Identificeren van prestatieverplichtingen in het contract;
- Vaststellen van de transactieprijs;
- Alloceren van de transactieprijs aan de prestatieverplichtingen in het contract; en
- Erkenning van opbrengsten op het moment dat de onderneming een prestatieverplichting vervult.

De nieuwe standaard met betrekking tot opbrengsten heeft alle bestaande regels met betrekking tot het erkennen van opbrengsten onder IFRS vervangen. We hebben de nieuwe standaard toegepast vanaf de verplichte toepassingsdatum, namelijk 1 januari 2018 en hebben de 'aangepaste retroactieve transitieprocedure' toegepast voor contracten die nog niet waren afgerond op 1 januari 2018. Deze methode erkent het cumulatieve effect van het initieel implementeren van IFRS 15 als een aanpassing op de openingsbalans van de geconsolideerde reserves in 2018.

De gevolgen na het implementeren van IFRS 15 worden hieronder beschreven:

OEM software licentie en distributieovereenkomsten

We verkopen regelmatig softwarelicenties en distributieovereenkomsten die mogelijk het recht bieden aan een partner om de Materialise software te integreren in zijn eigen software of machine, die op zijn beurt op de markt wordt gebracht en verkocht aan de eindgebruiker. Normaal voorzien deze contracten een licentie om de software te gebruiken en op de markt te brengen, training en onderhoud en ondersteuning voor een periode van een jaar. Deze verschillende prestatieverplichtingen kunnen van elkaar worden "onderscheiden". Bepaalde contracten kunnen ook ontwikkelingsdiensten bevatten. In principe kunnen deze ontwikkelingsdiensten ook "onderscheiden" worden van de andere prestatieverplichtingen, behalve in het geval dat een klant met de voorhanden resources en zonder bijkomende ontwikkelingsdiensten geen gebruik kan maken van de licentie, en ook wanneer de ontwikkelingsdiensten de bestaande licentie significant zouden wijzigen. In dat geval, worden deze ontwikkelingsdiensten gecombineerd beschouwd met de licentie, en erkent als opbrengst over de volledige termijn van de licentie.

Deze overeenkomsten kunnen ook getrapte volumekortingen verschaffen indien bepaalde omzetdoelen bereikt worden, en kortingen wanneer bepaalde ontwikkelingsinkomsten bereikt worden. Voor de implementatie van IFRS 15 werden volumekortingen gebaseerd op een redelijke schatting van de te betalen volumekortingen, en werden deze verminderd met de inkomsten over de contractperiode heen. Andere kortingen werden onmiddellijk volledig afgetrokken van de opbrengsten indien we verwachtten dat deze criteria gehaald zouden worden. Onder IFRS 15 bevat de transactieprijs een schatting van alle te betalen kortingen en worden deze vervolgens toegewezen aan de prestatieverplichtingen. De impact op de inkomsten was echter immaterieel op 1 januari 2018.

Medische partner licentie-, leverings- en distributieovereenkomsten

Medische partner licentie-, leverings- en distributieovereenkomsten omvatten normaal een tijdsgerelateerde licentie voor online order management systemen en "surgical guide" planning software, "surgical guide" ontwikkelingsdiensten en 3D printing, training, installatie, onboarding en onderhoudsdiensten. De vergoeding voor de licentie is over het algemeen inbegrepen in de prijs voor een "surgical guide" (al dan niet omdat er een expliciet vermelde royalty aan de prijs is toegevoegd). Er is geen significant verschil tussen de boekhouding voor en na de toepassing van IFRS 15, behalve voor:

- De licentie wordt in de meeste gevallen niet aanzien als "onderscheidend" en kan gecombineerd worden met de "surgical guide" diensten en printing omdat de licentie geen significante voordelen biedt voor de partner zonder andere redelijk beschikbare middelen;

- Bepaalde overeenkomsten kunnen significante ontwikkelingsdiensten bevatten anders dan de standaard installatie en onboarding diensten, welke het bestaande platform aanzienlijk wijzigen ten behoeve van de partner en worden niet als “onderscheidend” beschouwd en aldus gecombineerd met de licentie; en
- De toewijzing van de transactieprijs over de “onderscheidende” prestatieverplichtingen kan resulteren in een hogere of lagere opbrengst toegewezen aan een prestatieverplichting in vergelijking met de contractuele prijsbepaling.

De impact op de opbrengsten van de hierboven toegelichte verschillen resulteerden in K€323 extra uitgestelde opbrengsten.

Eén exclusiviteitscontract met een niet-opzegbare termijn van 10 jaar had een niet-terugbetaalbaar voorschot voor een totaal van €2.25 million. Voor de implementatie van IFRS 15 was deze vergoeding volledig toegewezen aan de voorbije jaren (vanaf 2010). Onder IFRS 15 zal deze vergoeding opgenomen worden in de transactieprijs en toegewezen worden aan de “onderscheide” prestatieverplichtingen van het contract dewelke voornamelijk software licenties, “surgical guides” diensten, onderhoud en ontwikkelingsdiensten zijn. De impact van dit verschil is een hogere uitgestelde opbrengst van K€850 met een stijging van de overgedragen verliezen voor hetzelfde bedrag. Deze uitgestelde opbrengst zal erkend worden als opbrengst over de volgende drie jaren.

Andere opbrengstenstromen

Er wordt niet verwacht dat IFRS 15 een significante impact zal hebben op de andere opbrengstenstromen zoals 3D printing, en software licenties en gerelateerd onderhoud.

Impact

Op basis van bovenstaand gedetailleerd overzicht, zal het cumulatieve effect op de geconsolideerde reserves vanaf 1 januari 2018 als volgt zijn (debit is positief):

in 000€	<u>Op 1 januari 2018</u>
Software	–
Medisch	1,173
Productie	–
Totaal aanpassingen	1,173

De volgende tabel vat de impact na de implementatie van IFRS 15 samen op de geconsolideerde balans vanaf 31 december 2018 en zijn geconsolideerde resultatenrekening voor het jaar dan eindigend. De impact op het kasstroomoverzicht voor het jaar eindigend op 31 december 2018 is immaterieel, behalve voor wat betreft de impact van de uitgestelde opbrengsten op de lijn “netto winst van het jaar”, dewelke volledig gecompenseerd wordt door een stijging op de lijn “handelsschulden en overige te betalen verplichtingen”.

in 000€	Op 31 december 2018			
	Gerapporteerd	IFRS 15 aanpassing	IFRS 15 aanpassing na initiële toepassing	Bedragen zonder toepassing IFRS 15
Eigen vermogen en verplichtingen				
Eigen vermogen				
Kapitaal	3,050	–	–	3,050
Uitgifte premie	136,637	–	–	136,637
Geconsolideerde reserves	(1,848)	1,173	(410)	(1,085)
Andere elementen van het totaalresultaat	(1,850)	–	–	(1,850)
Eigen vermogen toe te rekenen aan de aandeelhouders	135,989	1,173	(410)	136,752
Totaal eigen vermogen	135,989	1,173	(410)	136,752
Langlopende verplichtingen				
Rentedragende schulden	92,440	–	–	92,440
Uitgestelde belastingschulden	6,226	–	–	6,226
Uitgestelde opbrengsten	4,587	(763)	410	4,234
Overige langlopende verplichtingen	868	–	–	868
Totaal langlopende verplichtingen	104,121	(763)	410	103,768
Kortlopende verplichtingen				
Rentedragende schulden	13,598	–	–	13,598
Handelsschulden	18,667	–	–	18,667
Belastingenschulden	2,313	–	–	2,313
Uitgestelde opbrengsten	23,195	(410)	–	22,785
Overige kortlopende verplichtingen	15,342	–	–	15,342
Totaal kortlopende verplichtingen	73,115	(410)	–	72,705
Totaal eigen vermogen en verplichtingen	313,225	–	–	313,225

Geconsolideerde resultatenrekening (in 000€, behalve per aandeel informatie)	Voor het jaar eindigend op 31 december 2018		
	Gerapporteerd	Aanpassing en	Bedragen zonder toepassing van IFRS 15
Omzet	184,721	(410)	184,311
Kostprijs van de verkopen	(82,299)	–	(82,299)
Bruto marge	102,422	(410)	102,012
Onderzoek -en ontwikkelingskosten	(22,416)	–	(22,416)
Verkoop- en marketingkosten	(46,303)	–	(46,303)
Algemene- en beheerskosten	(32,310)	–	(32,310)
Netto overige operationele opbrengsten	3,771	–	3,771
Operationeel winst	5,164	(410)	4,754
Financiële kosten	(4,864)	–	(4,864)
Financiële opbrengsten	3,627	–	3,627
Aandeel in het verlies van een onderneming met gezamenlijke controle	(475)	–	(475)
Winst voor belastingen	3,452	(410)	3,042
Belastingen op het resultaat	(425)	–	(425)
Netto winst van het jaar	3,027	(410)	2,617
Netto winst toewijsbaar aan:			–
De aandeelhouders van de moeder	3,027	(410)	2,617
Basis winst per aandeel	0.06	–	0.05
Verwaterde winst per aandeel	0.06	0	0.05

Aanpassingen voor het boekjaar 2017

De Groep heeft het boekjaar 2017 aangepast voor de volgende impacten:

- Onze geauditeerde jaarrekening voor het jaar eindigend op 31 december 2017 opgenomen in ons jaarverslag onder Form 20-F, zoals ingediend bij de U.S. Securities and Exchange Commission op 30 april 2018 (de "FY 2017 Form 20-F"), bevatte een voorlopige verwerking van de ACTech bedrijfscombinatie. De reële waarde analyse met betrekking tot de overgenomen activa en verplichtingen was nog niet voltooid op de rapporteringsdatum.

Op 4 oktober 2018 hebben we de reële waarde analyse van de ACTech bedrijfscombinatie voltooid, met aanpassingen aan de immateriële activa, goodwill, materiële vast activa, voorraden en contracten in uitvoering, ander vlottend activa, investeringssubsidies en de te betalen belastingen, alsof de verwerking van deze bedrijfscombinatie voltooid was op de overnamedatum. De impact is retroactief aangepast in de geconsolideerde balans op 31 december 2017 en de geconsolideerde resultatenrekening voor het jaar eindigend 31 december 2017. Verder is er een aanpassing verwerkt op de voorraadwaardering van ACTech op 31 december 2017, met een totale impact van K€(461) op de geconsolideerde reserves voor het jaar.

We verwijzen naar toelichting 4 voor een gedetailleerde bespreking van de ACTech bedrijfscombinatie.

- De Groep heeft in de geconsolideerde resultatenrekening vrijwillig de voorstelling van de afschrijvingskosten gerelateerd aan de immateriële vaste activa gewijzigd, met uitzondering van deze gerelateerd aan het orderboek. De gerelateerde afschrijvingskosten worden in 2018 gepresenteerd in de lijn "Netto overige operationele opbrengsten" in de geconsolideerde resultatenrekening, terwijl deze vroeger werden gepresenteerd onder de kostprijs van de verkopen, de verkoop- en marketingkosten en de algemene- en beheerskosten. De immateriële activa hebben betrekking op overgenomen technologie en klantenrelaties. Het management heeft deze wijziging doorgevoerd om een beter beeld te geven omtrent de prestatie van de Groep.

De impact van de aanpassingen op de geconsolideerde balans en de geconsolideerde resultatenrekening voor het jaar eindigend 31 december 2017 kunnen als volgt voorgesteld worden:

Impact wijziging op de balans in 000€	Op 31 december, 2017		
	Gerapporteerd	IFRS 3 ACTECH	Aangepaste bedragen
Activa			
Langlopende activa			
Goodwill	18,447	(895)	17,552
Immateriële vaste activa	28,646	(46)	28,600
Materiële vaste activa	86,881	184	87,065
Investerings- in ondernemingen met gezamenlijke controle	31	–	31
Uitgestelde belastingvorderingen	304	–	304
Overige financiële activa	3,667	–	3,667
Totaal langlopende activa	137,976	(757)	137,219
Kortlopende activa			
Voorraad	11,594	(567)	11,027
Handelsvorderingen	35,582	–	35,582
Overige vlottende activa	9,212	(1,537)	7,675
Geldmiddelen en kasequivalenten	43,175	–	43,175
Totaal kortlopende activa	99,563	(2,104)	97,459
Totaal activa	237,539	(2,861)	234,678

Eigen vermogen en verplichtingen			
Eigen vermogen			
Kapitaal	2,729	–	2,729
Uitgifte premie	79,839	–	79,839
Geconsolideerde reserves	(3,250)	(461)	(3,711)
Andere elementen van het totaalresultaat	(1,803)	–	(1,803)
Eigen vermogen toe te rekenen aan de aandeelhouders	77,515	(461)	77,054
Totaal eigen vermogen	77,515	(461)	77,054
Langlopende verplichtingen			
Rentedragende schulden	81,788	–	81,788
Uitgestelde belastingschulden	7,006	409	7,415
Uitgestelde opbrengsten	5,040	(1,272)	3,768
Overige langlopende verplichtingen	1,904	–	1,904
Totaal langlopende verplichtingen	95,738	(863)	94,875
Kortlopende verplichtingen			
Rentedragende schulden	12,769	–	12,769
Handelsschulden	15,670	–	15,670
Belastingenschulden	3,560	(1,537)	2,023
Uitgestelde opbrengsten	18,791	–	18,791
Overige kortlopende verplichtingen	13,496	–	13,496
Totaal kortlopende verplichtingen	64,286	(1,537)	62,749
Totaal eigen vermogen en verplichtingen	237,539	(2,861)	234,678

Voor het jaar eindigend 31 december, 2017

	Toel.	Voorafgaand			
		gerapporteerd	IFRS 3 ACTECH	Herclassificatie	Aangepast
(in 000€, behalve per aandeel informatie)					
Omzet		142,573	–	–	142,573
Kostprijs van de verkopen		(62,787)	(447)	282	(62,952)
Bruto marge		79,786	(447)	282	79,621
Onderzoek -en ontwikkelingskosten		(19,959)	–	–	(19,959)
Verkoop- en marketingkosten		(39,109)	–	174	(38,935)
Algemene- en beheerskosten		(25,484)	–	608	(24,876)
Netto overige operationele opbrengsten (kosten)		5,631	(26)	(1,064)	4,541
Operationeel winst (verlies)		865	(473)	–	392
Financiële kosten		(4,728)	–	–	(4,728)
Financiële opbrengsten		3,210	–	–	3,210
Aandeel in het verlies van een gezamenlijke onderneming		(469)	–	–	(469)
Verlies voor belastingen		(1,122)	(473)	–	(1,595)
Belastingen op het resultaat		(534)	12	–	(522)
Netto verlies van het jaar		(1,656)	(461)	–	(2,117)
Netto verlies toewijsbaar aan:					
De aandeelhouders van de moeder		(1,656)	(461)	–	(2,117)
Minderheidsbelangen		–	–	–	–

De geconsolideerde resultatenrekening voor het jaar eindigend 31 december 2016 is niet aangepast. De totale impact op de netto andere operationele inkomsten/ (kosten) was immaterieel voor het jaar 2016 en daarom is dat bedrag niet geherclassificeerd.

Een * teken is toegevoegd aan het jaar 2017 in de tabellen in de toelichting die beïnvloed zijn door de aanpassing.

3. Overzicht van de belangrijkste grondslagen voor financiële verslaggeving

Grondslagen voor consolidatie

De geconsolideerde jaarrekening bevat de jaarrekening van de Groep en zijn entiteiten.

Entiteiten zijn vanaf de dag van de overname, te weten de dag waarop de Groep de zeggenschap in handen krijgt, volledig geconsolideerd en blijven geconsolideerd tot de dag waarop die zeggenschap ophoudt. De jaarrekeningen van de entiteiten worden voor dezelfde verslagperiode als de moedermaatschappij opgesteld, waarbij dezelfde grondslagen voor financiële verslaggeving worden gevolgd. Alle saldo's, transacties, niet-gerealiseerde winsten en verliezen die het gevolg zijn van transacties binnen de Groep en dividenden worden volledig geëlimineerd.

De Groep rekent winst of verlies en elke component van niet-gerealiseerde resultaten toe aan de eigenaars van de moedermaatschappij en aan de minderheidsbelangen op basis van de huidige eigendomsbelangen, zelfs als de resultaten in de minderheidsbelangen een tekortsaldo vertonen.

Een wijziging in het eigendomsbelang van een entiteit, zonder verlies van zeggenschap, wordt als een eigenvermogenstransactie verwerkt. Als de Groep de zeggenschap over een entiteit verliest, zal het de activa (inclusief goodwill) en de verplichtingen van de entiteit, alle minderheidsbelangen en de andere eigenvermogenscomponenten met betrekking tot de entiteit niet langer in de balans opnemen. Een surplus of tekort als gevolg van het verlies van zeggenschap wordt in de winst of het verlies opgenomen. Als de Groep een belang in de betreffende entiteit behoudt, wordt dat belang gewaardeerd tegen de reële waarde op de dag waarop de zeggenschap werd verloren.

Het gedeelte gealloceerd aan de moeder en het minderheidsbelang bij het voorbereiden van de geconsolideerde jaarrekening is alleen gebaseerd op de huidige eigendomsbelangen.

Er zijn geen significante wijzingen doorgevoerd in het jaar 2018.

Minderheidsbelangen

De Groep heeft de keuze om, op transactiebasis, het minderheidsbelang in de overgenomen vennootschap, welke overeenkomt met de huidige eigendomsbelangen en waarbij de houder recht heeft op een evenredig deel in het netto activa van de onderneming in het geval van een liquidatie, initieel te erkennen aan de reële waarde op datum van acquisitie of aan het evenredig deel in de nettobedrag van de identificeerbare verworven netto activa. Andere componenten van het minderheidsbelang zoals openstaande aandelenopties worden in het algemeen gewaardeerd aan reële waarde. De Groep heeft tot nog toe voor de reeds verwerkte bedrijfscombinaties niet voor de optie gekozen om de reële waarde te gebruiken. De Groep heeft momenteel geen minderheidsbelang in een onderneming als gevolg van een bedrijfscombinatie.

Omrekening van vreemde valuta

De geconsolideerde jaarrekening van de Groep wordt gepresenteerd in Euro, welke ook de functionele munt is van de Moeder. Voor elke entiteit bepaalt de Groep de functionele munt waarin alle componenten van de jaarrekening van elke entiteit gewaardeerd worden.

Jaarrekening van buitenlandse entiteiten

Buitenlandse entiteiten gebruiken hun lokale valuta (valuta van de economische omgeving waarin de entiteit actief is). De balans wordt tegen de slotkoers naar euro omgerekend en de resultatenrekening wordt tegen de gemiddelde wisselkoers op ieder maandeinde omgerekend. Verschillen die voortvloeien uit de omrekening van de jaarrekening van voornoemde entiteiten, worden als "Wisselkoersverschillen bij de omrekening van buitenlandse activiteiten" in de andere elementen van het totaalresultaat opgenomen.

Valutatransacties

Transacties die in vreemde valuta worden uitgedrukt, worden tegen de wisselkoers van de laatste dag van de vorige maand in de functionele munt van de entiteiten omgerekend. Monetaire items worden in de balans tegen de slotkoers op elke rapporteringsdatum omgerekend en de relevante omrekeningsaanpassingen worden als financieel of operationeel resultaat opgenomen naargelang de aard.

Bedrijfscombinaties en goodwill

Bedrijfscombinaties worden verwerkt aan de hand van de overnamemethode op de dag van de overname, welke de datum is waarop de Groep de zeggenschap over de entiteit kreeg. De kost van een overname wordt gemeten als de som van de vergoeding die aan de verkoper overgedragen wordt, gewaardeerd op de dag van acquisitie aan reële waarde, en het bedrag aan minderheidsbelang in de overgenomen entiteit.

De Groep berekent goodwill op de dag van de overname, en die is gelijk aan:

- de reële waarde van de overgedragen vergoeding aan de verkoper, plus
- de waarde van alle minderheidsbelangen in de overgenomen partij, plus
- de reële waarde van het bestaande aandelenbelang in de overgenomen partij die op de dag van de overname wordt geherwaardeerd, als de Vennootschapscombinatie in fasen is verlopen, min
- het opgenomen (aan de reële waarde) nettobedrag van de identificeerbare verworven netto activa en overgenomen verplichtingen.

Goodwill wordt geboekt als immateriële vaste activa waarbij eender welke waardevermindering via het geconsolideerd resultaat verwerkt zal worden. Wanneer de reële waarde van de identificeerbare activa, verplichtingen en voorwaardelijke verplichtingen de reële waarde van de vergoeding overstijgt, wordt het verschil in de winst of verlies opgenomen.

De acquisitiekosten worden onmiddellijk geboekt in de resultatenrekening onder de lijn “Algemene- en beheerskosten”.

Alle voorwaardelijke vergoedingen te betalen door de overnemende partij, worden tegen de reële waarde op de dag van de overname opgenomen. Latere wijzigingen in de reële waarde van de voorwaardelijke vergoeding, die als een activa of een verplichting wordt beschouwd, worden ofwel in de winst of het verlies of als een wijziging van niet-gerealiseerde resultaten opgenomen. Als de voorwaardelijke vergoeding als eigen vermogen wordt geclassificeerd, moet ze niet worden geherwaardeerd tot ze definitief binnen het eigen vermogen is afgewikkeld.

Aankoop van minderheidsbelangen worden verwerkt als een eigen vermogenstransactie.

Investeringen in ondernemingen met gezamenlijke controle

De Groep heeft één investering in een onderneming met gezamenlijke controle, namelijk RS Print NV. De investeringen van de Groep in deze onderneming worden boekhoudkundig verwerkt volgens de eigenvermogensmutatie methode. Onder de eigenvermogensmutatie methode wordt de investering in de onderneming met gezamenlijke controle initieel geboekt aan kostprijs. De boekwaarde van de investering wordt aangepast om de veranderingen te verwerken van het aandeel van de Groep in de netto activa van de gezamenlijke onderneming sinds de datum van acquisitie. De goodwill welke voortkomt uit de onderneming met gezamenlijke controle is vervat in de boekwaarde van de investering en wordt niet jaarlijks getest voor bijzondere waardeverminderingen.

De resultatenrekening reflecteert het aandeel van de Groep in de resultaten van de gezamenlijke onderneming. Elke verandering in niet-gerealiseerde resultaten van deze gezamenlijke onderneming wordt gepresenteerd binnen de lijn niet-gerealiseerde resultaten van de Groep. Indien er een verandering is welke direct geboekt werd in het eigen vermogen van de onderneming met gezamenlijke controle, boekt de Groep haar aandeel in deze verandering, indien van toepassing, in het mutatieoverzicht van het eigen vermogen. Niet gerealiseerde winsten of verliezen welke resulteren uit transacties tussen de Groep en de onderneming worden geëlimineerd voor haar aandeel in de onderneming met gezamenlijke controle.

De Groep evalueert, na toepassing van de eigenvermogensmutatiemethode, indien het noodzakelijk is om een bijzondere waardevermindering te boeken op haar investering in de onderneming met gezamenlijke controle. De groep evalueert op elke verslagdatum of er objectieve aanwijzingen zijn of deze onderneming een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Indien er aanwijzingen zijn, berekent de Groep het bedrag van de bijzondere waardevermindering als het verschil tussen de realiseerbare waarde van het aandeel van de Groep in de onderneming (het hoogste van de gebruikswaarde en de reële waarde min de verkoopkosten) en de boekwaarde, en boekt dit verlies vervolgens als “aandeel in de winst (het verlies) van ondernemingen met gezamenlijke controle in de resultatenrekening.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden tegen kostprijs opgenomen, na aftrek van de gecumuleerde afschrijving en/of de gecumuleerde bijzondere waardevermindervingsverliezen, als die er zijn. Dergelijke kosten omvatten financieringskosten voor bouwprojecten op lange termijn als er aan de opnamecriteria wordt voldaan. Wanneer significante delen van de materiële vast activa op regelmatige basis moeten vervangen worden erkent de Groep zulke delen als aparte activa met een specifieke gebruiksduur en hieraan gerelateerde afschrijvingen. Eveneens worden de kosten van een groot onderhoud opgenomen in de boekwaarde van het materieel vaste activa als een vervanging indien aan de opnamecriteria voldaan is. Alle andere herstel- en onderhoudskosten worden in het resultaat opgenomen wanneer ze opgelopen worden.

De afschrijving wordt lineair berekend over de geschatte gebruiksduur van de activa:

- Gebouwen: 20-30 jaar
- Materieel vaste activa: 5-30 jaar
- Geleasede gebouwen: 15-30 jaar of leasing termijn indien korter
- Geleasede machines: 5-10 jaar of leasing termijn indien korter

Terreinen worden niet afgeschreven.

Een geleasede activa wordt over de gebruiksduur van het activa afgeschreven. Als er echter geen redelijke zekerheid is dat de Groep op het einde van de leaseperiode eigenaar wordt, wordt het activa over de geschatte gebruiksduur van het activa of over de leaseperiode, afhankelijk van welke periode het kortste duurt, afgeschreven.

Een materieel vast activa en elk belangrijk deel dat oorspronkelijk werd erkend, wordt bij verkoop of als er geen toekomstige economische voordelen van het gebruik of het verkoop ervan worden verwacht, niet langer in de balans opgenomen. Winsten of verliezen als gevolg van het feit dat het activa niet langer in de balans wordt opgenomen (berekend als het verschil tussen de netto-ontvangsten bij verkoop en de boekwaarde van het activa), worden in de resultatenrekening opgenomen van zodra het activa niet langer in de balans wordt opgenomen.

De restwaarde van de activa, de gebruiksduur en afschrijvingsmethoden worden op elk financieel jaareinde herzien en worden indien nodig prospectief aangepast.

Leasing

De vaststelling of een overeenkomst een leaseovereenkomst is, of bevat, is gebaseerd op de economische realiteit van de overeenkomst op de aanvangsdatum, en op het feit of het nakomen van de overeenkomst afhankelijk is van het gebruik van een specifiek activa of specifieke activa of als de overeenkomst een recht op het gebruik van het activa overdraagt, zelfs als dat recht niet expliciet in de overeenkomst wordt gespecificeerd.

Financiële leaseovereenkomsten die in wezen alle risico's en voordelen die gepaard gaan met het eigendom van het geleasede item aan de Groep overdragen, worden bij het begin van de lease tegen de reële waarde van het geleasede vastgoed of de geleasede uitrusting of, indien die waarde lager ligt, tegen de contante waarde van de minimale leasebetalingen geactiveerd. Leasebetalingen worden deels als financieringskosten en deels als aflossing van de leaseverplichting opgenomen, zodat er een constante rentevoet op het resterende saldo van de verplichting wordt bereikt.

Financiële lasten worden als financiële kosten in de resultatenrekening opgenomen.

Wanneer niet alle substantiële risico's en voordelen die gepaard gaan met het eigendom worden overgedragen naar de Groep (operationele leasing) worden de operationele leasebetalingen lineair over de leaseperiode als een exploitatielast in het totaalresultaat opgenomen. De som van de ontvangen leasevoordelen worden lineair gespreid erkend als vermindering van de leasebetalingen over de leaseperiode.

Financieringskosten

Financieringskosten die rechtstreeks toe te wijzen zijn aan de aankoop, constructie of productie van een activa dat noodzakelijkerwijs een aanzienlijke tijd in beslag neemt voordat dit kan worden gebruikt of verkocht, worden als deel van de kosten van de respectievelijke activa geactiveerd. Alle andere financieringskosten zijn ten laste van de periode waarin ze worden gemaakt. Financieringskosten bestaan uit de rente en andere kosten die een entiteit maakt met betrekking tot het lenen van fondsen.

Onderzoek en ontwikkeling

Onderzoek en ontwikkeling omvat de kosten opgelopen bij het ontwikkelen van software oplossingen (nieuwe producten, updates en verbeteringen), guides en andere producten.

Ontwikkelingsactiviteiten omvatten het toepassen van bevindingen uit onderzoek of andere beschikbare kennis om een plan of ontwerp voor een nieuw of substantieel verbeterd (software) product te ontwikkelen voordat het product commercieel kan gebruikt worden.

Ontwikkelingsuitgaven op een individueel project worden erkend als immateriële vast activa wanneer de Groep kan aantonen dat:

- het technisch haalbaar is om het immaterieel vast activa zodanig af te werken dat het beschikbaar zal worden voor gebruik of verkoop;
- het de intentie heeft om het activa af te werken en het in staat is om het activa te gebruiken of te verkopen;
- het activa toekomstige economische voordelen zal genereren;
- het voldoende materialen en fondsen heeft om het activa af te werken;
- het mogelijk is om op een betrouwbare manier de kosten tijdens de ontwikkeling te meten.

De Groep heeft bepaald dat er pas aan de voorwaarden voor het erkennen van intern ontwikkelde immateriële vaste activa met betrekking tot software, guides en andere producten voldaan is kort voordat de activa ter beschikking zijn voor verkoop, tenzij ofwel (i) de Groep sterk bewijs heeft dat de voornoemde criteria voldaan zijn en een gedetailleerd business plan, die aantoont dat het actief op redelijke wijze toekomstige voordelen zal genereren, beschikbaar is, ofwel (ii) de ontwikkeling gedaan is op specifieke vraag van de klant, de Groep de intentie heeft de producten in de markt ook aan andere klanten dan voornoemde te verkopen, de ontwikkeling onderdeel is van een overeenkomst en de hoofdzaak van de overeenkomst stelt dat de klant de Groep een significant deel van de ontwikkelingskosten terug zal betalen. De ontwikkelingskosten die de voornoemde criteria niet halen en de kosten van interne projecten gedurende de onderzoeksfase worden geboekt in de winst-en verliesrekeningen op het moment dat ze zich voordoen. Intern gegenereerde immateriële vaste activa uit gepatenteerde software worden afgeschreven over hun levensduur, startend vanaf het moment dat ze in gebruik zijn/beschikbaar zijn voor verkoop.

Aansluitend op de initiële erkenning van de ontwikkelingskost als activa, wordt het actief gewaardeerd tegen kostprijs verminderd met gecumuleerde afschrijvingen en bijzondere waarderingsverliezen. De afschrijving van het actief begint wanneer de ontwikkeling afgerond is en het actief beschikbaar is voor gebruik. De geactiveerde kosten worden afgeschreven over de periode waarin verwachte toekomstige verkopen worden gerealiseerd vanuit het betreffende project. De afschrijving wordt opgenomen onder de kostprijs van de verkopen. Tijdens de ontwikkelingsfase wordt het activa jaarlijks getoest op uitzonderlijke waardeverminderingen.

Immateriële vaste activa andere dan goodwill

Immateriële activa omvatten aangekochte technologie, klantenportfolio, patenten en licenties, goodwill en technologie en klanten verworven in het kader van een bedrijfscombinatie. Deze immateriële vaste activa worden initieel gewaardeerd aan kostprijs met uitzondering van de overgenomen technologieën en klanten als gevolg van een bedrijfscombinatie, welke initieel worden gewaardeerd aan reële waarde. Na initiële erkenning worden immateriële vaste activa andere dan goodwill aan historische kost min de geaccumuleerde afschrijvingen en waardeverminderingen gepresenteerd.

De gebruiksduur van de immateriële vaste activa is als volgt:

- Software: 3 jaar;
- Patenten en licenties: 5 jaar;
- Overgenomen klanten: 5-20 jaar;
- Technologie: 6-10 jaar;
- Orderboek: De periode over wanneer de orders uitgevoerd zullen worden.

De immateriële activa met beperkte gebruiksduur worden over de economische gebruiksduur afgeschreven en beoordeeld voor bijzondere waardevermindering indien er een aanwijzing is dat het immateriële activa een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. De afschrijvingsperiode en de afschrijvingsmethode voor een immaterieel activa met een beperkte levensduur worden minstens eenmaal tijdens elke verslagperiode herzien. De afschrijvingslast op immateriële activa met beperkte levensduur wordt in de geconsolideerde resultatenrekening in de lijn “netto andere operationele inkomsten” opgenomen.

Bijzondere waardevermindering van goodwill en andere niet-financiële activa (exclusief voorraden en uitgestelde belastingvorderingen)

Op elke jaarlijkse verslagdatum voert de Groep een analyse uit voor een bijzondere waardevermindering voor goodwill en elk immaterieel activa met onbeperkte levensduur. Andere niet-financiële activa en goodwill worden beoordeeld op waardevermindering wanneer er door wijzigende omstandigheden concrete aanwijzingen zijn dat de huidige boekwaarde mogelijk niet realiseerbaar is. Als de boekwaarde van een actief hoger ligt dan de realiseerbare waarde wordt er verondersteld dat het actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan en wordt het tot zijn realiseerbare waarde afgeschreven.

Wanneer het niet mogelijk is om het realiseerbaar bedrag van een individueel actief te schatten voert men een test op bijzondere waardevermindering uit op de kleinste groep van activa waartoe het actief behoort die identificeerbare cashflows genereert (een kasgenererende eenheid of “CGU”). Goodwill wordt bij initiële waardering toegewezen aan elk van de groep CGU’s die verwacht worden voordeel te halen uit de synergiën van de bedrijfscombinatie waaruit de desbetreffende goodwill voortvloeit.

De Groep baseert zich voor de berekening van de bijzondere waardevermindering op gedetailleerde budgetten en vooruitzichten die voor elke CGU van de Groep waaraan goodwill is toegewezen apart worden bepaald. Deze budgetten en vooruitzichten worden algemeen voor een periode van 5 jaar bepaald. Voor langere periodes past de Groep een lange termijn groeivoet toe op toekomstige kasstromen na 5 jaar.

Bijzondere waardeverminderingen worden verwerkt in het resultaat van de Groep tenzij deze opbrengsten tegenboeken welke in het verleden geboekt werden in de niet-gerealiseerde resultaten. Een bijzondere waardevermindering met betrekking tot goodwill wordt niet tegengeboekt.

Wanneer goodwill deel uitmaakt van een CGU en een gedeelte van deze eenheid wordt afgestoten, dan wordt de goodwill, welke gerelateerd is aan deze afgestoten eenheid, mee opgenomen in de boekwaarde van de eenheid bij het bepalen van de winst of verlies als gevolg van de afstoting. Als goodwill op deze manier afgestoten wordt, gebeurt de waardebepaling van de goodwill op basis van de relatieve waarde van de afgestoten eenheid en het gedeelte van de CGU dat behouden blijft.

Vorraden en contracten in uitvoering

Vorraden worden gewaardeerd aan de kostprijs of netto realiseerbare waarde indien dit lager is. Kosten die opgelopen worden om elk product in zijn huidige locatie en staat te krijgen, worden als volgt verwerkt:

- Grondstoffen: aankoopkost op “first in, first out” basis; en
- Afgewerkte goederen en onderhanden productie: kost van directe materialen, werkuren een allocatie van de productie overhead kosten op basis van de normale operationele capaciteit, exclusief financieringskosten.

De netto realiseerbare waarde is de geschatte verkoopprijs tijdens de gewone bedrijfsvoering na aftrek van de geschatte kosten voor voltooiing en verkoopkosten.

Een waardevermindering op voorraad wordt ingeschat op basis van een ouderdoms- of rotatie-analyse.

Onderhanden productie betreft de productie van voorraad dewelke nog geen gespecificeerde klant heeft, terwijl contracten in uitvoering de productie voor specifieke klanten betreft in uitvoering van een getekend contract. Wij verwijzen ook naar de grondslagen voor financiële verslaggeving met betrekking tot de opbrengsten.

Financiële activa

Financiële activa worden gewaardeerd bij eerste opname en vervolgens gewaardeerd aan de geamortiseerde kostprijs, reële waarde via andere elementen van het totaalresultaat en reële waarde via het resultaat.

De indeling van financiële activa bij eerste opname hangt af van de contractuele kasstromen van het financieel actief en van het business model die ze beheert. Met de uitzondering van handelsvorderingen die geen significante financieringscomponent bevatten of voor welke de Groep heeft beslist ze niet op te nemen uit praktisch oogpunt, waardeert de Groep een financieel actief initieel aan zijn reële waarde plus, in het geval dat een financieel actief niet gewaardeerd is aan de reële waarde via het resultaat, de transactiekosten.

Ten behoeve van de waardering na initiële boeking, worden financiële activa ingedeeld in vier categorieën:

- Financiële activa gewaardeerd aan geamortiseerde kostprijs
- Financiële activa gewaardeerd aan reële waarde met veranderingen via de andere elementen van het totaalresultaat en die later geherklasseerd kunnen worden naar de resultatenrekening (schuldinstrumenten);
- Financiële activa gewaardeerd aan reële waarde met veranderingen via de andere elementen van het totaalresultaat en die later niet geherklasseerd kunnen worden naar de resultatenrekening (eigen-vermogensinstrumenten); en
- Financiële activa gewaardeerd aan reële waarde via het resultaat.

Financiële activa gewaardeerd aan geamortiseerde kostprijs

Deze categorie is de meest relevante voor de Groep. De Groep waardeert financiële activa aan geamortiseerde kost als volgende voorwaarden voldaan zijn:

- Financieel actief wordt aangehouden binnen een businessmodel waarvan de doelstelling is de activa aan te houden om de contractueel bepaalde kasstromen op innen; en
- Contractuele bepalingen van het financieel actief geven aanleiding, op gespecificeerde data, tot kasstromen die uitsluitend betalingen zijn van het nominaal bedrag en rente op het openstaand nominaal bedrag.

Financiële activa, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen en kasequivalenten aan geamortiseerde kost worden vervolgens gewaardeerd door middel van de effectieve interest-methode (EIR) en zijn onderhevig aan bijzondere waardeverminderingen. Winsten en verliezen worden erkend in de resultatenrekening wanneer het actief niet langer in de balans wordt opgenomen, onderhevig is aan een bijzondere waardevermindering of gewijzigd wordt.

Financiële activa gewaardeerd aan reële waarde met veranderingen via de andere elementen van het totaalresultaat en die later geherklasseerd kunnen worden naar de resultatenrekening

De Groep heeft momenteel geen financiële activa in bezit die worden geklasseerd als financiële activa gewaardeerd aan reële waarde met veranderingen via de andere elementen van het totaalresultaat en die later geherklasseerd kunnen worden naar de resultatenrekening.

Financiële activa gewaardeerd aan reële waarde met veranderingen via de andere elementen van het totaalresultaat en die later niet geherklasseerd kunnen worden naar de resultatenrekening

De Groep heeft bij de eerste opname onherroepelijk gekozen om het minderheidsbelang in de niet-beursgenoteerde aandelenbelegging Essentium Inc, zoals toegelicht in toelichting 10 en 20, als een financieel actief gewaardeerd aan reële waarde via andere elementen van het totaalresultaat te behandelen. Deze waardering is het meest representatief in functie van het business model voor dit actief. Winsten en verliezen op deze financiële activa worden nooit opgenomen in de resultatenrekening. Dividenden worden erkend als andere operationele opbrengsten in de geconsolideerde resultatenrekening wanneer het recht op betaling is vastgesteld, behalve wanneer de Groep profiteert van dergelijke opbrengsten als terugvordering van een deel van de kost van het financieel actief, in welk geval dergelijke winsten opgenomen worden onder andere elementen van het totaalresultaat. Eigen vermogens-instrumenten gewaardeerd aan reële waarde via andere elementen van het totaalresultaat zijn niet onderhevig aan bijzondere waarderverminderingen.

Financiële activa gewaardeerd aan reële waarde via het resultaat

De Groep heeft momenteel geen financiële activa die gewaardeerd worden aan reële waarde via het resultaat met uitzondering van een call-optie op het minderheidsbelang in Rapidfit+ zoals besproken in toelichting 13, welke is opgenomen in de balans aan reële waarde met veranderingen via de resultatenrekening onder de lijn financiële opbrengsten/ verliezen.

Uitboeking

Een financieel actief wordt uitgeoekt als:

- De rechten op de kasstromen welke het actief genereert, vervallen zijn, of
- De Groep de rechten om kasstromen welke het actief genereert overgedragen heeft.

Bijzondere waardevermindering van financiële activa

Verdere toelichtingen over bijzonderingen waardeverminderingen van de financiële activa worden ook verstrekt in toelichting 3.

De Groep erkent een voorziening voor verwachte kredietverliezen (ECLs) voor alle schuldinstrumenten die niet gewaardeerd worden aan reële waarde via het resultaat.

Voor handelsvorderingen en contractgerelateerde activa, gebruikt de Groep een vereenvoudigde methode om de ECLs te berekenen. Een voorziening voor een verlies wordt erkend op elke verslagdatum gebaseerd op de ECLs van onbepaalde duur. De Groep stelde een voorzieningsmatrix gebaseerd op op basis van de historische verliesgegevens, aangepast voor toekomstige factoren specifiek naar de debiteuren en de economische omgeving.

Voor alle andere vorderingen, zijn de ECLs gebaseerd op het verschil tussen de contractuele kasstromen verschuldigd in overeenstemming met het contract en de kasstromen die de Groep verwacht te zullen ontvangen, verdisconteerd aan een benadering van de oorspronkelijke effectieve interestvoet. De verwachte kasstromen zullen kasstromen bevatten van de verkoop van verkregen zekerheden of andere kredietzekerheden die integraal deel uitmaken van de contractuele bepalingen. ECLs worden in twee fases erkend. Voor deze krediet blootstellingen voor welke er nog geen significante toename van het kredietrisico is geweest sinds de eerste opname, worden ECLs verstrekt voor kredietverliezen die voortvloeien uit wanbetalingen binnen de komende 12 maanden (12 maanden ECL). Voor deze krediet blootstellingen voor welke er wel al een significante toename van het kredietrisico is geweest sinds de eerste opname, wordt een voorziening voor een verlies geboekt voor de verwachte kredietverliezen over de resterende termijn van de blootstelling, ongeacht van het tijdstip van de wanbetaling (een onbeperkte ECL).

Financiële verplichtingen

Alle financiële verplichtingen worden initieel gewaardeerd aan reële waarde en, in het geval van leningen en overige verplichtingen, na aftrek van direct toewijsbare transactiekosten.

De groeps financiële verplichtingen bevatten handels- en overige schulden, leningen inclusief voorschotten in rekening-courant en financiële derivaten inclusief geschreven putopties op de minderheidsbelangen.

Financiële verplichtingen aan geamortiseerde kostprijs

De handels- en overige schulden, alsook de leningen worden geclassificeerd als financiële verplichtingen aan geamortiseerde kost.

Deze financiële verplichtingen worden aan de hand van de effectieve rente-methode (EIR) tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd. Winsten en verliezen worden in het overzicht van het totaalresultaat opgenomen als de verplichtingen niet langer in de balans worden opgenomen, alsook via het afschrijvingsproces van de effectieve interest-methode (EIR).

Geschreven putopties op minderheidsbelangen

De Groep erkent een financiële schuld op de geschreven putopties op de minderheidsbelangen. De geschreven putopties hebben een variabele uitoefeningsprijs op basis van een in het contract opgenomen formule (zie toelichting 13).

- De financiële verplichting wordt initieel erkend aan de reële waarde en de reële waarde wordt geherklasseerd van minderheidsbelangen, en indien het bedrag hoger is dan het minderheidsbelang, van de geconsolideerde reserves.
- De reële waarde wordt bepaald als de actuele waarde van de uitoefenprijs.
- Elke wijziging in de reële waarde als gevolg van een wijziging van de geschatte uitoefenprijs wordt onmiddellijk erkend in de geconsolideerde reserves. Elk effect van het verloop van de actuele waarde van de uitoefenprijs wordt rechtstreeks in het geconsolideerd resultaat genomen (financiële kost).
- Er wordt geen deel van de winst toegewezen aan het minderheidsbelang.
- Wanneer de geschreven putoptie uitgeoefend wordt zal de boekwaarde worden geherklasseerd naar de geconsolideerde reserves. Indien de geschreven putoptie niet uitgeoefend wordt zal de boekwaarde van de financiële verplichting tegen geboekt worden ten op zichte van de geconsolideerde reserves.

Samengestelde financiële instrumenten

De Groep heeft converteerbare schuld uitgegeven die verwerkt wordt als een samengesteld financieel instrument. Voor zulke instrumenten bepaalt de Groep de boekwaarde van de schuldcomponent door het meten van de reële waarde van een gelijkaardige verplichting (inclusief ingebouwde niet-eigenvermogenderivaten) die geen eigen vermogen component heeft. De boekwaarde van het eigenvermogensinstrument is vervolgens bepaald door de reële waarde van de schuldcomponent af te trekken van de reële waarde van het volledige samengestelde financiële instrument.

Uitboeking

Een financiële verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen als de verplichting werd nagekomen of ontbonden, of afloopt.

Saldering

Financiële activa en financiële verplichtingen worden in de balans gesaldeerd en de nettowaarde wordt in de balans gerapporteerd als, en enkel als, er een actueel in rechte afdwingbaar recht is om de opgenomen waarden te salderen en als er een intentie is om de verplichtingen op netto basis af te wikkelen of om de activa te realiseren en tegelijkertijd de verplichtingen af te wikkelen.

Kapitaal

Financiële instrumenten uitgegeven door de Groep worden geklasseerd als eigen vermogen in die mate dat ze niet voldoen aan de definitie van een financiële verplichting of een financieel activa. De gewone aandelen van de Groep worden geklasseerd als eigen vermogensinstrumenten.

Voorzieningen

Voorzieningen worden opgenomen als de Groep een bestaande (wettelijke of feitelijke) verplichting heeft als gevolg van een gebeurtenis uit het verleden, als het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen, noodzakelijk zal zijn om de verplichting af te wikkelen en als er een betrouwbare schatting van de waarde van de verplichting kan worden gemaakt.

Pensioenregelingen

De Groep heeft een toegezegde-bijdrageregeling waarbij de Groep een bijdrage betaalt op basis van de verloning aan een verzekeringsmaatschappij, in overeenstemming met de wetgeving en overeenkomsten in elk land.

De Belgische toegezegde-bijdrageregeling hebben wettelijk een variabel minimum rendement gebaseerd op Belgische overheidsobligaties, met een minimum van 1,75% en een maximum van 3,75%, voor bijdragen gestort vanaf 2016. Voor bijdragen betaald tot 2015, bedroeg het minimum gegarandeerd rendement 3,25% op de werkgeversbijdragen en 3,75% op de werknemersbijdragen.

Deze plannen kwalificeren als toegezegde-pensioenregelingen. Bijdragen worden opgenomen als kost voor de periode waarin de werknemers de bijhorende diensten uitvoeren. Openstaande betalingen aan het einde van de periode worden weergegeven als andere kortlopende schulden.

Deze plannen worden boekhoudkundig verwerkt als toegezegde-pensioenregelingen, maar zijn immaterieel.

Op aandelen gebaseerde betalingen

Bestuurders en werknemers (inclusief senior management) van de Groep ontvangen beloningen in de vorm van op aandelen gebaseerde betalingen waarbij de werknemer diensten levert in ruil voor eigenvermogensinstrumenten. De Groep heeft momenteel enkel warrants en “share-appreciation-rights” als op aandelen gebaseerde betalingen.

Op eigenvermogensinstrumenten gebaseerde betalingen

Op eigenvermogensinstrumenten gebaseerde betalingen aan werknemers en andere die gelijkaardige diensten leveren, worden indirect gemeten aan de hand van de reële waarde van toegekende eigenvermogensinstrumenten. De kost van op eigenvermogensinstrumenten gebaseerde betalingen wordt erkend, samen met een overeenstemmende stijging in overige kapitaal reserves binnen het eigen vermogen, over de periode waarin de prestaties en/of diensten zullen geleverd worden. De geaggregeerde kost erkend voor op eigenvermogensinstrumenten gebaseerde betalingen op elke verslagdatum tot aan de uitoefeningsdatum reflecteert in welke mate de uitoefeningsperiode is vervallen en de beste inschatting van de Groep van het aantal eigenvermogensinstrumenten die uiteindelijk zullen uitgeoefend worden. De kost in het resultaat van een periode stemt overeen met een beweging in de geaggregeerde kost erkend op het begin en einde van die periode en wordt erkend als een personeelsbeloningskost.

De Groep heeft momenteel enkel eigenvermogensinstrumenten met op de staat van dienst gebaseerde uitoefencondities en geen instrumenten die afhankelijk zijn van markt condities voor de uitoefening.

Indien de beloning niet uitgeoefend is, wordt er geen kost erkend.

Wanneer de condities van een op eigenvermogensinstrumenten gebaseerde betaling gewijzigd worden, is de minimum erkende kost die kost die van toepassing was als de condities niet gewijzigd zouden zijn. Er wordt een additionele kost erkend voor elke wijziging die de totale reële waarde van de op eigenvermogensinstrumenten gebaseerde betaling verhoogt of op een andere wijze voordelig is voor de werknemer zoals bepaald op de datum van wijziging.

Wanneer een op eigenvermogensinstrumenten gebaseerde betaling geannuleerd wordt zal deze behandeld worden alsof ze werd uitgeoefend op de datum van annulering, en waarbij de gerelateerd kost die nog niet erkend was onmiddellijk wordt erkend. Dit omvat eveneens een beloning waarbij een voorwaarde van de uitoefening binnen de controle van de entiteit of de werknemer niet gehaald werd. Indien een nieuwe beloning wordt uitgereikt als vervanging voor een bestaande beloning, en deze wordt aangeduid als een vervanging voor de geannuleerde beloning, worden beide behandeld als een wijziging van de condities van de oorspronkelijke beloning zoals in bovenstaande paragraaf omschreven.

In geldmiddelen afgewikkelde transacties

De Groep heeft in geldmiddelen afgewikkelde op aandelen gebaseerde betalingstransacties voor bepaalde werknemers in bepaalde landen als gevolg van wettelijke vereisten (in de vorm van “share-appreciation rights”). De kosten van de in geldmiddelen afgewikkelde transacties worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde op datum van toekenning. Deze reële waarde wordt ten laste genomen over de periode tot de datum van onvoorwaardelijke toezegging met erkenning van een overeenkomstige verplichting.

Omzet erkenning uit contracten met klanten

De omzet van de Groep, gepresenteerd exclusief BTW, wordt voornamelijk gegenereerd door de verkoop van onze software en 3D print producten en diensten. De omzet uit software bestaat uit licenties voor onbepaalde en bepaalde duur, onderhoudscontracten en inkomsten uit software ontwikkeling. Klanten met een permanente licentie kunnen kiezen om een jaarlijks onderhoudscontract te nemen wat jaarlijkse honoraria oplevert. Periodieke licenties geven de klant recht op onderhoud, ondersteuning en product updates zonder additionele kosten gedurende hun licentie periode. Opbrengsten uit de 3D print activiteiten zijn afkomstig uit ons netwerk van 3D print service centers en kan bestaan uit ondersteuning en diensten zoals samenwerking in de pre-productie.

De Groep verkoopt zijn producten en software zowel rechtstreeks via zijn eigen verkoopkanalen en via goedgekeurde distributeurs.

Opbrengsten uit software licenties, onderhoudscontracten en of software ontwikkeling honoraria kunnen zowel gebundeld worden in één overeenkomst of apart verkocht worden.

De Groep baseert zich sinds 1 januari 2018, op het vijfstappenmodel bij de toepassing van IFRS 15 om opbrengsten uit goederen die software bevatten te erkennen.

1. Identificeren van het contract met een klant;
2. Identificeren van prestatieverplichtingen in het contract;
3. Vaststellen van de transactieprijs;
4. Toewijzen van de transactieprijs aan de prestatieverplichtingen in het contract; en
5. Erkennen van opbrengsten op het moment dat de onderneming een prestatieverplichting vervult.

De impact van de toepassing van IFRS 15 wordt onder toelichting 2 besproken.

Omzet wordt erkend wanneer de controle op de goederen of diensten overgedragen is op de klant voor een vergoeding die overeenstemt met het bedrag welke het verwacht te ontvangen in ruil voor de geleverde goederen of diensten.

Als de vergoeding die in het contract is opgenomen een variabel bedrag bevat, dan schat de groep de vergoeding welke het verwacht te ontvangen in ruil voor de geleverde goederen of diensten. De variabele vergoeding wordt geschat bij aanvang van het contract en beperkt tot het zeer waarschijnlijk is dat er geen significante terugname geboekt zal worden op de gecumuleerde opbrengsten wanneer de onzekerheid over het bedrag van de variabele vergoeding wordt opgelost. De variabele vergoeding is voornamelijk gerelateerd aan verkochte hoeveelheden, (trapsgewijze) volumekortingen en gependeerde ontwikkelingstijd.

Prototypes en eindproducten gelinkt aan 3D print producten

De Groep erkent omzet op basis van de verkoop van goederen aan klanten of distributeurs op een bepaald tijdstip wanneer de controle over de activa is getransfereerd, in het algemeen bij de verscheping of levering, rekening houdende met de INCO condities (meestal "Ex-works of FOB Time of Shipment" (International Commercial Terms)).

Software licentie van onbepaalde duur

De verkoop van licenties op software producten wordt verondersteld plaatsgevonden te hebben op een bepaald tijdstip, namelijk wanneer de klant de controle heeft over of onmiddellijke toegang tot de software en de registratiecode.

Een software licentie van onbepaalde duur omvat een jaar onderhoud en ondersteuning. De Vennootschap verkoopt deze onderhoudsdiensten ook niet gebundeld en is daardoor in staat om de individuele verkoopprijs van een onderhoudsdienst te bepalen. Op basis hiervan wordt de waarde van de gebundelde onderhoudsdiensten gescheiden van de vergoeding voor de software licentie voor onbepaalde duur en pro-rata erkend over de gerelateerde onderhoudsperiode.

Software licentie van bepaalde duur

De software licentie voor bepaalde duur omvat het gebruik van een software licentie gedurende een vastgelegde duur en onderhouds- en ondersteuningsdiensten gedurende diezelfde periode. De Vennootschap verkoopt geen softwarelicenties van bepaalde duur zonder ondersteuning en onderhoud, hierdoor worden de opbrengsten van de hele overeenkomst lineair over de tijd erkend.

Onderhoud- en ondersteuningsdiensten

Opbrengsten uit onderhouds- en ondersteuningsdiensten worden geleverd over een bepaalde termijn en aldus erkent de Groep deze opbrengsten lineair over de termijn waarover de diensten worden geleverd. In het algemeen worden onderhoudsdiensten niet automatisch verlengd.

Een onderhouds- en ondersteuningscontract kan een herstelbetaling omvatten voor voorgaande jaren wanneer de klant geen geldig onderhouds- en ondersteuningscontract had. Inkomsten van herstelbetalingen worden onmiddellijk erkend in die periode waarin de onderhouds- en ondersteuningsdiensten starten.

Software ontwikkelingsdiensten (“SDS”)

SDS omvat het op maat maken van software componenten voor klanten. De opbrengsten uit SDS contracten, indien onderscheidend van andere prestatieverplichtingen, worden geleverd over een bepaalde periode. Opbrengsten worden dan erkend op basis van ofwel gespendeerde arbeidsuren en materialen ofwel de fase van voltooiing methode voor elk dienst indien de fase van voltooiing van het project betrouwbaar gemeten kan worden.

De Vennootschap bepaalt het percentage van voltooiing door het vergelijken van het aantal gepresteerde arbeidsuren op datum van rapportering met het gebudgetteerde aantal voor het project. De Vennootschap beschouwt het aantal arbeidsuren als de meeste betrouwbare manier om de vooruitgang van het project te meten. Wanneer er feiten bekend worden die een impact hebben op de inschatting van het percentage van voltooiing, past de Vennootschap dit aan. Wanneer de inschatting zou aangeven dat er een verlies gerealiseerd zal worden bij de voltooiing van het project zal de Vennootschap dit verlies onmiddellijk in het resultaat nemen.

Contracten met meerdere prestatieverplichtingen

De Groep heeft een aantal contracten met meerdere prestatieverplichtingen, zoals de verkoop van licenties van onbepaalde duur welke eveneens het onderhoud en ondersteuning bevat (inbegrepen in de prijs van deze licentie) en op tijd gebaseerde licenties (waarbij het onderhoud en ondersteuning is inbegrepen) waarbij beide verkocht kunnen worden met diensten voor het ontwikkelen van software, training en andere productverkoop. In sommige gevallen wordt de verkoop van diensten voor het ontwikkelen van software gecombineerd met de verkoop van software.

De Groep evalueert of ze de prestatieverplichtingen kan onderscheiden van elkaar, bv indien de klant zelf van het goed of de dienst gebruik kan maken, of met redelijk beschikbare bronnen. Bepaalde ontwikkelingsdiensten kunnen de software licentie significant veranderen/verbeteren en zijn dus niet onderscheidend en dienen gecombineerd te worden met de software licentie.

Bij deze contracten met meerdere prestatieverplichtingen, en dit zowel bij verkoop aan eindgebruikers als aan samenwerkingspartners, gebruikt de Groep ofwel de prijslijsten, de historische prijsinformatie of de beste inschatting van de verkoopprijzen door het management om de individuele verkoopprijs van elk onderscheidende prestatieverplichting in het contract te bepalen, inclusief de software en de software gerelateerde diensten zoals onderhoud en ondersteuning. In het algemeen worden de prestatieverplichtingen in deze contracten ook afzonderlijk verkocht en zijn er individuele verkoopprijzen normaal ter beschikking.

De omzet is toegewezen aan elke prestatieverplichting op basis van de verhouding van de individuele verkoopprijs van elk afzonderlijke prestatieverplichting tegenover het totaal van de individuele verkoopprijzen voor alle prestatieverplichtingen samen en wordt erkend indien aan bovenstaande erkenningscriteria voldaan is.

De contracten met samenwerkingspartners in het medische segment bevatten eveneens meerdere prestatieverplichtingen zoals software, onderhoud en ondersteuningsdiensten, opleiding, software ontwikkelingsdiensten, 3D geprinte producten en royalty's. Omzet uit deze contracten wordt bepaald en erkend consistent met de andere contracten met meerdere prestatieverplichtingen.

Voor een aantal contracten met samenwerkingspartners ontvangt de Vennootschap eveneens vooraf betaalde vergoedingen, betaald door klanten in ruil voor exclusiviteitsrechten enkel toegekend op vroeger verworven perpetuele software licenties, welke kunnen gecombineerd worden met de transfer van eigendom, rechten en eigendom van enkele software producten en onderhoud en ondersteuningsdiensten. In het geval dat de vooraf betaalde vergoedingen niet direct te relateren zijn aan al geleverde diensten of goederen, dan zal de Groep de vooraf betaalde vergoeding in de totale transactieprijs laten opnemen dewelke dan wordt toegewezen aan alle onderscheidende prestatieverplichtingen. Andere contracten met samenwerkingspartners bevatten vooraf betaalde vergoedingen om een maximaal aantal “Plan Only Cases” aan te kopen over een 12-maanden periode. In dit geval worden de vooraf betaalde vergoedingen erkend over een periode van 12 maanden gebaseerd op het verwachte aantal “Plan Only Cases” die zullen aangekocht worden.

Contract activa

Een contract actief is het recht op vergoeding in ruil voor goederen of diensten die worden overgedragen aan de klant. Als de Groep diensten presteert of goederen overdraagt aan een klant voordat de klant een vergoeding betaalt of voordat de betaling verschuldigd is, dan wordt een contract actief opgenomen voor de voorwaardelijke vergoeding. Contract activa zijn alleen contracten in uitvoering die toegelicht worden in de lijn contracten in uitvoering op de balans. We refereren naar onze grondslagen voor financiële verslaggeving met betrekking tot Voorraden en Contracten in Uitvoering.

Contract verplichtingen

Een contractverplichting is de verplichting om goederen of diensten over te dragen aan een klant waarvoor de Groep een vergoeding (of een deel van de vergoeding) van de klant heeft ontvangen. Als een klant een vergoeding betaalt voordat de Groep goederen of diensten aan de klant overdraagt, wordt een contract verplichting opgenomen, wanneer de betaling wordt uitgevoerd of de betaling verschuldigd is (afhankelijk welke eerder is). Contract verplichtingen worden erkend als omzet wanneer de Groep presteert volgens het contract. Contract verplichtingen worden toegelicht als uitgestelde opbrengsten op de balans.

Contract kosten

The Groep heeft geen significante kosten om contracten te verkrijgen en deze kosten worden ten laste van het resultaat genomen wanneer ze zich voordoen.

De Groep kan kosten hebben gemaakt bij het uitvoeren van contracten die worden verantwoord als immateriële activa. Wanneer deze kosten niet binnen het bereik van een andere standaard vallen, worden deze kosten geboekt onder de contracten in uitvoering (zie contract activa). Voor bepaalde contracten kan de Groep aanzienlijke kosten voor de ontwikkeling van software hebben, die niet als een "onderscheidende prestatieverplichting" wordt beschouwd en die als immaterieel vaste activa wordt geboekt. De Groep evalueert indien deze kosten aan de voorwaarden voor erkenning als een immaterieel actief voldoen en indien niet voldaan aan de criteria, worden deze kosten in resultaat genomen wanneer ze zich voordoen.

Overheidssubsidies

Overheidssubsidies worden opgenomen als er redelijke zekerheid is dat de subsidie zal worden verkregen en dat alle aan de subsidie gekoppelde voorwaarden zullen worden vervuld. Als de subsidie betrekking heeft op de ontwikkelingskosten of andere lasten, wordt ze systematisch als opbrengst opgenomen over de periode die nodig is om de subsidie toe te rekenen aan de kosten die ze moet compenseren. Wanneer de subsidies betrekking hebben op de constructie van gebouwen, dan worden de inkomsten gespreid a rato van de afschrijvingen van het betreffende gebouw.

Zulke subsidies werden ontvangen van de Belgische federale en regionale overheden en van de Europese Unie onder de vorm van subsidies voor onderzoek en ontwikkelingsprogramma's, vermindering van sociale lasten en de financiering van een kantoorgebouw in Leuven (België) en Freiburg (Duitsland).

Indien het behoud van een overheidssubsidie met betrekking tot activa of opbrengsten, afhankelijk is van het voldoen aan bepaalde criteria, dan wordt de overheidssubsidie initieel erkend als uitgestelde opbrengst. Indien aan de criteria voldaan is, dan worden de uitgestelde opbrengsten overgeboekt naar de geconsolideerde resultatenrekening op een systematische wijze over dezelfde periodes waarin de gerelateerde kosten, waarop de subsidies betrekking hebben, worden erkend.

Alle overheidssubsidies die erkend zijn als inkomen hadden geen criteria die nog niet vervuld waren op moment van erkenning aangezien deze anders initieel niet erkend zouden zijn in het resultaat.

Overige financiële opbrengsten en kosten

De overige financiële opbrengsten en kosten omvatten hoofdzakelijk wisselkoers winsten of verliezen op financiële transacties en bank gerelateerde kosten.

Belastingen

Actuele belastingen op het resultaat

Op het einde van elke periode worden actuele belastingvorderingen en belastingverplichtingen gewaardeerd tegen het bedrag dat naar verwachting van de belastinginstanties wordt teruggevorderd of aan de belastinginstanties wordt betaald. De belastingvoet en belastingwetten die worden gebruikt om de waarde te berekenen, zijn die waarvan het wetgevingsproces op de verslagdatum substantieel is afgesloten.

Actuele belastingen op het resultaat gerelateerd aan componenten die rechtstreeks erkend zijn in het eigen vermogen worden eveneens erkend in het eigen vermogen en niet in het geconsolideerd resultaat. Het management evalueert regelmatig de posities die het in de belastingaangiften inneemt met betrekking tot situaties waarin de toepasselijke belastingregelingen aan interpretatie zijn onderworpen en legt, waar nodig, voorzieningen vast.

Uitgestelde belastingen

De uitgestelde belastingen op tijdelijke verschillen tussen de fiscale boekwaarden van de activa en verplichtingen en de boekwaarden voor financiële verslaggevingsdoeleinden, worden berekend volgens de "liability" methode op de verslagdatum.

De uitgestelde belastingverplichtingen worden voor alle belastbare tijdelijke verschillen opgenomen. De uitgestelde belastingvorderingen worden opgenomen voor alle aftrekbare tijdelijke verschillen en het overdragen van ongebruikte belastingkredieten en -verliezen, voor zover het waarschijnlijk is dat de belastbare winst waartegen de aftrekbare tijdelijke verschillen en het overdragen van ongebruikte belastingkredieten en -verliezen kunnen worden gebruikt, beschikbaar zal zijn.

De boekwaarde van de uitgestelde belastingvorderingen wordt op elke verslagdatum herzien en verminderd als het niet langer waarschijnlijk is dat er voldoende belastbare winst beschikbaar zal zijn om de volledige of een deel van de uitgestelde belastingvordering te gebruiken. Niet-opgenomen uitgestelde belastingvorderingen worden op elke verslagdatum opnieuw beoordeeld en worden opgenomen als het waarschijnlijk is geworden dat de toekomstige belastbare winsten de mogelijkheid bieden om de uitgestelde belastingvordering terug te vorderen.

Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden tegen de belastingvoet gewaardeerd die naar verwachting van toepassing zal zijn in het jaar waarin de vordering wordt gerealiseerd of de verplichting wordt afgewikkeld, op basis van de belastingvoet (en belastingwetten) waarvan het wetgevingsproces op de verslagdatum substantieel is afgesloten.

De uitgestelde belastingvorderingen en uitgestelde belastingverplichtingen worden gesaldeerd als er een in rechte afdwingbaar recht is om de actuele belastingvorderingen tegen de actuele belastingverplichtingen te salderen en als de uitgestelde belastingen betrekking hebben op dezelfde belastbare entiteit en dezelfde belastinginstantie.

Omzetbelasting

Opbrengsten, kosten en activa worden opgenomen na aftrek van de belasting op de toegevoegde waarde (B.T.W.), behalve:

- Als de omzetbelasting die bij de aankoop van activa of diensten werd opgelopen, niet bij de belastinginstantie kan worden teruggevorderd. In dat geval wordt de omzetbelasting, afhankelijk van de situatie, als deel van de kosten van de overname van het activa of als deel van de last opgenomen.
- Vorderingen en te betalen posten die met de waarde van de omzetbelasting inbegrepen worden opgenomen.

De nettowaarde van de omzetbelasting die van de belastinginstantie kan worden teruggevorderd, of aan de belastinginstantie moet worden betaald, is als deel van de vorderingen of te betalen posten in de balans opgenomen.

Nog niet toegepaste nieuwe en herziene standaarden

De standaarden en interpretaties die zijn uitgegeven maar nog niet van toepassing zijn op de verslagdatum van de Groep worden hieronder weergegeven.

Van de standaarden die nog niet effectief zijn, wordt van de transitie naar IFRS 16 verwacht dat ze een materiële impact zal hebben op de jaarrekening van de Groep.

IFRS 16, Leasing

De Groep is verplicht om IFRS 16 *Leasing* vanaf 1 januari 2019 te gebruiken. De Groep heeft de geschatte impact van de eerste opname van IFRS 16 op haar geconsolideerde jaarrekening, zoals hieronder beschreven, beoordeeld. De werkelijke impact van het toepassen van de standaard op 1 januari 2019 kan wijzigen omdat:

- De Groep het testen en beoordelen van de controles over haar nieuwe IT-systemen nog niet heeft afgerond; en
- De nieuwe grondslagen voor financiële verslaggeving onderhevig zijn aan wijzigingen totdat de Groep haar eerste jaarrekening presenteert welke datum van de eerste toepassing bevat.

IFRS 16 introduceert een enkel boekhoudmodel voor leasingcontracten voor leasingnemers. Een leasingnemer erkent een gebruiksrecht-actief welke het gebruiksrecht vertegenwoordigt om het onderliggende actief te gebruiken, en een leasingverplichting die zijn verplichting tot leasingbetalingen vertegenwoordigt. De standaard bevat twee vrijstellingen, namelijk voor huurcontracten van activa met een lage waarde en korte termijn huurcontracten. De boekhouding voor leasinggevers blijft hetzelfde onder de huidige standaard - bijvoorbeeld leasinggevers kunnen leases verder indelen als een financiële of operationele lease.

IFRS 16 werd gepubliceerd in januari 2016 en vervangt IAS 17 Leases, IFRIC 4 Vaststelling of een overeenkomst een leaseovereenkomst bevat, SIC-15 operationele leasings en SIC-27 Het beoordelen van de inhoud van transacties waarbij de wettelijke vorm van een huurovereenkomst wordt betrokken.

De Groep zal, wanneer zij optreedt als leasingnemer, nieuwe activa en verplichtingen erkennen op de balans voor de operationele leases van gebouwen, voertuigen en machines & uitrusting. De aard van de kosten in verband met deze leasingovereenkomsten zal veranderen omdat de Groep een afschrijvingslast voor de gebruiksrecht-activa en rentelasten op de leaseverplichtingen zal erkennen.

Voorheen boekte de Groep operationele leasingkosten op lineaire basis over de leaseperiode en erkende activa en verplichtingen alleen voor zover er een tijdsverschil was tussen de daadwerkelijke leasingbetalingen en de opgenomen kosten.

Er wordt geen significante impact verwacht op de resultatenrekening voor de financiële leasingovereenkomsten van de Groep.

Op basis van de informatie die momenteel beschikbaar is, schat de Groep dat additionele leasingverplichtingen van K€4,998 op 1 januari 2019 en een geschatte jaarlijkse afschrijvingskosten van K€2,483 te erkennen.

De Groep plant om IFRS 16 toe te passen op 1 januari 2019, met behulp van de gewijzigde retrospectieve benadering waarbij de gebruiksrechten activa gelijk zal zijn aan de leasingverplichting.

De Groep plant de praktische uitzondering toe te passen waarbij de definitie van de leasing volgens het "grootvader" principe zal toegepast worden. Dit betekent dat ze IFRS 16 zal toepassen voor alle contracten afgesloten voor 1 januari 2019, die geïdentificeerd worden als leases zoals bepaald onder IAS 17 en IFRIC 4.

De andere standaarden, interpretaties en aanpassingen gepubliceerd door het IASB en relevant voor de Groep, dewelke nog niet effectief zijn, worden geacht geen materiële impact te hebben op de Groep haar toekomstige geconsolideerde jaarrekeningen:

- IFRIC 23 Onzekerheid over de fiscale behandeling van inkomsten;
- IFRS 17 Verzekeringscontracten;
- Aanpassing van IFRS 9: Kenmerken van vervroegde terugbetaling met negatieve compensatie;
- Aanpassing van IFRS 10 en IAS 28: Verkoop of inbreng van activa tussen een investeerder en de geassocieerde deelneming of joint venture;
- Aanpassing van IAS 28: Lange termijn investeringen in geassocieerde deelnemingen en joint ventures;
- Aanpassing van IAS 19: Planwijzigingen, inperkingen en afwikkelingen
- Jaarlijkse verbeteringen aan IFRS 2015-2017 cyclus - verschillende standaarden (IFRS 3 bedrijfscombinaties; IFRS 11 Gezamenlijke regelingen; IAS 12 Winstbelastingen; IAS 23 Financieringskosten); en
- Aanpassing van de referenties naar het Conceptueel kader in IFRS standaarden.

Significante beoordelingen, schattingen en veronderstellingen

Het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening van de Groep vereist dat het management beslissingen neemt en schattingen en veronderstellingen maakt die een invloed hebben op de gerapporteerde waarden van de opbrengsten, kosten, activa en verplichtingen, en op de begeleidende informatieverschaffing. Onzekerheid over die veronderstellingen en schattingen kan leiden tot resultaten die in de toekomst een materiële aanpassing van de boekwaarde van de desbetreffende activa of verplichtingen vereisen.

De Groep evalueert op continue basis alle schattingen, veronderstellingen en beoordelingen, inclusief deze gerelateerd aan omzet erkenning, ontwikkelingskosten, op aandelen gebaseerde betalingen, belastingen op het resultaat, bijzondere waardeverminderingen van goodwill, immateriële vaste activa, materiële vaste activa en bedrijfscombinaties.

De Groep gebruikt voor haar veronderstellingen en schattingen de parameters die ter beschikking waren wanneer de geconsolideerde jaarrekening werd opgesteld. De bestaande situatie en veronderstellingen over toekomstige ontwikkelingen kunnen veranderen door wijzigingen op de markt of wijzigende omstandigheden buiten de controle van de Groep. Zulke wijzigingen worden gereflecteerd in de veronderstellingen wanneer zij zich voordoen.

Omzet erkenning van contracten met klanten

Onze grondslagen voor het erkennen van omzet vereisen dat het management aanzienlijke schattingen maakt. Het management analyseert verschillende factoren, waaronder een beoordeling van specifieke transacties, ervaringen uit het verleden, kredietwaardigheid van klanten en huidige markt en economische omstandigheden. Veranderingen in beoordelingen op basis van deze factoren kunnen van invloed zijn op het tijdstip en het bedrag van de opgenomen opbrengsten en kosten en beïnvloeden dus onze bedrijfsresultaten en financiële situatie. De aanzienlijke schattingen en oordelen hebben betrekking op:

- De beoordeling of een prestatieverplichting onderscheidend is in een bundel van verkooptransacties;
- Schattingen van de variabele vergoedingen en de beoordeling van de opbrengstenbeperking;
- Schattingen van de individuele verkoopprijs voor elke onderscheidende prestatieverplichting; en
- De fase van voltooiing van onze specifieke ontwikkeling van software componenten voor klanten, wanneer de omzet wordt voldaan over een bepaalde periode.

De Groep maakt significante beoordelingen bij het uitvoeren van de beoordeling of een prestatieverplichting onderscheidend is van de andere prestatieverplichtingen in een contract, bijvoorbeeld indien het goed of de dienst een voordeel op zichzelf biedt aan de klant of in combinatie met redelijk beschikbare middelen, en/of indien het goed of de dienst aanzienlijk verbonden is met, of een belangrijke input is voor een andere geleverde goed of dienst, of indien deze prestatie een ander goed of dienst in belangrijke mate wijzigen of aanpassen. De relevante beoordelingen bevatten:

- Of de softwarelicentie onderscheidend is van de 3D printed guides - in de meeste gevallen bij contracten met samenwerkingspartners in het Materialise Medisch-segment, worden de softwarelicenties gecombineerd met de productie van 3D printed guides, omdat de softwarelicentie geen voordeel biedt voor de klant zonder de productiediensten. Merk op dat de Groep een nieuwe functie "Plan Only" implementeert, waarbij de samenwerkingspartners kunnen profiteren van de softwarelicentie op zichzelf.
- Of de ontwikkelingsdiensten zich onderscheiden van andere prestatieverplichtingen - in de meeste gevallen onderscheiden deze prestatieverplichtingen zich van elkaar, er is echter één contract met een samenwerkingspartner in het Materialise Medisch segment, waarbij de softwarelicentie gecombineerd wordt met de licentie en de 3D printed guides tot één "onderscheidende" prestatieverplichting.

Voor de individuele verkoopprijzen gebruikt de Groep prijslijsten of baseren ze zich op historische prijzen voor soortgelijke transacties. In bepaalde gevallen is dergelijke informatie echter niet onmiddellijk beschikbaar, in deze gevallen schat de Groep de individuele verkoopprijs door gebruik te maken van een cost-plus methode of een andere schatting. Voor bepaalde prestatieverplichtingen, zoals ontwikkelingsdiensten, vereisen individuele verkoopprijzen bovendien een schatting van de tijd om de ontwikkeling af te ronden.

Bepaalde contracten bevatten schattingen van variabele vergoedingen binnen de transactieprijs en een beoordeling van de omzetbeperking, zoals:

- Hoeveelheden / volume verkocht tegen vaste prijzen in verband met, maar niet beperkt tot, vervaardiging van 3D-gedrukte producten, verkochte softwarelicenties, verlengingen van onderhoud;
- Contractuele prijzen kunnen verschillen op basis van het volume dat gedurende een bepaalde periode is gekocht;
- FTE's ingezet voor ontwikkeling of andere diensten gefactureerd op basis van tijd en materiaal; en
- Volumekortingen

De methode die wordt toegepast om de variabele vergoeding te schatten is gebaseerd op het aantal mogelijkheden en de waarschijnlijkheid van elk scenario. In het geval er veel mogelijke scenario's zijn met een breed interval aan waarschijnlijkheden (elk minder dan 50%), zal de Groep de methode van de verwachte waarde gebruiken, terwijl de meest waarschijnlijke methode wordt gebruikt wanneer er een scenario is met een hogere waarschijnlijkheid (meer dan 50%).

De variabele vergoeding is niet beperkt, wanneer de schattingen gebeuren op basis van historische ervaringen en/of hoog betrouwbare bedrijfsvoorspellingen en/of tijdsbestek, en de Groep beoordeelt dat er een grote waarschijnlijkheid is dat dit niet zal resulteren in een toekomstige terugneming van de omzet.

We bepalen de fase van voltooiing voor ontwikkelingscontracten die in de loop van de tijd worden geleverd door de tot nu toe gemaakte arbeidsuren te vergelijken met de geschatte totale arbeidsuren die nodig zijn om het project te voltooien. We beschouwen arbeidsuren als de meest betrouwbare, beschikbare maatstaf voor de voortgang van deze projecten. Aanpassingen van schattingen worden voltooid in de periodes waarin gebeurtenissen die tot verandering leiden, voorkomen. Wanneer de schatting aangeeft dat er een verlies zal worden geleden, wordt dat verlies opgenomen in de vastgestelde periode. Significante beoordelingen en schattingen worden gebruikt bij het bepalen van het percentage dat is voltooid van elk contract. Afwijkende veronderstellingen kunnen significant andere resultaten opleveren.

Onderzoek & ontwikkelingskosten

In overeenstemming met IAS 38, worden intern gegeneerde immateriële vaste activa tijdens de ontwikkelingsfase erkend, wanneer aan bepaalde voorwaarden voldaan wordt. Deze voorwaarden omvatten de technische haalbaarheid, intentie van management om de ontwikkeling af te werken, de mogelijkheid om het ontwikkelde activa te gebruiken of te verkopen, en kunnen aantonen dat het activa waarschijnlijk toekomstige economische voordelen zal genereren. De kost van een intern gegeneerd immaterieel vast activa omvat alle direct toewijsbare kosten die noodzakelijk zijn om het activa in de staat te brengen die het management voor ogen heeft. Alle kosten uit de onderzoeksfase echter worden opgenomen in het resultaat wanneer ze opgelopen zijn.

Het bepalen wanneer een intern gegeneerd immaterieel vast activa kan erkend worden vereist substantiële beoordelingen van het management, vooral bij het bepalen of de ondernomen activiteiten onderzoeks- of ontwikkelingsactiviteiten betreffen, of een productverbetering substantieel is, of het technisch haalbaar is om het activa af te werken met een vennootschap-specifieke aanpak en het potentieel om toekomstige economische voordelen te genereren door de verkoop of het gebruik van het activa, inclusief de beoordeling of een FDA goedkeuring zal verkregen worden of niet.

De Groep heeft bepaald dat er pas aan de voorwaarden voor het erkennen van intern ontwikkelde immateriële vaste activa met betrekking tot software, "guides" en andere productontwikkelingen voldaan is kort voordat de activa ter beschikking zijn voor verkoop, tenzij ofwel (i) de Groep sterk bewijs heeft dat de voornoemde criteria voldaan zijn en een gedetailleerd business plan, dat aantoont dat het actief op redelijke wijze toekomstige voordelen zal genereren, beschikbaar is, ofwel (ii) de ontwikkeling gedaan is op specifieke vraag van de klant, de Groep de intentie heeft de producten in de markt ook aan andere klanten dan voornoemde te verkopen, de ontwikkeling onderdeel is van een overeenkomst en de hoofdzaak van de overeenkomst stelt dat de klant de Groep een significant deel van de ontwikkelingskosten terug zal betalen. Bijgevolg worden de ontwikkelingskosten die aan de voornoemde criteria niet voldoen, en de kosten van interne projecten die zich nog in de onderzoeksfase bevinden, geboekt in de resultatenrekeningen op het moment dat ze voorkomen. Intern gegeneerde immateriële vaste activa uit gepatenteerde software worden afgeschreven over hun levensduur, startend vanaf het moment dat ze in gebruik zijn/beschikbaar zijn voor verkoop. Deze beoordeling wordt gemonitord door de Groep op regelmatige basis.

We hebben vastgesteld dat twee projecten aan de criteria voor intern gegeneerde immateriële activa hebben voldaan in 2018: 1) de softwareontwikkeling van een nieuwe planner voor ziekenhuizen binnen een bepaald medisch gebied en (2) het proces voor het verkrijgen van FDA en E.U. goedkeuring voor een 3D-geprint product binnen het Materialise Medisch-segment. Voor de laatste hebben we vastgesteld dat er een laag risico is dat de goedkeuring van de FDA niet wordt verkregen, hoewel klinische proeven moeten worden gestart en de commercialisering niet vóór 2022 wordt verwacht. Deze beoordeling werd door het management gemaakt op basis van verschillende factoren, waaronder het ontwikkelde product zelf, de exclusieve octrooirechten welke verkregen werden op het ontwikkelde product, de succesvolle toepassing van het product op een aantal patiënten als onderdeel van het gebruik van de uitzondering voor noodgevallen verkregen van de FDA en de voortdurende besprekingen om de duurtijd van de "trial" en commercialisatie te versnellen. Het product zal naar verwachting ook goedgekeurd worden voor commercialisatie door de E.U. tegen het einde van 2020. Het totale geactiveerde bedrag is respectievelijk K€158 en K€524 op 31 december 2018.

Op aandelen gebaseerde betalingen

De Groep meet de kost van op aandelen gebaseerde betalingen aan werknemers aan de hand van de reële waarde van het onderliggend eigenvermogensinstrument op de datum van toekenning. De Groep heeft het "Black-Scholes" waarderingmodel toegepast om de reële waarde te schatten. Het gebruik van dit model vereist dat het management bepaalde assumpties maakt met betrekking tot de

volatiliteit en verwachte levensduur van de eigenvermogensinstrumenten. De assumpties gebruikt voor het schatten van de reële waarde worden verder besproken in toelichting 14 en worden als volgt geschat:

- De verwachte volatiliteit wordt geschat op basis van de gemiddelde jaarlijkse volatiliteit van de Groep;
- De verwachte levensduur van de warrants is bepaald door de eerste uitoefenperiode, dit is typisch de eerste maand nadat de warrants verworven zijn;
- De reële waarde van de aandelen wordt bepaald op basis van de koersprijs van het aandeel van de Groep op Nasdaq op uitgiftedatum. Voor warrants toegekend voor de notering van de Groep op Nasdaq wordt de reële waarde van de aandelen geschat op basis van een verdisconteerde kasstroommodel, gebruik makende van een voorspelling van de cashflow voor 3 jaar en een multiple op EBITDA bepaald aan de hand van een aantal beurs genoteerde sectorgenoten in de 3D print industrie
- De opbrengst van dividenden wordt geschat aan de hand van de historische dividend uitkeringen van de Groep. Momenteel zijn deze nul aangezien er nog geen dividenden uitgekeerd zijn door de Groep.

Belastingen op resultaat

De uitgestelde belastingvorderingen worden opgenomen voor ongebruikte fiscale verliezen, voor zover het waarschijnlijk is dat de belastbare winst, waartegen de aftrekbare tijdelijke verschillen en het overdragen van ongebruikte belastingkredieten en -verliezen kunnen worden gebruikt, beschikbaar zal zijn. Er zijn substantiële beslissingen nodig van het management om het bedrag aan uitgestelde belastingvorderingen dat kan erkend worden, te bepalen op basis van de waarschijnlijke timing en het niveau van toekomstige fiscale winsten en afhankelijk van de toekomstige fiscale planning strategie.

Op 31 december 2018 heeft de Groep voor K€25,285 (2017: K€11,948; 2016: K€9,451) overgedragen fiscaal verliezen en andere belastingkredieten zoals investeringsbelastingkredieten en notionele intrestaftrek, waarvan K€15,592 (2017: K€4,581; 2016: K€1,570) betrekking heeft op Materialise NV. Deze verliezen, welke betrekking hebben op de moeder en de dochterondernemingen met een historiek van fiscale verliezen, vervallen niet, behalve voor wat betreft de notionele-intrestaftrek van K€0 in 2018 (2017: K€315; 2016: K€315), en mogen niet gebruikt worden binnen een andere entiteit in de Groep om belastbare winsten te compenseren.

Met betrekking tot de ongebruikte fiscale verliezen van Materialise NV werden er geen uitgestelde belastingvorderingen erkend in 2018, 2017 en 2016. Deze werden niet erkend omdat er onzekerheid is rond het gebruik van fiscale verliezen in toekomstige jaren als gevolg van de Belgische aftrek voor octrooi-inkomsten en innovatie-inkomsten. Vanaf 1 juli 2016 vervangt de nieuwe innovatie-inkomsten aftrek de aftrek voor octrooi-inkomsten. Op basis van de "Grandfathering-rule" kan het systeem van octrooi-inkomsten aftrek nog toegepast worden tot 30 juni 2021. De Belgische aftrek voor octrooi-inkomsten laat ondernemingen toe om 80% van de bruto octrooi-inkomsten af te trekken van de belastbare basis. Onder het nieuwe systeem van innovatie-inkomsten-aftrek, kunnen ondernemingen 85% van hun netto innovatie inkomsten aftrekken van hun belastbare basis. Op basis van zijn 2018-analyse heeft de Groep beoordeeld dat er geen uitgestelde belastingvordering met betrekking tot niet-gebruikte fiscale verliezen in België erkend moet worden.

Met betrekking tot het netto verlies van de andere entiteiten werden er geen uitgestelde belastingen erkend voor 2018 (2017: K€0; 2016: K€109). De Groep heeft geen uitgestelde belastingen erkend op fiscale verliezen en andere belastingkredieten welke in totaal K€11,906 bedragen in 2018 (2017: K€7,904; 2016: K€8,877) aangezien het onzeker is of er een positieve belastbare basis zal zijn in de nabij toekomst.

Als de Groep in staat zou zijn alle niet erkende uitgestelde belastingvorderingen te erkennen, zou de winst stijgen met K€3,531 in 2018, dit door het gebruik van K€11,906 aan fiscale verliezen. Meer details betreffende de belastingen zijn opgenomen in toelichting 22.10.

Bijzondere waardevermindering op goodwill, immateriële en materiële vaste activa

De Groep heeft goodwill voor een totaal bedrag van K€17,491 per 31 december 2018 (2017: K€17,552; 2016: K€8,860), welke onderhevig was aan een test op bijzondere waardeverminderingen. De goodwill wordt getest voor bijzondere waardeverminderingen op basis van een verdisconteerde kasstroommodel ("DCF") met kasstromen voor de volgende vijf jaren welke gebaseerd zijn op het budget en een residuele waarde rekening houdend met een perpetuele groeiwoet. De realiseerbare waarde is gevoelig voor de verdisconteringswoet gebruikt in het DCF model, alsook voor de verwachte toekomstige kasinstromen en de groeiwoet gebruikt bij de extrapolatie. De belangrijkste veronderstellingen gebruikt bij het bepalen van de realiseerbare waarde voor de verschillende CGUs zijn verder toegelicht en uitgelegd in toelichting 5.

De Groep heeft ontwikkelingskosten gekapitaliseerd voor een totaal bedrag van K€682 op 31 december 2018 welke nog niet in de staat waren welke het management voor ogen heeft en aldus niet afgeschreven worden. Deze ontwikkelingskosten waren onderhevig aan een test op bijzondere waardeverminderingen gebaseerd op een DCF model op basis van kasstromen uit het laatste bedrijfsplan. De gebruikswaarde is gevoelig voor de verdisconteringswoet welke gebruik wordt in het DCF model alsook voor de verwachte datum van commercialisatie van de producten en de verwachte kasstromen na commercialisatie. We verwijzen naar de toelichting op de ontwikkelingskosten voor verdere uitleg.

Wanneer gebeurtenissen of veranderingen in de omstandigheden aangeven dat de boekwaarde van de immateriële en materiële vaste activa niet meer realiseerbaar is, dan wordt de realiseerbare waarde geschat van de individuele activa, of indien niet mogelijk, van de CGUs waartoe deze individuele activa behoren. Er werden geen bijzondere waardeverminderingen geboekt tijdens 2018 (2017: K€0; 2016: K€0).

Bedrijfscombinaties

De Groep bepaalt en wijst de aankoop prijs toe van een verworven activiteit aan de verworven activa en de aangenomen verplichtingen op datum van de acquisitie. Het proces van de toewijzing van de aankoop prijs vereist dat de Groep belangrijke schattingen en veronderstellingen maakt, waaronder:

- De geschatte reële waarde van de verworven immateriële vaste activa;
- De geschatte reële waarde van de materiële vaste activa; en
- De geschatte reële waarde van de voorwaardelijke vergoeding

De voorwaardelijke vergoeding, zoals vervat in de jaarrekening, is geboekt aan reële waarde op de datum van acquisitie en wordt op regelmatige basis herbekeken. De reële waarde van de voorwaardelijke vergoeding is gebaseerd op risico-aangepaste toekomstige kasstromen rekening houdend met verschillende scenario's en gebruikmakend van de gepaste interestwoeten. De structuur van mogelijke scenario's en de waarschijnlijkheid toegewezen aan elk van deze scenario's wordt herbekeken door management op iedere verslaggevingsdatum en vergt beoordeling van het management omtrent de uitkomst en waarschijnlijkheid van de verschillende scenario's alsook de evolutie van deze variabelen.

Terwijl de Groep bij het proces van de toewijzing van de aankoop prijs gebruikt maakt van de beste inschattingen en veronderstellingen om op een correcte wijze de verworven activa en aangenomen verplichtingen te waarderen op datum van acquisitie, kenmerken onze schattingen en veronderstellingen een inherente onzekerheid en kunnen verder verfijnd worden. Voorbeelden van belangrijke schattingen bij het waarderen van bepaalde immateriële vaste activa die de Groep heeft verworven of kan verwerven in de toekomst, zijn ondermeer:

- Toekomstige verwachte kasstromen uit klantencontracten en relaties, software licentie verkopen en onderhoudsovereenkomsten;
- De reële waarde van materiële vaste activa;
- De reële waarde van uitgestelde opbrengsten en
- De verdisconteringswoeten

Voorzieningen voor verwachte kredietverliezen van handelsvorderingen en contract activa

De Groep gebruikt een voorzieningsmatrix om verwachte kredietverliezen (ECL's) te berekenen voor handelsvorderingen en contract activa. De bedragen voor de voorzieningen zijn gebaseerd op het aantal achterstallige dagen van verschillende klantsegmenten met vergelijkbare verliespatronen (bijvoorbeeld per rechtspersoon).

De voorzieningsmatrix is initieel gebaseerd op de Groeps wanbetalingsgraad uit het verleden. De Groep zal de matrix aanpassen om de historische ervaringen op gebied van kredietverlies aan te passen met toekomstgerichte informatie. Als de voorspelde economische omstandigheden (bijvoorbeeld het bruto binnenlands product) naar verwachting zullen verslechteren gedurende het volgende jaar, wat kan leiden tot een toenemend aantal wanbetalingen, worden de historische wanbetalingsgraden aangepast. Op elke verslagdatum

worden de historische waargenomen wanbetalingspercentages geactualiseerd en worden wijzigingen in de toekomstgerichte schattingen geanalyseerd.

De beoordeling van de correlatie tussen historisch waargenomen wanbetalingsgraden, voorspelde economische omstandigheden en ECL's is een aanzienlijke schatting. De hoeveelheid ECL's is gevoelig voor veranderingen in omstandigheden en voorspelde economische omstandigheden. De historische kredietverliezen van de Groep en de prognose van de economische omstandigheden zijn mogelijk ook niet representatief voor de effectieve wanbetaling door de klant in de toekomst. De informatie van de ECL's over handelsvorderingen en contract activa van de Groep zijn opgenomen in Toelichting 25.

4. Bedrijfscombinaties

Acquisities tijdens het jaar 2018

De Groep heeft geen bedrijfscombinatie gesloten gedurende het jaar 2018.

Acquisities tijdens het jaar 2017

ACTech

De Groep heeft een aandelen- en aankoopovereenkomst afgesloten op 4 oktober 2017 om alle aandelen en stemrechten in ACTech Holding GmbH, een entiteit opgericht in Duitsland, en haar dochterondernemingen ACTech GmbH en ACTech North America Inc (tesamen "ACTech Group") over te nemen voor een totale aankoopsom in geldmiddelen van K€ 28,907 (netto rekening houdend met schadeloosstellingsbedrag op het actief).

De in Duitsland gebaseerde ACTech Group is gespecialiseerd in het produceren van gelimiteerde hoog complexe gegoten metaalstukken in een korte tijdspanne. ACTech Group zal deel uit maken van het Manufacturing segment.

De provisoire reële waarde van de geïdentificeerde activa en verplichtingen op datum van overname waren:

in 000€	Boekwaarde op datum van overname	Reële waarde aanpassingen	Reële waarde op datum van overname
Activa			
Technologie	–	515	515
Klantenportefeuille	–	17,092	17,092
Andere immateriële activa	6,330	(5,345)	985
Materiële vaste activa	19,986	243	20,229
Uitgestelde belastingvorderingen	503	(415)	88
Overige langlopende financiële activa	56	–	56
Voorraden	2,356	433	2,789
Handelsvorderingen	5,176	–	5,176
Geldmiddelen en equivalenten	2,244	–	2,244
Overige activa	542	–	542
Totale Activa	37,193	12,523	49,716
Verplichtingen			
Uitgestelde belastingsschulden	(47)	(5,977)	(6,024)
Uitgestelde opbrengsten	(1,298)	1,298	–
Leningen	(11,308)	–	(11,308)
Handelsschulden	(777)	–	(777)
Belastingsschulden	(3,664)	1,214	(2,450)
Overige verplichtingen	(9,062)	–	(9,062)
Totale Verplichtingen	(26,156)	(3,465)	(29,621)
Totaal geïdentificeerde activa en verplichtingen	11,073	9,058	20,095
Goodwill			8,812
Overnameprijs betaald in contanten			28,907

De impact op de kasstromen van deze bedrijfscombinatie is als volgt:

Kasstromen van deze bedrijfscombinaties	
Overgenomen geldmiddelen	(2,244)
Overnameprijs	29,418
Totale kasstromen	27,174

De reële waarde van de identificeerbare activa en verplichtingen zoals opgenomen in onze geconsolideerde jaarrekening per 31 december 2017 was voorlopig, aangezien de definitieve waardering nog niet voltooid was op de datum waarop deze geconsolideerde jaarrekening werd goedgekeurd voor publicatie door de raad van bestuur. Met ingang van 4 oktober 2018, hebben we de reële waardeanalyse van de ACTech bedrijfscombinatie voltooid, met aanpassingen aan de immateriële activa, materiële vaste activa, voorraden en lopende contracten, andere vlottende activa, subsidies en belastingverplichtingen. De reële waarde van de geïdentificeerde activa en verplichtingen was K€2,432 hoger dan de voorlopige waarde op de overnamedatum, met een overeenkomstige vermindering van de goodwill. We verwijzen naar toelichting 2 voor de gedetailleerde impact van de aanpassing als gevolg van de definitieve verwerking van de ACTech bedrijfscombinatie.

De boekhoudkundige verwerking van de bedrijfscombinatie resulteert in een reële waarde op de datum van overname van K€17,092 voor klantenportefeuille, K€515 voor gepatenteerde technologie, K€826 voor het orderboek, en K€511 voor voorwaardelijke belastingverplichtingen waar tegenover een schadeloosstellingsactief staat. De reële waarde van de handelsvorderingen is K€ 5,176 wat overeenkomt met het bruto contractuele vorderingsbedrag. De reële waarde analyse voor de materiële vaste activa is K€20,229. Er is een aanpassing van de reële waarde van K€433 voor voorraden. De uitgestelde belastingverplichtingen omvatten het belastingeffect van de reële waarde aanpassingen voor de hierboven beschreven posten.

De aankoopprijs op acquisitiedatum bedroeg K€ 29,418. De aandelen- en aankoopovereenkomst voorziet dat de verkopers garant staan tegenover de Groep voor bepaalde (voorwaardelijke) belastingverplichtingen die mogelijk kunnen voorkomen gedurende de periode 2018 tot 2021. Een bedrag van K€ 3,788 werd betaald op een geblokkeerde rekening dewelke dient voor de schadeloosstellingsactiva. De Groep heeft de reële waarde van de schadeloosstellingsactiva bepaald op K€ 511 en dit werd afgetrokken de acquisitieprijs. De schadeloosstellingsactiva zullen betaald worden vanuit de geblokkeerde rekening op het moment dat de gerelateerde (voorwaardelijke) belastingverplichtingen betaald moeten worden.

Er zijn geen voorwaardelijke vergoedingen te betalen.

De opgenomen goodwill is voornamelijk toe te schrijven aan de getrainde en deskundige medewerkers en aan de verwachte synergieën die zullen worden gerealiseerd op het niveau van softwareplatforms, productie en bestaande klantenbestand. De goodwill is niet aftrekbaar voor de inkomstenbelasting.

De totale kosten opgelopen in het kader van de overname bedroegen K€ 609 en zijn opgenomen in de Algemene- en beheerskosten.

De bijdrage van de overgenomen bedrijfsactiviteiten aan de omzet en het nettoresultaat van de Groep voor het jaar eindigend op 31 december 2017 bedroeg respectievelijk K€ 9,965 and K€ 275. De pro forma omzet en pro forma nettoresultaat van de overgenomen bedrijfsactiviteiten zouden respectievelijk K€ 37,096 and K€ 2,060 hebben bedraagd indien ze overgenomen geweest zouden zijn op 1 januari 2017.

Acquisities in 2016

De Groep heeft geen bedrijfscombinaties gesloten gedurende het jaar 2016.

Wijzigingen in de waardering van de voorwaardelijke vergoeding voor eerdere overnames

Cenat

De Groep heeft een aan-en verkoopovereenkomst afgesloten op 10 maart 2015 om alle aandelen en stemrechten in Cenat BVBA over te nemen voor een totale aankoopsom in geldmiddelen van K€1,547 en een voorwaardelijke vergoeding in verband met bepaalde doelstellingen over de komende jaren, tussen K€0 en K€2,250. De reële waarde van deze voorwaardelijke vergoeding werd geschat op het moment van finale verwerking (31 december 2015) op K€ 1,310.

Op basis van de historische resultaten en voorspelde financiële informatie voor de periode 2018 tot 2019, heeft de Groep de reële waarde van de voorwaardelijke vergoeding herschat per 31 december 2016 op K€905, en werd deze inschatting aangehouden op 31 december 2017.

In de loop van 2018 werd een betaling van K€263 gedaan aan de voormalige aandeelhouders. En op 24 december 2018 werd een overeenkomst ondertekend die bepaalt dat de enige resterende te betalen vergoeding K€450 bedraagt, die door de Groep aan de voormalige aandeelhouders moet worden betaald in de loop van het begin van 2019. Per 31 december 2018 werd een te betalen post van K€450 opgenomen onder de andere kortlopende verplichtingen (we verwijzen naar Toelichting 19). De impact van de herwaardering is opgenomen in de "netto overige operationele opbrengsten" in de geconsolideerde resultatenrekening. Deze laatste vergoeding is betaald op 21 januari 2019.

5. Goodwill

De goodwill werd als volgt toegewezen aan de kasstroom generende eenheden (CGU):

in 000€	Op 31 december,		
	2018	2017*	2016
CGU: MAT NV SAM BE	3,241	3,241	3,241
CGU: e-Prototypy	794	818	775
CGU: ACTech	8,812	8,812	–
CGU: OrthoView	4,467	4,504	4,667
CGU: MAT NV Manufacturing (Metal)	177	177	177
Totaal	17,491	17,552	8,860

De wijzigingen in de boekwaarde van de goodwill kan als volgt gepresenteerd worden voor de jaren 2018, 2017 en 2016:

in 000€	Bruto	Waardevermindering	Totaal
	Op 1 januari 2016	9,768	(104)
Wisselkoersverschillen	(804)	–	(804)
Op 31 december 2016	8,964	(104)	8,860
Addities	8,812	–	8,812
Wisselkoersverschillen	(120)	–	(120)
Op 31 december 2017	17,656	(104)	17,552
Wisselkoersverschillen	(61)	–	(61)
Op 31 december 2018	17,595	(104)	17,491

De goodwill van Orthoview (UK) en van e-Prototype (PL) omvatten de impact van de wisselkoersverschillen van respectievelijk K€ (37) en K€ (24).

De Groep heeft een test op bijzondere waardevermindering uitgevoerd op basis van een verdisconteerde kasstromen model met gebruik van kasstromen gebaseerd op de budgetten van de CGUs voor vijf jaar en een residuele waarde vanaf het zesde jaar. MAT NV SAM BE en Cenat zijn inbegrepen in het rapporteringssegment “Materialise Software”. De CGU ACTech, ePrototype (PL) en MAT NV Manufacturing (Metal) zijn inbegrepen in het rapporteringssegment “Materialise Manufacturing”. De CGU Orthoview (UK) is inbegrepen in het rapporteringssegment “Materialise Medical”.

CGU: MAT NV 3D Printing software (BE)

De goodwill toegewezen aan de CGU MAT NV 3D Print software (BE) heeft betrekking op de goodwill van de overname van Cenat in 2015 en de goodwill toegewezen aan de CGU Marcam (DE-3D Print Software).

De bijzondere waardeverminderingstest is gebaseerd op de geprojecteerde verdisconteerde kasstromen resulterend uit de CGU MAT NV 3D Printing software, rekening houdend met een periode van 5 jaar. De voornaamste veronderstellingen betreffen de pre-tax verdisconteringsvoet (gebaseerd op WACC) van 12.82% en een perpetuele groeivoet van 1.71%. Andere assumpties zijn onder meer een jaarlijkse groei van de omzet, bruto marge en operationele kosten op basis van de historische ervaring van het management. Op basis hiervan werd geconstateerd dat het realiseerbaar bedrag hoger is dan de boekwaarde van de CGU van K€36,700. Er zijn geen redelijke veranderingen van de hypothesen die de bedrijfswaarde zou laten dalen onder de boekwaarde van de CGU.

CGU e-prototype

De bijzondere waardeverminderingstest is gebaseerd op de geprojecteerde verdisconteerde kasstromen resulterend uit de CGU e-prototype, rekening houdend met een periode van 5 jaar. De voornaamste veronderstellingen betreffen de verdisconteringsvoet (op basis van de WACC) van 12.47 % en een perpetuele groeivoet van 5%. Andere assumpties zijn onder meer een jaarlijkse groei van de omzet, bruto marge en operationele kosten op basis van de historische ervaring van het management en continue kapitaalinvesteringen in nieuwe 3D Print uitrusting. Er werd geconcludeerd dat de bedrijfswaarde significant hoger is dan de boekwaarde van de kasstroomgenererende eenheid van K€3,870. Op basis van de sensitiviteitssanalyse waarbij de disconteringsvoet met 1% zou stijgen, zou de bedrijfswaarde nog steeds aanzienlijk hoger zijn dan de boekwaarde van de kasstroomgenererende eenheden. Op basis van de

sensitiviteitsanalyse dat de vijfjaarlijkse prognoses 10% lager zouden zijn of een perpetuele groeivoet die 2% lager is, zou de bedrijfswaarde nog steeds aanzienlijk hoger zijn dan de boekwaarde van de kasstroomgenererende eenheden.

CGU Orthoview

De goodwill heeft betrekking op de overname van Orthoview. De bijzondere waardeverminderingstest is gebaseerd op de geprojecteerde verdisconteerde kasstromen resulterend uit de CGU Orthoview, rekening houdend met een periode van 5 jaar. De voornaamste veronderstellingen betreffen de verdisconteringsvoet (op basis van de WACC) van 13.27 % en een perpetuele groeivoet van 2%. Andere assumpties zijn onder meer een jaarlijkse groei van de omzet, bruto marge en operationele kosten op basis van de historische ervaring van het management. De bedrijfswaarde is hoger dan de boekwaarde van de CGU (€9.70 million). Op basis van de sensitiviteitssanalyse waarbij de disconteringsvoet met 1 % zou stijgen, zou de bedrijfswaarde nog steeds hoger zijn dan de boekwaarde van de CGU. Een redelijke verandering van de perpetuele groei met 2% of totale 10% lagere vijfjaarlijkse projecties resulteren nog steeds in een bedrijfswaarde die hoger is dan de boekwaarde van de CGU.

De Orthoview-business wordt verder geïntegreerd in de bestaande softwarebusiness binnen ons Materialise Medical segment. Synergieën die worden verwacht van samengevoegde productlijnen worden niet in aanmerking genomen in de huidige beoordeling van bijzondere waardeverminderingen, omdat het management van mening is dat Orthoview in 2018 nog steeds als een afzonderlijke CGU kan worden beschouwd.

CGU ACTECH

De bijzondere waardeverminderingstest is gebaseerd op de geprojecteerde verdisconteerde kasstromen resulterend uit de CGU ACTech, rekening houdend met een periode van 5 jaar. De voornaamste veronderstellingen betreffen de verdisconteringsvoet (op basis van de WACC) van 13.95 % en een perpetuele groeivoet van 1.57 %. Er werd geconcludeerd dat de bedrijfswaarde hoger is dan de boekwaarde van de CGU van €26.7 miljoen. Op basis van de gevoeligheidsanalyse waarbij de disconteringsvoet zou stijgen met 1% of andere redelijke veranderingen verwachte kasstromen op 5 jaar (zoals een lagere EBITDA) en perpetueel groeipercentage, zou de bedrijfswaarde hoger zijn dan de boekwaarde van de CGU.

6. Immateriële vaste activa

De wijzigingen in de boekwaarde van immateriële vaste activa tijdens de boekjaren 2018, 2017 en 2016 kunnen we als volgt voorstellen:

in 000€	Patenten & licenties	Software	Overgenomen klanten, technologie en orderlijst en	Ontwikkelde technologie en software in aanbouw	Totaal
Acquisitiewaarde					
Op 1 januari 2016	3,202	1,779	8,525	–	13,506
Toevoegingen	606	1,736	–	–	2,342
Bedrijfscombinatie	–	–	–	–	–
Buitengebruikstelling	(18)	(212)	–	–	(230)
Transfer tussen rekeningen	–	490	–	–	490
Wisselkoersverschillen	(2)	(26)	(923)	–	(951)
Overige	–	2	(6)	–	(4)
Op 31 december 2016	3,788	3,769	7,596	–	15,153
Toevoegingen	749	3,718	–	–	4,467
Bedrijfscombinatie*	115	242	18,433	–	18,790
Buitengebruikstelling	(159)	(143)	–	–	(302)
Transfer tussen rekeningen	–	(98)	–	–	(98)
Wisselkoersverschillen	–	(5)	(183)	–	(188)
Overige	4	155	(251)	–	(92)
Op 31 december 2017*	4,497	7,638	25,595	–	37,730
Toevoegingen	554	807	32	951	2,344
Bedrijfscombinatie	–	–	–	–	–
Buitengebruikstelling	(759)	(221)	–	–	(980)
Transfer tussen rekeningen	2	–	–	364	366
Wisselkoersverschillen	–	–	(48)	–	(48)
Overige	–	17	–	–	17
Op 31 december 2018	4,294	8,241	25,579	1,315	39,429

	Patenten & licenties	Software	Overgenomen klanten, technologie en orderlijst en	Ontwikkelde technologie en software in aanbouw	Total
Afschrijvingen					
Op 1 januari 2016	(1,471)	(958)	(1,420)	–	(3,849)
Afschrijvingen van het jaar	(576)	(559)	(819)	–	(1,954)
Buitengebruikstelling	3	239	–	–	242
Transfer tussen rekeningen	–	–	–	–	–
Wisselkoersverschillen	2	26	144	–	172
Overige	–	1	–	–	1
Op 31 december 2016	(2,042)	(1,251)	(2,095)	–	(5,388)
Afschrijvingen van het jaar*	(609)	(1,634)	(1,579)	–	(3,822)
Buitengebruikstelling	2	77	–	–	79
Transfer tussen rekeningen	–	98	–	–	98
Wisselkoersverschillen	–	4	45	–	49
Overige	(117)	(279)	250	–	(146)
Op 31 december 2017*	(2,766)	(2,985)	(3,379)	–	(9,130)
Afschrijvingen van het jaar	(749)	(2,310)	(2,005)	–	(5,064)
Buitengebruikstelling	854	206	–	–	1,060
Transfer tussen rekeningen	–	–	–	–	–
Wisselkoersverschillen	–	1	22	–	23
Overige	–	8	–	–	8
Op 31 december 2018	(2,661)	(5,080)	(5,362)	–	(13,103)
Netto boekwaarde					
Op 31 december 2018	1,633	3,161	20,217	1,315	26,326
Op 31 december 2017*	1,731	4,653	22,216	–	28,600
Op 31 december 2016	1,746	2,518	5,501	–	9,765
Op 1 januari 2016	1,731	821	7,105	–	9,657

Patenten en licenties omvatten enkel de direct toewijsbare externe kosten van het registreren van patenten en verkrijgen van licenties. Software is enkel gerelateerd aan software aangekocht voor intern gebruik, met uitzondering van software ontwikkeling bij bepaalde applicatie interfaces dewelke quasi volledig gefinancierd werden door een derde partij. Afgezien van de ontwikkelde technologie en de software in ontwikkeling die per einde van 2018 werd geactiveerd voor een bedrag van K€1,315, werden er geen andere software-ontwikkelingen geactiveerd in 2018 (2017: K€86, 2016: €39). De resterende afschrijvingsperiode is 1.5 jaar voor de algemene software-aankopen en 8.1 jaar voor de meeste patenten en licenties.

De “Aangekochte klanten en technologie” werden erkend als onderdeel van ACTech, E-Prototype, OrthoView, en Cenat (zie Toelichting 4). Op 31 december 2018 bedroegen de resterende afschrijvingsperiode voor de aangekochte klantenlijsten 18.75 jaar voor ACTech, 5.75 jaar voor OrthoView, volledig afgeschreven voor E-Prototype en 6.25 jaar voor Cenat (2017: 6.75 jaar voor OrthoView, 1.00 jaar voor E-Prototype en 7.25 jaar voor Cenat). Per 31 december 2018 bedroeg de resterende afschrijvingsperiode voor de aangekochte technologie van ACTech, Orthoview en Cenat respectievelijk 5.75 jaar, 1.75 jaar en 6.25 jaar.

De ontwikkelde technologie en software hebben betrekking op twee projecten die voldoen aan de criteria voor opname als intern ontwikkeld immaterieel actief (zie ook toelichting 2). Die activa zijn nog in ontwikkeling en worden bijgevolg niet afgeschreven. De Groep heeft een bijzondere waardevermindering analyse op deze activa uitgevoerd die niet tot een bijzondere waardevermindering heeft geleid. De belangrijkste veronderstellingen die worden gebruikt zijn:

- Verdisconteringsvoet van 10%;
- Periodes van kasstromen: 6
- Geen perpetuïteit

De totale afschrijving voor 2018 bedraagt K€5,064 (2017*: K€3,822; 2016: K€1,954). Vanaf 2017 worden de afschrijvingen op immateriële activa van bedrijfscombinaties voornamelijk opgenomen in de lijn “netto operationele opbrengsten” van de geconsolideerde resultatenrekening. We verwijzen naar toelichting 2 voor aanvullende informatie.

7. Materiële vaste activa

De wijzigingen in de boekwaarde van de materiële vaste activa tijdens het boekjaar 2018 en 2017 kunnen we als volgt voorstellen:

in 000€	Terreinen & gebouwen	Materialen & uitrusting	Released activa	Activa in aanbouw	Totaal
Aanschaffingswaarde					
Op 1 januari 2017	19,797	40,199	11,241	4,652	75,889
Toevoegingen	377	10,560	2,246	17,334	30,517
Bedrijfscombinaties*	9,362	10,318	136	414	20,230
Verkopen en buitengebruikstelligen	(31)	(1,046)	(39)	218	(898)
Transfers	11,527	7,439	(425)	(18,914)	(373)
Wisselkoersverschillen	(185)	(118)	5	88	(210)
Overige	(663)	(235)	1,139	(38)	203
Op 31 december 2017*	40,184	67,117	14,303	3,754	125,358
Toevoegingen	3,079	9,476	792	5,210	18,557
Bedrijfscombinaties	–	–	–	–	–
Verkopen en buitengebruikstelligen	(99)	(1,882)	(17)	(387)	(2,385)
Transfers	2,728	2,953	(732)	(5,547)	(598)
Wisselkoersverschillen	(119)	(25)	(19)	(26)	(189)
Overige	4	(82)	–	(2)	(80)
Op 31 december 2018	45,777	77,557	14,327	3,002	140,663
Afschrijvingen					
Op 1 januari 2017	(5,093)	(22,263)	(3,470)	–	(30,826)
Afschrijvingen van het jaar*	(831)	(5,531)	(2,327)	–	(8,689)
Verkopen en buitengebruikstellingen	15	842	18	–	875
Transfers	521	(444)	296	–	373
Wisselkoersverschillen	31	166	(1)	–	196
Overige	853	64	(1,139)	–	(222)
Op 31 december 2017*	(4,504)	(27,166)	(6,623)	–	(38,293)
Afschrijvingen van het jaar*	(1,560)	(8,010)	(2,346)	(307)	(12,223)
Verkopen en buitengebruikstellingen	26	2,102	6	–	2,134
Transfers	(18)	(253)	514	–	243
Wisselkoersverschillen	(15)	(53)	8	–	(60)
Overige	–	73	–	–	73
Op 31 december 2018	(6,071)	(33,307)	(8,441)	(307)	(48,126)
Netto boekwaarde					
Op 31 december 2018	39,706	44,250	5,886	2,695	92,537
Op 31 december 2017*	35,680	39,951	7,680	3,754	87,065
Op 1 januari 2017	14,704	17,936	7,771	4,652	45,063

De wijzigingen in de boekwaarde van de materiële vaste activa tijdens het boekjaar 2016 kunnen we als volgt voorstellen:

in 000€	Terreinen & gebouwen	Materialen & uitrusting	Geleased activa	Activa in aanbouw	Totaal
Aanschaffingswaarde					
Op 1 januari 2016	19,719	33,408	8,933	2,114	64,174
Toevoegingen	8	4,916	2,483	7,899	15,306
Bedrijfscombinaties	-	-	-	-	-
Verkopen en buitengebruikstelligen	(2)	(2,266)	(699)	(6)	(2,973)
Transfers	3	4,180	540	(5,330)	(607)
Wisselkoersverschillen	69	-	(20)	(25)	24
Overige	-	(39)	4	-	(35)
Op 31 december 2016	19,797	40,199	11,241	4,652	75,889
Afschrijvingen					
Op 1 januari 2016	(4,369)	(18,927)	(2,478)	-	(25,774)
Afschrijvingen van het jaar	(709)	(4,048)	(1,663)	-	(6,420)
Verkopen en buitengebruikstellingen	2	541	669	-	1,212
Transfers	-	117	-	-	117
Wisselkoersverschillen	(17)	6	2	-	(9)
Overige	-	48	-	-	48
Op 31 december 2016	(5,093)	(22,263)	(3,470)	-	(30,826)
Netto boekwaarde					
Op 31 december 2016	14,704	17,936	7,771	4,652	45,063
Op 1 januari 2016	15,350	14,481	6,455	2,114	38,400

De investeringen in materiële vaste activa in 2018 bedragen K€18,557 (2017: K€30,517; 2016: K€15,306) en hebben hoofdzakelijk betrekking op nieuwe machines en installaties in België en Duitsland (K€ 10,747), gebouwen en terreinen in Duitsland (K€2,491), investering in computermateriaal (K€1,781) en geleasede voertuigen (K€792). De investeringen in 2017 hadden betrekking op de constructie van gebouwen in Leuven en Polen (K€12,762), de investering in nieuwe installaties en machines (aangekocht en geleased - K€11,947) en de investering in geleasede voertuigen (K€1,444). De investeringen in 2016 bevatten de overname van terreinen in Leuven en in Polen (K€6,098) en de investering in nieuwe installaties en machines (aangekocht en geleased - K€8,254) en de investering in computermateriaal (K€890).

De Groep realiseerde een netto winst op het afstoten van materiële vaste activa van K€83 in 2018 (2017: een verlies van K€25; 2016: een winst van K€ (149))

Er werden geen bijzondere waardevermindering van materiële vaste activa geboekt.

Financiële leasings

De boekwaarde van de materieel vast activa verworven via financiële leasings op 31 december 2018 bedroeg K€5,886 (2017: K€7,680; 2016: K€7,771). Financiële leasings zitten vevat in de kolom geleased activa en betreffen voornamelijk 3D printing machines met een boekwaarde van K€4,608 per 31 december 2018 (2017: K€6,613; 2016: K€7,771) en waarvoor afschrijvingen geboekt waren in 2018 ten belope van K€1,745 (2017: K€1,864; 2016: K€1,663). Nieuwe financiële leases in 2018 bedragen K€792 waarvan K€792 voor nieuwe voertuigen (2017:K€1,596; 2016:K€2,757).

Activa in aanbouw

Zowel in 2018 als 2017 hebben de activa in aanbouw voornamelijk betrekking op machines en installaties in België, Polen en Duitsland. Per eind 2018 hadden de activa in aanbouw betrekking op installaties voor ons medische segment voor een bedrag van K€937, gevestigd in België. In 2016 omvatten de activa in aanbouw voornamelijk de bouw van de nieuwe productie- en kantoorfaciliteit in België en Polen (K€6.098), evenals de bouw en upgrade van 3D-drukmachines, overgedragen aan land & gebouwen en installaties & apparatuur, in 2017.

Financieringskosten

In 2018 werden geen financieringskosten gekapitaliseerd (2017: K€87; 2016: K€0).

Zekerheden

Terreinen en gebouwen (inclusief gebouwen in uitvoering) met een boekwaarde van K€27,319 (2017: K€28,526; 2016: K€12,594) zijn bezwaard met zekerheden als waarborg voor verschillende van de bankleningen van de Groep. Additioneel werden er zekerheden gegeven op huidige en overige vaste activa met een boekwaarde van K€3,533 (2017: €13,340; 2016: €0) (Toelichting 24).

8. Investerings in gezamenlijke ondernemingen

De Groep heeft een investering in de gezamenlijke onderneming RSprint NV (België).

De samengevatte financiële informatie van RSprint NV kunnen we als volgt voorstellen:

in 000€	2018	2017**	2016
<i>Aandeel in de balans van de gezamenlijke onderneming</i>			
Kortlopende activa	850	1,256	1,643
Langlopende activa	114	212	186
Goodwill	–	–	–
Kortlopende verplichtingen	(756)	(692)	(1,118)
Langlopende verplichtingen	(1,096)	(788)	–
Eigen vermogen	888	12	(711)
<i>Aandeel in de opbrengsten en kosten van de gezamenlijke onderneming (verlies)</i>			
Omzet	1,186	817	684
Winst (verlies) ²	(876)	(723)	(1,208)

² Er zijn geen beëindigde activiteiten

** Aanpassing gebaseerd op 20F amendement neergelegd juni 2018

Totaal kortlopende activa bevatten Geldmiddelen en kasequivalenten voor een totaalbedrag van K€175 per 31 december 2018 (2017: K€128; 2016: K€86). Winst (verlies) bevat afschrijvingen voor een totaalbedrag van K€30 in 2018 (2017: K€50; 2016: K€34).

De wijzigingen in de boekwaarde van de gezamenlijke onderneming is als volgt:

	in 000€
Boekwaarde op 1 januari, 2016	1,018
Aandeel in het verlies	(1,018)
Boekwaarde op 31 december 2016	–
Bijkomende investering	500
Aandeel in het verlies	(469)
Boekwaarde op 31 december 2017	31
Bijkomende investering	–
Overdracht van vorderingen	444
Aandeel in het verlies	(475)
Boekwaarde op 31 december 2018	–

9. Voorraden en contracten in uitvoering

De voorraden en contracten in uitvoering omvatten het volgende:

in 000€	Vanaf 31 december,		
	2018	2017*	2016
Grondstoffen	5,616	4,970	4,297
Goederen in bewerkingen	2,151	3,377	1,538
Afgewerkte goederen	1,390	1,414	880
Contracten in uitvoering	829	1,266	1,155
Totale voorraden en contracten in uitvoering	9,986	11,027	7,870

Het bedrag van de afgeschreven voorraad opgenomen als kost is K€229 (2017: K€48; 2016: K€98).

De Groep heeft contracten in uitvoering met klanten. De totaal opgelopen kosten bedragen K€547 en de erkende winst is K€282 per 31 december 2018. Voorschotten werden ontvangen voor het bedrag van K€370 met betrekking tot lopende contracten per eind 2018 (2017: K€0; 2016: K€0). Er zijn geen openstaande voorschotten van klanten.

10 Overige activa

Overige langlopende activa

De overige langlopende activa omvatten:

in 000€	Op 31 december,		
	2018	2017	2016
Belastingkredieten	3,006	2,446	1,766
Waarborgen	405	362	342
Langlopende vordering op onderneming met gezamenlijke controle	1,096	804	–
Niet-genoteerde participaties	2,701	–	–
Overige	29	55	46
Totaal overige langlopende activa	7,237	3,667	2,154

De langlopende belastingkredieten hebben betrekking op belastingkredieten die over meer dan één jaar worden gerealiseerd.

De niet-beursgenoteerde aandelenbeleggingen bestaan voornamelijk uit de belegging in aandelen van de niet-beursgenoteerde onderneming Essentium Inc. De Groep bezit een minderheidsbelang van 5% in deze onderneming. Deze investering werd onherroepelijk aan reële waarde via niet-gerealiseerde resultaten toegewezen, aangezien de Groep deze investeringen als strategisch van aard beschouwt. We verwijzen naar toelichting 3 en 20.

Overige kortlopende activa

De overige kortlopende activa omvatten:

in 000€	Op 31 december,		
	2018	2017*	2016
Overgedragen kosten	2,046	2,021	1,483
Belastingkredieten	185	219	176
Toegerekende opbrengsten	958	524	666
Overige belastingvorderingen	2,286	2,910	604
Overige niet-handelsvorderingen	1,461	2,001	1,552
Totaal overige kortlopende activa	6,936	7,675	4,481

De overige belastingvorderingen bevatten btw-vorderingen. De overige niet-handelsvorderingen op 31 december 2018 bevatten de schadeloosstellingsactiva gerelateerd aan ACTech voor een bedrag van K€222 zoals vermeld in Toelichting 4 Bedrijfscombinaties. Merk ook op dat een factoring-vordering gepresenteerd werd onder de overige niet handelsvorderingen voor het jaar eindigend op 31 december 2016 (K€541). Voor het jaar eindigend op 31 december 2018 werd deze factoring-vordering gepresenteerd onder de handelsvorderingen voor een bedrag van K€445 (2017: K€646).

11. Handelsvorderingen

De handelsvorderingen omvatten het volgende:

in 000€	Op 31 december,		
	2018	2017	2016
Handelsvorderingen	38,764	36,572	27,990
Waardeverminderingen op dubieuze debiteuren	(1,873)	(990)	(511)
Totaal	36,891	35,582	27,479

Handelsvorderingen zijn niet rentedragend en zijn in het algemeen betaalbaar na 30 tot 90 dagen.

Op 31 december 2018 waren handelsvorderingen met een initiële waarde van K€ 1,873 (2017: K€ 990; 2016: K€ 511) in waarde verminderd en volledig voorzien. De bijzondere waardevermindering wordt erkend als overige operationele kosten. Zie hieronder voor de wijzigingen in waardeverminderingen op vorderingen.

in 000€	
Op 1 januari 2016	(505)
Toevoeging	(266)
Gebruik	190
Terugname	70
Op 31 december 2016	(511)
Op 1 januari, 2017	(511)
Toevoeging	(620)
Gebruik	12
Terugname	129
Op 31 december 2017	(990)
Op 1 januari 2018	(990)
Toevoeging	(1,284)
Gebruik	182
Terugname	219
Op 31 december 2018	(1,873)

12. Geldmiddelen en kasequivalenten

Geldmiddelen en kasequivalenten omvatten het volgende:

in 000€	Op 31 december		
	2018	2017	2016
Geldmiddelen op zichtrekeningen	105,846	33,611	45,645
Kasequivalenten	9,660	9,564	10,267
Totaal	115,506	43,175	55,912

Voor de geldmiddelen op zichtrekeningen ontvangt de Groep interest aan variabele rentevoeten op basis van de dagelijkse bank deposito rentevoet. Korte termijn deposito's worden gebruikt voor periodes die variëren van een dag tot drie maanden, afhankelijk van de kasnoden van de Groep en generen interest aan hun respectievelijke korte termijn rentevoeten.

In het kader van de uitoefening van warrants werden in 2017 betalingen van werknemers ontvangen voor een totaalbedrag van K€209 welke niet geconverteerd waren in aandelen voor het jaareinde. In overeenstemming met de regelgeving werd K€209 geboekt op een geblokkeerde bankrekening per 31 december 2017. Er waren geen beperkingen op de geldmiddelen gedurende 2018 of 2016.

13. Eigen vermogen

Kapitaal

Het kapitaal van de moeder (Materialise NV) bestaat uit 52,890,761 gewone aandelen op naam op 31 december 2018 (2017: 47,325,438; 2016: 47,325,438) zonder nominale waarde maar met een fractiewaarde van €0.058 in 2018 (2017: €0.058; 2016: €0.058) en voor een totaal bedrag van K€3,050 op 31 december 2018 (2017: K€ 2,729; 2016: K€ 2,729).

in 000€, behalve aantal aandelen	Totaal aantal oprichter- aandelen	Totaal aantal gewone aandelen	Totaal aandeel- houders kapitaal	Totaal uitgifte- premies
Uitstaand op 1 januari, 2016	–	47,325,438	2,729	78,098
Kost op aandelen gebaseerde betalingen	–	–	–	921
Uitstaand op 31 december, 2016	–	47,325,438	2,729	79,019
Uitstaand op 1 januari 2017	–	47,325,438	2,729	79,019
Kost op aandelen gebaseerde betalingen	–	–	–	820
Uitstaand op 31 december, 2017	–	47,325,438	2,729	79,839
Uitstaand op 1 januari 2018	–	47,325,438	2,729	79,839
Kapitaalverhoging in geld - publieke aanbidding en private plaatsing	–	5,403,125	312	59,575
Direct toewijsbare kosten publieke aanbidding	–	–	–	(4,003)
Kapitaalverhoging via uitoefening van warrants	–	162,198	9	593
Kost op aandelen gebaseerde betalingen	–	–	–	633
Uitstaand op 31 december, 2018	–	52,890,761	3,050	136,637

Het eigen vermogen nam in 2018 toe met K€9 als gevolg van de uitoefening van uitstaande en volledig verworven warrants. Het aantal nieuwe uitgegeven aandelen bedroeg 162,198 tegen een gemiddelde prijs van €3,72 per aandeel, inclusief uitgiftepremie. Het eigen vermogen nam in 2018 verder toe met K€312 als gevolg van een kapitaalverhoging in geldmiddelen. Het aantal nieuwe uitgegeven aandelen bedroeg 5.403.125 tegen een gemiddelde prijs van €11,08 per aandeel, inclusief uitgiftepremie.

Uitgiftepremies

In België wordt gewoonlijk het gedeelte van de kapitaalverhoging boven de fractiewaarde toegewezen aan de uitgiftepremies.

De boekwaarde van de uitgiftepremies is K€ 136,637 op 31 december 2018 (2017: K€ 79,839; 2016: K€ 79,019). De wijziging in 2018 is het gevolg van het resultaat van:

- De kapitaalverhoging in geld via publieke aanbidding en private plaatsing van K€59.575, gecompenseerd door de kosten die direct toerekenbaar zijn aan de publieke aanbidding van K€4.003;
- De kapitaalverhoging door uitoefening van warrants van K€593; en
- de op aandelen gebaseerde betalingskost van K€633.

De verandering in 2017 en 2016 is het resultaat van de op aandelen gebaseerde betalingskost van respectievelijk K€820 en K€921.

Reserves

Het doel en de aard van de reserves kunnen we als volgt voorstellen:

in 000€	Op 31 december,		
	2018	2017*	2016
Wettelijke reserve	279	279	279
(Overgedragen verliezen)	(2,127)	(3,990)	(1,882)
Reserves	(1,848)	(3,711)	(1,603)

De wettelijke reserves worden verhoogd door het reserveren van 5% van de jaarlijkse statutaire winst na de finale resultaatsverwerking goedgekeurd door de algemene vergadering van aandeelhouders, en dit tot de wettelijke reserves minstens 10% bedragen van het kapitaal. De wettelijke reserves kunnen niet uitgekeerd worden aan de aandeelhouders.

De Groep heeft geen dividenden uitgekeerd tijdens 2018, 2017 en 2016.

Minderheidsbelangen

De minderheidsbelangen zijn nul per eind 31 december 2018, 2017 en 2016. Geen minderheidsbelangen werden erkend voor het belang van 17% in handen van een derde partij in RapidFit+ aangezien het bedrag geherklasseerd werd naar een financiële verplichting.

Rapidfit+

De Groep heeft een calloptie gekocht en een putoptie geschreven op de minderheidsbelangen in Rapidfit+. De calloptie werd verwerkt in overeenstemming met IFRS 9 en heeft een uitoefenprijs die volgens een contractuele formule bepaald wordt op basis van de volgende parameters: geïnvesteerd kapitaal, multiple van EBITDA min netto financiële schuld. Momenteel heeft de calloptie geen intrinsieke waarde ("out-of-the-money") door de significante verliezen binnen Rapidfit+ zodat de huidige reële waarde op 31 december 2018 op nul geschat wordt. De calloptie is uitoefenbaar vanaf 2015 tot 2019.

De geschreven putoptie werd erkend als een financiële verplichting en gewaardeerd aan de actuele waarde van de terugkoopprijs ten bedrage van K€845 op 31 december 2018 (2017: K€788; 2016 K€735). De niet-verdisconteerde geschatte terugkoopprijs bedraagt K€875 op 31 december 2018 (2017: K€875; 2016: K€875). De terugkoopprijs heeft een uitoefenprijs volgens een in het contract gestipuleerde formule op basis van de volgende parameters: geïnvesteerd kapitaal, multiple van EBITDA min netto financiële schuld. De initiële erkenning resulteerde in een herklassering van K€264 van de minderheidsbelangen en K€64 van de geconsolideerde reserves. De parameter "geïnvesteerd kapitaal" van de contractueel vastgelegde formule is gewijzigd in december 2014 om rekening te houden met de impact van de kapitaalverhoging. De uitoefenperiode werd eveneens verlengt met een jaar. Als gevolg hiervan is de geschatte uitoefenprijs van de geschreven putoptie toegenomen met K€273 wat werd verwerkt als een vermindering van de geconsolideerde reserves. De geschreven put optie is uitoefenbaar vanaf 2017 tot 2021. Het is de verwachting van het management dat de putoptie binnen een periode van 12 maanden zal uitgeoefend worden. Bijgevolg werd de putoptie gepresenteerd onder de overige kortlopende schulden.

Rapidfit+ heeft geen bijkomende verwateringswarranten uitgegeven aan de minderheidsbelangen die uitoefenbaar zijn bij het plaatsvinden van een aantal vooraf bepaalde gebeurtenissen. De reële waarde van deze warranten is momenteel nul (2017: nul, 2016: nul).

14. Op aandelen gebaseerde betalingsplannen

Op aandelen gebaseerde betalingsplannen van de moeder

De wijzigingen van het jaar voor de warranten-plannen zijn als volgt:

in 000€	2018	2017	2016
Uitstaand op 1 januari *	1,458,360	1,681,000	1,401,852
Toegekend	2,000	–	350,000
Geannuleerd	(69,104)	(119,784)	(70,852)
Uitge oefend	(73,207)	(102,856)	–
Uitstaand op 31 december *	1,318,049	1,458,360	1,681,000
Uit oefenbaar op 31 december	252,793	–	–

- * De op aandelen gebaseerde betalingsplannen van de Groep worden allen vereffend met eigen vermogensinstrumenten, behalve een aantal warranten uitgereikt naar aanleiding van de eerste beursgang aan werknemers gevestigd in landen waar door wettelijke vereisten deze in geldmiddelen vereffend worden. Het uitstaande bedrag bevat stock appreciation rights ("SARs") uitgegeven als in geldmiddelen afgewikkelde op aandelen gebaseerde betalingsplannen.

Het aantal uitstaande warranten is aangepast om de 1 naar 4 aandelensplitsing doorgevoerd in juni 2014 te reflecteren. Het 2013 warranten plan geeft recht op 4 aandelen per warrant, terwijl bij alle andere warrant plannen één warrant recht geeft op één aandeel. Voor presentatie doeleinden geeft de tabel het aantal aandelen weer waar de warranten recht toe geven over alle plannen heen.

In de loop van oktober en november 2017 werden betalingen gedaan door werknemers met betrekking tot de uitoefening van 25,714 warranten, vertegenwoordigd door 102,856 aandelen (2013 warrant plan), waarvoor de notariële akte pas na eind 2017 werd goedgekeurd. Daarom werden de betalingen op een geblokkeerde bankrekening van de Vennootschap gehouden op 31 december 2017. De notariële akte die vereist was voor de kapitaalverhoging in verband met deze oefening werd verleden voor de notaris in de loop van maart 2018. Bovendien werden in de loop van december 2018 kapitaalverhogingen verleden voor het notariaat in verband met de uitoefening van warranten uit het warrantplan van 2013 (tweede fase: 4.775 warrants die 19.100 aandelen vertegenwoordigen) en het IPO warrantenplan (40.242 warrants die 40.242 aandelen vertegenwoordigen).

Op aandelen gebaseerde betalingsplannen vereffend met eigen vermogensinstrumenten

De groep heeft verschillende lopende plannen (warranten plan 2013, het IPO plan en warranten plan 2015) welke gelijkaardige voorwaarden hebben met uitzondering van de uitoefenprijs en met uitzondering van het warranten plan 2015.

2013 warrant plan

Elk warrant geeft de houder ervan recht op een gewoon aandeel van het moederbedrijf. De warranten hebben een contractuele termijn van 10 jaren en worden verworven voor 25% in het vierde jaar; 25% in het vijfde jaar; 25% in het zesde jaar en 25% in het zevende jaar. Warranten zijn uit oefenbaar vanaf de maand nadat ze verworven zijn en in de daaropvolgende uitoefenperiodes. De warranten kunnen niet door een kasequivalent vervangen worden en de Groep heeft eveneens niet de gewoonte om deze warranten in geldmiddelen uit te betalen. De warranten hebben een contractuele termijn van 10 jaar.

De Groep heeft in oktober 2013 onder het 2013 warranten plan 301,096 warranten toegekend. Er werden bijkomend 166,800 warranten toegekend aan het senior management, de bestuurders en enkele werknemers op 28 november 2013. De uitoefenprijs bedroeg tussen €7.86 en €8.54.

De status van het 2013 warranten plan op 31 december is als volgt:

in 000€	2018	2017	2016
Uitstaand op 1 januari	320,640	435,096	439,896
Toegekend	–	–	–
Geannuleerd	(1,500)	(11,600)	(4,800)
Uitgeoefend	(19,100)	(102,856)	–
Uitstaand op 31 december	300,040	320,640	435,096
Uitvoerbaar op 31 december	89,892	–	–

Met betrekking tot de uitgeoefende warrants verwijzen we naar bovenstaande opmerkingen. Doordat het 2013 plan voorschrijft dat iedere warrant recht geeft op 4 aandelen en onze tabel hierboven de impact op het aantal aandelen weergeeft, zijn het actueel aantal openstaande warrants per 31 december 2018 gelijk aan 75,010.

IPO warrant plan

Elk warrant geeft de houder ervan recht op een gewoon aandeel van het moederbedrijf. De warrants hebben een contractuele termijn van 10 jaren en worden verworven voor 25% in het vierde jaar; 25% in het vijfde jaar; 25% in het zesde jaar en 25% in het zevende jaar. Warrants zijn uitvoerbaar vanaf de maand nadat ze verworven zijn en in de daaropvolgende uitvoerperiodes. De warrants kunnen niet door een kasequivalent vervangen worden en de Groep heeft eveneens niet de gewoonte om deze warrants in geldmiddelen uit te betalen. De warrants hebben een contractuele duurtijd van 10 jaar.

De Groep heeft 979,898 warrants toegekend in juli 2014 en 36,151 warrants in november 2014 in het kader van de eerste beursgang met een uitvoerprijs van €8.81 (“IPO plan”). De Groep kende bijkomend 18,180 warrants toe aan werknemers in juli 2015 onder het IPO plan.

De status van het IPO plan op 31 december 2018 is als volgt:

in 000€	2018	2017	2016
Uitstaand op 1 januari	671,503	727,599	772,859
Toegekend	–	–	–
Geannuleerd	(42,209)	(56,096)	(45,260)
Uitgeoefend	(40,242)	–	–
Uitstaand op 31 december	589,052	671,503	727,599
Uitvoerbaar op 31 december	114,012	–	–

Warrant plan 2015

De Raad van Bestuur heeft op 18 december 2015 een nieuw plan (“2015 warrant plan”) goedgekeurd waardoor het 1,400,000 warrants kan toekennen aan werknemers. Elk warrant geeft de houder ervan recht op een gewoon aandeel van het moederbedrijf. De warrants zijn uitvoerbaar voor 10% in het tweede jaar na de toekenning; 20% in het derde jaar na de toekenning; 30% in het vierde jaar na de toekenning en 40% in het vijfde jaar na de toekenning, tenzij anders beslist door de Raad van Bestuur of door één of meer van haar vertegenwoordigers met de daartoe verleende bevoegdheden. Warrants zijn slechts uitvoerbaar nadat ze toegekend werden en slechts gedurende een periode van (i) vier weken na de bekendmaking van de resultaten van de moedermaatschappij van het tweede en vierde kwartaal, of (ii) indien er geen kwartaalcijfers worden gepubliceerd, in de loop van de maanden maart en september van elk jaar. De warrants kunnen niet door een kasequivalent vervangen worden en de Groep heeft eveneens niet de gewoonte om deze warrants in geldmiddelen uit te betalen. De warrants hebben een looptijd van 10 jaar.

De Groep heeft 350,000 warrants toegekend in september 2016 aan werknemers van de Groep met een uitvoerprijs van €6.45. De Groep heeft 2,000 warrants toegekend aan een werknemer in mei 2018 met een uitvoerprijs van €10.08.

De status van dit plan is als volgt:

in 000€	2018	2017	2016
Uitstaand op 1 januari	329,000	350,000	–
Toegekend	2,000	–	350,000
Geannuleerd	(5,800)	(21,000)	–
Uitgeoefend	–	–	–
Uitstaand op 31 december	325,200	329,000	350,000
Uit oefenaar op 31 december	32,700	–	–

Reële waarde

De reële waarde van de warrants wordt geschat op de toekenningsdatum aan de hand van het “Black-Scholes option pricing model”, rekening houdende met de termijn en condities van toepassing bij het uitreiken van deze warrants.

De volgende tabel vat de gebruikte inputgegevens voor het Black-Scholes model samen voor de warrants-plannen van 2013, 2015 en het IPO warrants plan:

	2015 (Sept 16)	2015 (Nov)	IPO 2014 (Nov)	IPO 2014 (June)	2013 (Dec) *	2013 (Oct) *
Rendement van de dividenden	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Verwachte volatiliteit	47%	47%	50%	46%	50%	53%
Interest vrije rentevoet	0.24%	1.17%	1.12%	1.70%	2.56%	2.43%
Verwachte levensduur	4.30	5.50	5.50	5.50	5.50	5.50
Uit oefenprijs (in €)	6.45	8.81	8.81	8.81	8.54	7.86
Aandelenprijs (in €)	6.42	8.08	8.67	8.81	18.09	18.09
Reële waarde van de aandelen SAR (in €)	2.41	3.30	3.94	3.83	12.23	12.77

(*) Uit oefenprijs, beurskoers en reële waarde worden niet aangepast voor de 1 tot 4 aandelensplitsing voltooid in juni 2014.

De bestaande input voor het Black-Scholes model zijn als volgt bepaald:

- Het rendement van de dividenden wordt geschat aan de hand van de historische dividend uitkeringen van de Groep. Momenteel is deze nul aangezien er nog geen dividenden uitgekeerd werden door de Groep.
- De verwachte volatiliteit wordt geschat op basis van de gemiddelde jaarlijkse volatiliteit van de aandelen van de Groep (tot september 2016: van een aantal beursgenoteerde sectorgenoten in de 3D print industrie en de volatiliteit van de aandelen van de Groep);
- De interest vrije rentevoet is bepaald op basis van de rentevoet van toepassing op Belgische 10-jaars overheidsobligaties op datum van uitkering van de warrants;
- De verwachte levensduur van de warrants is bepaald door de eerste uit oefenperiode, dit is typisch de eerste maand nadat de warrants verworven zijn; en
- Reële waarde van de aandelen worden bepaald op basis van de aandelenprijs van de Groep op Nasdaq op datum van de waardering. Voor de warrants toegekend voor de eerste beursgang werd de reële waarde van de aandelen geschat op basis van een verdisconteerde kasstromenmodel gebruik makende van een voorspelling van de kasstromen voor 3 jaar en een multiple op EBITDA bepaald aan de hand van een aantal beursgenoteerde sectorgenoten in de 3D print industrie.

De kosten voortvloeiend uit het bovenstaande op aandelen gebaseerde betalingsplan bedroegen K€640 in 2018 (2017: K€819; 2016: K€921).

De gewogen gemiddelde resterende contractuele duur van de op 31 december 2018 uitstaande warrants is 5.95 jaar (2017: 6.92 jaar; 2016: 4.38 jaar). De gewogen gemiddelde reële waarde van de op 31 december 2018 nog uitstaande warrants €5.62 (2017: €5.60; 2016: €6.01). De gewogen gemiddelde uit oefenprijs van de op het einde van 2018 uitstaande warrants €7.99 (2017: €8.05; 2016: €8.06).

Op aandelen gebaseerde betalingsplannen die in geldmiddelen vereffend worden

De groep heeft omwille van wettelijke verplichtingen 215,688 “stock appreciation rights” (“SAR”) uitgegeven in juli 2014 aan werknemers in bepaalde landen, aan gelijkaardige termijnen en voorwaarden als het IPO plan met de uitzondering dat een SAR in geldmiddelen vereffend wordt. De uit oefenprijs van de SAR is 8.81€.

De status van het plan is als volgt:

in 000€	2018	2017	2016
Uitstaand op 1 januari	137,217	168,305	189,097
Toegekend	–	–	–
Geannuleerd	(19,595)	(31,088)	(20,792)
Uitgeoefend	(13,865)	–	–
Uitstaand op 31 december	103,757	137,217	168,305
Uitoefenaar op 31 december	16,189	–	–

Een SAR geeft de houder ervan recht op een betaling in geldmiddelen gelijk aan het verschil tussen de uitoefenprijs en de aandelenprijs op uitoefendatum. Dit plan wordt beschouwd als een op aandelen gebaseerde betalingsplan met vereffening in geldmiddelen en wordt als zodanig opgenomen als een verplichting in de balans (zie Toelichting 16).

De SAR's hebben een contractuele termijn van 10 jaar en worden verworven voor 25% in het vierde jaar; 25% in het vijfde jaar; 25% in het zesde jaar en 25% in het zevende jaar. SAR's zijn uitoefenbaar vanaf de maand nadat ze verworven zijn en in de daaropvolgende uitoefenperiodes.

De reële waarde van de SAR wordt geschat op de rapporteringsdatum aan de hand van het "Black-Scholes option pricing model", rekening houdende met de termijn en condities van toepassing bij het uitreiken van deze warrants. De volgende tabel vat de gebruikte inputgegevens voor het Black-Scholes model samen:

	2018	2017	2016
Rendement van de dividenden	0%	0%	0%
Verwachte volatiliteit	49%	49%	50%
Interest vrije rentevoet	0.77%	0.73%	0.55%
Verwachte levensduur	1.25	2.25	3.25
Uitoefenprijs (in €)	8.81	8.81	8.81
Aandelenprijs (in €)	17.49	10.61	7.30
Reële waarde van de aandelen SAR (in €)	9.09	3.85	2.17

De kosten voortvloeiend uit transacties gerelateerd het op aandelen gebaseerde SAR betalingsplan was K€435 in 2018 (2017: K€204; 2016: K€46). De boekwaarde van de verplichting op 31 december 2018 bedraagt K€786 (2017: K€351; 2016: K€147). De totale intrinsieke waarde van de verplichting voor de warrants momenteel uitoefenbaar was K€0 op 31 december 2018, 2017 en 2016.

Op aandelen gebaseerde betalingsplannen van Rapidfit+

De dochteronderneming Rapidfit+ heeft een warrants plan uitgegeven op 23 Augustus 2013 waarbij maximum 300 warrants kunnen toegekend worden aan het management met een uitoefenprijs van €553.92. In januari 2014 werden in totaal 199 warrants toegekend en geaccepteerd.

De wijzigingen tijdens het jaar voor het RapidFit+ warrants plan zijn als volgt:

in 000€	2018	2017	2016
Uitstaand op 1 januari	199	199	199
Toegekend	–	–	–
Geannuleerd	–	–	–
Uitgeoefend	–	–	–
Uitstaand op 31 december	199	199	199
Uitoefenaar op 31 december	–	–	–

De volgende tabel vat de gebruikte inputgegevens voor het Black-Scholes model samen voor RapidFit+ plan:

	2014
Rendement van de dividenden	0%
Verwachte volatiliteit	50%
Interest vrije rentevoet	2.29%
Verwachte levensduur	5.5
Uitoefenprijs (in €)	553.9
Aandelenprijs (in €)	262.7

De kosten voortvloeiend door het bovenstaande op aandelen gebaseerde betalingsplan van Rapidfit was was K€7 in 2018 (2017:K€10; 2016:K€10).

15. Rentedragende schulden

De rentedragende schulden kunnen we als volgt voorstellen:

in 000€	Toel.	Voor het jaar eindigend op 31 december		
		2018	2017	2016
K€28,000 acquisitie banklening		24,576	27,513	–
K€18,000 gewaarborgde banklening		17,739	17,575	6,404
K€10,000 EIB banklening		10,000	–	–
K€12,300 banklening ACTech		12,300	9,247	–
K€8,750 andere bankleningen		4,299	4,982	5,411
Bank investeringskredieten - top 20		23,801	21,441	9,467
Bank investeringskredieten - andere		3,808	2,289	2,927
Financiële lease leningen		6,809	9,164	7,395
Overheidsgerelateerde leningen		1,492	1,105	936
Converteerbare leningen		1,000	1,000	1,000
Verbonden partijen lening		214	241	266
Totaal		106,038	94,557	33,806
kortlopend		13,598	12,769	5,539
langlopend		92,440	81,788	28,267

K€28,000 Acquisitie banklening (balans K€24,576 per 31 december, 2018)

Deze banklening is aangegaan in oktober 2017 ter financiering van ACTech. Deze lening omvat een deel van K€18,000, maandelijks terugbetaalbaar gedurende 7 jaar, en een resterend deel van K€10,000, terugbetaalbaar in zijn geheel in oktober 2024. De interestvoet is vast voor de duurtijd van de lening, en bedraagt gemiddeld over beide delen 1.1%. De bankleningen zijn gedekt door een mandaat tot pand op het handelsfonds, zekerheid op de aandelen van Materialise Germany GmbH en schuldcovenanten.

K€18,000 Gewaarborgde bankleningen

De K€ 18,000 lening is aangegaan in 2016 in 2 overeenkomsten ter financiering van de constructie van de nieuwe gebouwen in Leuven (België) en Polen, dewelke beide vervallen in 2032. De overeenkomst voor het Belgische gebouw bedraagt K€12,000 (opgenomen per eind 2018: K€11,739; per eind 2017: K€11,575), met terugbetalingen startend in December 2022. De overeenkomst voor het Poolse gebouw bedraagt K€6,000 (volledig opgenomen in 2018; per eind 2017: K€6,000), met terugbetalingen startend in juni 2019. De gemiddelde interestvoet van beide overeenkomsten bedraagt 1.2%. De banklening is gedekt met een hypotheekmandaat op de Belgische gebouwen.

K€10,000 EIB banklening

Op 20 december 2017 sloot de Groep een financieringscontract af met de Europese Investeringsbank (EIB) om toekomstige onderzoeks- en ontwikkelingsprogramma's te financieren. Als onderdeel van een eerste schijf is in de loop van 2018 een bedrag van K€10.000 opgenomen. De overeenkomst voorziet een vrijstelling van terugbetaling gedurende twee jaar. Leningen door het contract bepaald, worden tegen een vaste rentevoet verstrekt, op basis van het Euribor-tarief op het moment van lenen, plus een variabele marge. De marge is aanvankelijk gelijk aan 1,86% en varieert in functie van bepaalde EBITDA-niveaus en schuldratio's. Het contract bevat gebruikelijke zekerheden, convenanten en garanties.

K€12,300 bankleningen

In maart 2018 werden drie bankleningen die afkomstig waren van de overgenomen ACTech Group volledig geherfinancierd voor het bedrag van K9.300, met aangepaste looptijd tot mei 2025 en de eerste restitutie in augustus 2020. De rentevoet is vastgesteld op ongeveer 1,6% en waarborgen zijn van toepassing inclusief een K€4.650 hypotheek op ACTech's faciliteiten en een garantie van Materialise NV. Daarnaast werd in juni 2018 een nieuw investeringskrediet van K€3.000 ontvangen, terugbetaalbaar vanaf januari 2019 en met een vaste rentevoet van 1,5%.

K€ 8,750 Andere bankleningen

Drie bankleningen werden aangegaan in 2005, 2006 and 2012 voor de constructie van het kantoorgebouw en productiefaciliteiten in Leuven (K€2,000, K€ 300 en K€5,000 respectievelijk) en een lening voor de Tsjechische gebouwen in 2008 (K€ 1,750). De balans van

deze vier leningen bedraagt K€4,299 per 31 december 2018. Al deze leningen hebben een terugbetaalschema van 15 jaar en de interestvoeten zijn vast tussen 4.3% en 5.4%.

Diverse investeringsleningen

De 20 grootste diverse investeringsleningen per 31 december 2018 bedragen K€23,801. Deze zijn aangegaan in 2017, 2016 en in de jaren ervoor om diverse investeringen in machines, printers, uitrusting en software te financieren. De meerderheid van deze leningen heeft een terugbetaalperiode van 7 jaar, en een vaste interestvoet met gewogen gemiddelde lager dan 1%.

Financiële leaseschulden met 3de partijen:

De Groep heeft verschillende financiële lease verplichtingen met voornamelijk financiële instellingen en deze zijn gerelateerd aan de financiering van gebouwen en overige materiële vaste activa zoals 3D printers. Per 31 december 2018 bedraagt de balans van deze financiële lease verplichtingen K€6,809, en deze zijn meestal met een vaste interestvoet met een gewogen gemiddelde beneden de 2%.

K€2,000 Overheidsgerelateerde lening

Deze lening was aangegaan met een overheidsinstituut in Duitsland ter financiering van de productieactiviteiten van Materialise Germany voor een maximum van K€2,000. De lening is terugbetaalbaar over een periode van vier jaar, startend vanaf september 2017 met een vaste rentevoet van 0,25%, te betalen per kwartaal. Op 31 december 2018 is K€1.942 opgenomen met een openstaand saldo van K€1.492.

K€1,000 converteerbare obligatielening met een gerelateerde partij

De Groep heeft op 28 oktober 2013 1,000 converteerbare obligaties uitgegeven aan een gerelateerde partij voor een totaal bedrag van K€1,000. Er is volledig ingeschreven op de obligaties door een lid van het senior management.

De voorwaarden van de converteerbare obligatielening kunnen we als volgt samenvatten:

- Aantal converteerbare obligaties: 1,000
- Nominale waarde per obligatie: K€1
- Contractuele duur: 7 jaar
- Rentevoet: 3.7%
- Conversie periode: vanaf 1 januari 2017 tot maturiteit
- Conversion prijs: €1.97

Het maximaal aantal gewone aandelen die kunnen uitgekeerd worden door de conversie van de obligatielening is 508,904.

De Groep heeft de reële waarde van een gelijkaardige verplichting, maar zonder conversie optie, geschat op basis van een aantal gelijkaardige Belgische beursgenoteerde bedrijven. De reële waarde werd geschat op K€907. Bij initiële erkenning werd er een bedrag van K€93 opgenomen in de geconsolideerde reserves om de reële waarde van de conversie optie te reflecteren.

Financiële leasings met gerelateerde partijen

In oktober 2001 heeft de Groep een financiële leasingovereenkomst getekend met Ailanthus NV om een terrein en een gedeelte van een nieuw productiegebouw te financieren. De leasing heeft een termijn van 15 jaar en bevat een aankoopoptie op het terrein en het gebouw. De Groep heeft bepaald dat dit een financiële leasing betreft aangezien (i) de aankoopoptie verondersteld wordt significant lager te zijn dan de reële waarde van het terrein en de gebouwen. (ii) het bij het aangaan van de leasing al zeer waarschijnlijk was dat de Groep de aankoopoptie zou uitoefenen. Het uitstaande bedrag op 31 december 2018 is K€0 (2017: K€0; 2016: K€74). De rentekosten voor het jaar 2018 is K€0 (2017: K€0 2016: K€4). De financiële leasing verviel op 20 september 2016 en we hebben de aankoopoptie uitgeoefend. De notariële akte waarin de terreinen en het productiegebouw werden overgedragen, werd verleden in de loop van 2017.

Leningen met gerelateerde partijen

Ailanthus NV heeft een lening toegekend aan de Groep aan een vaste interestvoet van 4.23% met een maturiteit in 2025. Het doel van de leningen is het financieren van een gebouw in Frankrijk. Het openstaand bedrag op 31 december 2018 is K€214 (2017: K€241; 2016: K€266). De rentekosten voor het jaar 2018 zijn K€10 (2017: K€11; 2016: K€12).

Wijzigingen in rentedragende schulden:

De volgende tabel toont de wijzigingen in rentedragende schulden:

in 000€	Toel.	Voor het jaar eindigend op 31 december		
		2018	2017	2016
Op 1 januari,		94,557	33,806	21,089
Ontvangsten uit leningen		32,554	54,319	14,669
Terugbetaling leningen		(18,820)	(11,904)	(2,796)
Nieuwe financiële leasing		792	2,906	2,483
Terugbetaling financiële leasing		(3,102)	(2,947)	(1,898)
Overgenomen leningen uit bedrijfscombinaties		–	18,205	–
Netto valutakoersbewegingen		57	172	259
Op 31 december,		106,038	94,557	33,806

16. Overige langlopende verplichtingen

De overige langlopende verplichtingen bestaan uit het volgende:

in 000€	Op 31 december,		
	2018	2017	2016
Geschreven putoptie Rapidfit+	–	788	735
Voorwaardelijke vergoeding	–	648	909
Voorzieningen	82	109	69
Overige	786	359	160
Totaal	868	1,904	1,873

We verwijzen naar toelichting 13 voor een omschrijving van de geschreven putopties van Rapidfit+.

Voor de voorwaardelijke vergoeding, gerelateerd aan de CENAT bedrijfscombinatie, verwijzen we naar toelichting 4 bedrijfscombinaties. Op 31 december 2018 blijft er een te betalen vergoeding over van K€450, gepresenteerd onder de overige kortlopende verplichtingen (zie toelichting 19). Per eind 2017 en 2016 bedroeg het langlopende deel van de vergoeding respectievelijk K€648 en K€909.

De lijn 'overige' in de bovenstaande tabel bevat een schuld van K€786 per 31 december 2018 voor de op aandelen gebaseerde betalingsplannen die in geldmiddelen vereffend worden, zoals gemeld in toelichting 14 (2017: K€351; 2016: K€147).

De impact van de boekhoudkundige verwerking van de Belgische bijdrageregelingen met een minimale garantie is niet significant aangezien er slechts een beperkt aantal mensen van kan genieten. Er werden geen voorzieningen aangelegd op 31 december 2018, 2017 en 2016. Aldus, worden er geen verdere toelichtingen verstrekt.

17. Belastingsschulden

De belastingsschulden bedragen K€2,313 per 31 december 2017 (2017*: K€2,023; 2016: K€926) en betreffen voornamelijk belastingsschulden van de entiteiten gesitueerd in Duitsland.

18. Uitgestelde opbrengsten

De uitgestelde opbrengsten bestaan uit:

in 000€	Voor het jaar eindigend op 31 december,		
	2018	2017 *	2016
Uitgestelde onderhouds- en licentie inkomsten	22,606	18,723	16,799
Uitgestelde (project) vergoedingen	4,838	3,765	4,134
Uitgestelde overheidssubsidies	338	71	419
Overige	–	–	58
Totaal	27,782	22,559	21,410
Kortlopend	23,195	18,791	17,822
Langlopend	4,587	3,768	3,588

De uitgestelde onderhouds- en licentie inkomsten bestaan uit vooraf betaalde onderhoudscontracten die uitgesteld worden en afgeschreven over de onderhoudsperiode. De uitgestelde (project) vergoedingen betreffen ontvangen eenmalige vergoedingen en voorafbetalingen die uitgesteld worden over de contractuele periode. De uitgestelde overheidssubsidies worden erkend als inkomsten onder “andere operationele opbrengsten”.

We verwijzen naar toelichting 22.1.2 voor meer details over de contract verplichtingen.

19. Andere kortlopende schulden

De andere kortlopende schulden omvatten:

in 000€	Voor het jaar eindigend op 31 december,		
	2018	2017	2016
Personeelslasten	10,111	9,274	7,873
Te betalen niet-resultaat gebonden belastingen	2,175	2,063	694
Toe te rekenen kosten	789	769	946
Ontvangen voorschotten	713	870	581
Overige kortlopende schulden	1,554	520	53
Totaal	15,342	13,496	10,147

De overige kortlopende verplichtingen bevatten per 31 december 2018 een bedrag van K€450 (2017: K€257; 2016: K€0), te betalen in verband met de CENAT bedrijfscombinatie (zie ook toelichting 4 en toelichting 16), en een te betalen post voor het bedrag van K€845 (2017: K€0; 2016: K€0) in verband met het omzetten van de geschreven putopties van RapidFit + (zie ook Toelichting 13 en Toelichting 16).

De niet-inkomstenbelasting verplichtingen hebben voornamelijk betrekking op BTW-schulden en loonheffingen.

20. Reële waarde

Financiële activa

De boekwaarde en de reële waarde van de financiële activa op 31 december 2018, 2017 en 2016 kunnen als volgt voorgesteld worden:

in 000€	Boekwaarde			Reële waarde		
	2018	2017*	2016	2018	2017*	2016
Financiële activa						
Schuldinstrumenten gewaardeerd aan kostprijs						
Handelsvorderingen (korte termijn)	36,891	35,582	27,479	36,891	35,582	27,479
Andere financiële activa (lange termijn)	1,530	1,221	388	1,530	1,221	388
Andere korte-termijn niet-handelsvorderingen	1,461	2,001	1,552	1,461	2,001	1,552
Geldmiddelen en equivalenten	115,506	43,175	55,912	115,506	43,175	55,912
Totaal schuldinstrumenten	155,388	81,979	85,331	155,388	81,979	85,331
Financiële activa aan reële waarde met wijzigingen via resultatenrekening						
Derivaten	117	218	–	117	218	–
Totaal financiële activa aan reële waarde met wijzigingen via resultatenrekening	117	218	–	117	218	–
Financiële activa aan reële waarde met wijzigingen via niet-gerealiseerde resultaten						
Niet-genoteerde participaties	2,701	–	–	2,701	–	–
Totaal financiële activa aan reële waarde met wijzigingen via niet-gerealiseerde resultaten	2,701	–	–	2,701	–	–

De reële waarde van financiële activa werd bepaald met behulp van de volgende methodologie en veronderstellingen:

- De boekwaarde van de geldmiddelen & kasequivalenten en de korte termijn vorderingen benadert hun reële waarde omwille hun korte termijn karakter;
- De reële waarde van de derivaten werd bepaald op basis van een market-to-market analyse opgesteld door de bank gebaseerd op observeerbare marktgegevens (level 2 input);
- De kortlopende niet-handelsvorderingen worden geëvalueerd op basis van hun kredietrisico en de interestvoet. De reële waarde is niet significant verschillend van de boekwaarde op 31 december 2018, 2017 en 2016.
- De niet-beursgenoteerde aandelenbeleggingen, die voornamelijk de investering in Essentium Inc. vertegenwoordigen, worden gewaardeerd aan reële waarde. Op 31 december 2018 is het management van mening dat de kosten momenteel een passende schatting van de reële waarde (niveau 2 input) zijn, zolang er geen aanzienlijke kapitaalverhoging is die een betrouwbare indicatie zou geven van de reële waarde van de investering. Dit was vanwege de volgende redenen:
 - Essentium Inc is een niet-beursgenoteerde entiteit;
 - De Groep heeft een immaterieel belang in Essentium Inc (5% van de aandelen);
 - De Groep heeft geen vertegenwoordigers in de raad van bestuur van Essentium Inc;
 - Onvoldoende recente informatie is beschikbaar om de reële waarde te kunnen waarderen; en
 - De investering is afgerond tegen het einde van het jaar.

Financiële verplichtingen:

De boekwaarde en de reële waarde van de financiële verplichtingen op 31 december 2018, 2017 en 2016 kunnen als volgt voorgesteld worden:

in 000€	Boekwaarde			Reële waarde		
	2018	2017*	2016	2018	2017*	2016
Financiële verplichtingen gewaardeerd aan kostprijs						
Rentedragende schulden	106,038	94,557	33,806	105,027	95,351	34,619
Handelsschulden	18,667	15,670	13,400	18,667	15,670	13,400
Andere kortlopende verplichtingen	778	1,133	647	778	1,133	647
Totaal financiële verplichtingen gewaardeerd aan kostprijs	125,483	111,360	47,853	124,472	112,154	48,666
Financiële verplichtingen aan reële waarde						
Voorwaardelijke vergoeding	450	905	909	450	905	909
Op aandelen gebaseerde betalingen vereffend in geldmiddelen	786	351	147	786	351	147
Geschreven putoptie op minderheidsbelangen	845	788	735	845	788	735
Derivaten	194	8	–	194	8	–
Totaal financiële verplichtingen aan reële waarde	2,275	2,052	1,791	2,275	2,052	1,791
Totaal lange termijn	94,521	85,276	31,715	93,289	85,890	32,358
Totaal korte termijn	33,237	28,136	17,929	33,458	28,316	18,099

De reële waarde van de financiële verplichtingen werd bepaald met behulp van de volgende methodologie en assumpties:

- De boekwaarde van de korte termijn verplichtingen benadert hun reële waarde door het korte termijn karakter van deze instrumenten;
- Rentedragende schulden worden geëvalueerd op basis van hun rentevoet en maturiteit. De meeste rentedragende schulden hebben vaste rentevoeten waardoor hun reële waarde afhankelijk is van wijzigingen in de intrestvoet en individuele kredietwaardigheid. De interest vrije leningen worden initieel al erkend aan hun reële waarde op basis van hun contante waarde (level 2 input) en worden vervolgens gewaardeerd aan de geamortiseerde kostprijs. Hun boekwaarde benadert de reële waarde.
- De reële waarde van de derivaten is bepaald op basis van een market-to-market analyse, opgesteld door de bank op basis van waarneembare marktinputs (niveau 2-inputs);
- De reële waarde van de geschreven putoptie op de minderheidsbelangen werd bepaald op basis van de reële waarde van het terugkoopbedrag (level 3 inputs); en
- De reële waarde van de voorwaardelijke vergoeding is bepaald op basis van het lange termijn bedrijfsplan van CENAT (level 3 input). Merk op dat de vergoeding niet langer voorwaardelijk is per einde 2018.

Reële waarde hiërarchie

De Groep gebruikt de volgende hiërarchie om de financiële instrumenten in te delen en toe te lichten per reële waarderingstechniek:

- Niveau 1 - Op een publieke beurs genoteerde (onaangepaste) marktprijzen in een actieve markt voor identieke activa of schulden;
- Niveau 2 - Waarderingstechnieken waarbij het laagste niveau van input dat voor de waardering werd gebruikt direct of indirect objectief te observeren valt;
- Niveau 3 - Waarderingstechnieken waarbij het laagste niveau van input dat voor de waardering werd gebruikt niet te observeren valt.

De Groep heeft de volgende financiële instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde in de geconsolideerde balans op 31 december 2018, 2017 en 2016: de derivaten met betrekking tot rente- en valutaswaps zoals opgenomen in de bovenstaande tabellen, een call-optie en een geschreven put optie op minderheidsbelangen, de (voorwaardelijke) vergoeding voor de verwerving van Cenat en de niet-beursgenoteerde aandelenbeleggingen:

-
- De reële waarde van de geschreven putoptie werd bepaald op basis van de contante waarde van het terugkoopbedrag en wordt beschouwd als een input van niveau 3. Het terugkoopbedrag is een formule (zie toelichting 13) en wordt geschat op basis van historische financiële cijfers. De impact op het resultaat bedraagt K€57 tijdens 2018 (2017: K€53; 2016: K€50).
 - De reële waarde van de calloptie wordt geschat op nul euro aangezien de optie op dit ogenblik geen intrinsieke waarde heeft (zie toelichting 13).
 - De reële waarde van de (voorwaardelijke) vergoeding is gebaseerd op de overeenkomst die op 24 december 2018 met de voormalige aandeelhouders is ondertekend, waarbij wordt vastgesteld dat de enige resterende en laatste te betalen vergoeding K€450 bedraagt. De laatste vergoeding werd betaald op 21 januari 2019. Een aanpassing in reële waarde werd opgenomen in 2018 voor een bedrag van K€192, opgenomen onder het overige operationeel inkomen (we verwijzen ook naar toelichting 4).
 - De reële waarde van de niet-beursgenoteerde aandelenbeleggingen worden momenteel geschat aan de kostprijs vanwege de hierboven vermelde redenen.

21. Segment informatie

Voor managementdoeleinden is de Groep ingedeeld in de volgende drie rapporteringssegmenten op basis van hun producten, diensten en industrie:

- Het “Materialise Medical” segment dat actief is in de ontwikkeling en levering van medische software oplossingen, medische toestellen en andere gerelateerde producten en diensten;
- Het “Materialise Manufacturing” segment dat actief is in de levering van 3D geprinte producten en gerelateerde diensten; en
- Het “Materialise Software” segment dat actief is in de ontwikkeling en levering van “additive manufacturing” oplossingen en gerelateerde diensten.

De meetprincipes gebruikt voor de Groep voor het voorbereiden van de segmentrapportering vormen ook de basis voor de analyse van de prestaties van elk segment en zijn in overeenstemming met IFRS. De “Chief Executive Officer” van de groep is de eindverantwoordelijke voor alle operationele beslissingen. De CEO gebruikt als prestatie indicatoren de omzet en de EBITDA van de Groep. Hierbij is EBITDA gedefinieerd als netto winst plus financiële kosten, min financiële opbrengsten plus inkomstenbelastingen plus afschrijvingen en waardeverminderingen.

De volgende tabel geeft een samenvatting van de rapporteringssegmenten voor elk van de verslaggevingsperiodes eindigend op 31 december. Onderzoek & ontwikkeling in het hoofdkantoor, net als het functioneren van het hoofdkantoor, de financiering en de belastingen op het resultaat worden beheerd op groepsniveau en worden niet toegewezen aan operationele segmenten. Aangezien het beheer door het management vooral op omzetbasis is, bevat de rapportering geen informatie betreffende activa en verplichtingen per segment. Deze informatie is dan ook niet beschikbaar op segmentniveau.

in 000€	Materialis e Software	Materialis e Medical	Materialis e Manufact- uring	Totaal segmenten	Aanpassin gen & eliminaties	Geconsoli- deerd
Voor het jaar eindigend op 31 december 2018						
Omzet	37,374	52,252	94,956	184,582	139	184,721
Segment EBITDA	11,536	10,252	10,785	32,573	(10,122)	22,451
Segment EBITDA %	30.9%	19.6%	11.4%	17.6%	–	12.2%
Voor het jaar eindigend op 31 december, 2017						
Omzet	35,770	42,841	63,712	142,323	250	142,573
Segment EBITDA*	13,926	4,400	4,439	22,765	(9,797)	12,968
Segment EBITDA %	38.9%	10.3%	7.0%	16.0%	–	9.1%
Voor het jaar eindigend op 31 december, 2016						
Omzet	30,122	37,910	46,406	114,438	39	114,477
Segment EBITDA	10,130	894	3,848	14,872	(6,391)	8,481
Segment EBITDA %	33.6%	2.4%	8.3%	13.0%	–	7.4%

De segment EBITDA kan als volgt gereconcilieerd worden met de geconsolideerde netto winst (verlies):

in 000€	Voor het jaar eindigend op 31 december,		
	2018	2017*	2016
Segment EBITDA	32,573	22,765	14,872
Afschrijvingen en waardeverminderingen	(17,287)	(12,576)	(8,374)
Onderzoek & ontwikkeling hoofdkantoor	(1,913)	(2,017)	(1,673)
Kosten van het hoofdkantoor	(10,358)	(9,690)	(8,646)
Andere operationele inkomsten	2,149	1,910	3,928
Operationale winst (verlies)	5,164	392	107
Financiële kosten	(4,864)	(4,728)	(2,437)
Financiële opbrengsten	3,627	3,210	2,039
Belastingen op het resultaat	(425)	(522)	(1,710)
Aandeel in het verlies van ondernemingen met gezamenlijke controle	(475)	(469)	(1,018)
Netto winst (verlies)	3,027	(2,117)	(3,019)

De Groep heeft geen klanten met individuele verkopen die groter zijn dan 10% van de totale opbrengsten in 2018 (2017: geen; 2016: geen).

Toelichtingen op groepsniveau

We verwijzen naar toelichting 22.1 voor een verdeling van de omzet per geografisch gebied. De totale omzet gerealiseerd in het land van domicilie (België) bedraagt in 2018 K€9,350 (2017: K€8,145; 2016: K€7,534).

De totaal langlopende activa, anders dan de financiële instrumenten, uitgestelde belastingvorderingen, per geografisch gebied is als volgt:

in 000€	Op 31 december,		
	2018	2017*	2016
Verenigde Staten van Amerika (VSA)	3,953	3,880	4,697
Amerikaans continent (excl. VSA)	62	29	35
Europa (excl. België)	82,427	81,988	23,984
België	48,873	46,576	34,074
Azië	1,039	744	898
Total	136,354	133,217	63,688

De bedragen in bovenstaande tabel omvatten goodwill, immateriële vaste activa, materiële vaste activa en investeringen in gezamenlijke ondernemingen zoals beschreven in de geconsolideerde balans.

22. Opbrengsten en kosten

22.1 Opbrengsten

Het effect van de initiële toepassing van IFRS 15 op de opbrengsten van de Groep uit contracten met klanten wordt beschreven in Toelichting 2. Vanwege de bij de toepassing van IFRS 15 gekozen overgangsmethode is de vergelijkende informatie niet aangepast om aan de nieuwe vereisten te voldoen.

22.1.1 Opgesplitste omzetinformatie

in 000€ voor het jaar eindigend op 31 december 2018	Materialise Software	Materialise Medical	Materialise Manufacturing	Total segmenten	Niet toegewezen	Geconsolide erd
Geografische markten						
Verenigde Staten van Amerika (VSA)	8,804	23,940	9,439	42,183	34	42,217
Andere landen van het Amerikaanse continent	193	1,404	101	1,698	2	1,700
Europa (excl. België) & Afrika	17,026	19,073	74,852	110,951	77	111,028
België	155	1,824	7,364	9,343	7	9,350
Azië	11,196	6,011	3,200	20,407	19	20,426
Totale opbrengst uit contracten met klanten	37,374	52,252	94,956	184,582	139	184,721
Type goed of dienst						
Software omzet (non-medical)	37,374	–	–	37,374	–	37,374
Software omzet (medical)	–	17,045	–	17,045	–	17,045
Medische toestellen en diensten	–	35,207	–	35,207	–	35,207
Prototypes	–	–	27,599	27,599	–	27,599
"End parts" productie	–	–	23,919	23,919	–	23,919
"Complex metal parts" productie (ACTech)	–	–	43,438	43,438	–	43,438
Overige	–	–	–	–	139	139
Totale opbrengst uit contracten met klanten	37,374	52,252	94,956	184,582	139	184,721
Tijdstip van omzeterkenning						
Goederen / diensten overgedragen op bepaald tijdstip	20,326	39,682	90,614	150,622	139	150,761
Goederen / diensten overgedragen doorheen periode	17,048	12,570	4,342	33,960	–	33,960
Totale opbrengst uit contracten met klanten	37,374	52,252	94,956	184,582	139	184,721

De opbrengsten per categorie worden als volgt gepresenteerd:

in 000€	Voor het jaar eindigend op 31 december		
	2018	2017	2016
Software omzet (non-medical)	37,374	35,770	30,122
Software omzet (medical)	17,045	15,619	13,404
Medische toestellen en diensten	35,207	27,222	24,506
Prototypes	27,599	28,423	27,568
End parts production	23,919	25,324	18,838
Complex metal parts production (ACTech)	43,438	9,965	–
Overige	139	250	39
Totaal	184,721	142,573	114,477

22.1.2. Contract activa en verplichtingen

De volgende tabel geeft informatie over vorderingen, lopende contracten (contractactiva) en uitgestelde opbrengsten (contractverplichtingen) uit contracten met klanten.

in 000€	2018	2017
Handelsvorderingen, onder 'handels- en overige vorderingen'	38,764	36,572
Opbrengsten uit contracten / contracten in uitvoering	829	1,266
Contractuele verplichtingen / uitgestelde opbrengsten	27,444	23,661
Totaal	67,037	61,499

We verwijzen naar toelichting 18 voor een detail van de uitgestelde opbrengsten en toelichting 2 voor een detail van de cumulatieve aanpassing bij de eerste toepassing van IFRS 15.

De Groep heeft K€19,201 opbrengsten erkend in 2018 voor contractverplichtingen erkend op 1 januari 2018 en verlaagde opbrengsten van K€96 met betrekking tot prestatieverplichtingen die (gedeeltelijk) in eerdere jaren werden voldaan. Toelichting 18 omvat de splitsing van de kort- en langlopende uitgestelde opbrengsten. Langlopende uitgestelde opbrengsten, voornamelijk onderhoudscontracten met een looptijd langer dan één jaar en bepaalde contracten met vooruitbetaalde vergoedingen die worden toegerekend aan prestatieverplichtingen waaraan voldaan zal worden binnen meer dan één jaar, kunnen worden erkend als opbrengsten tussen één en drie jaar.

De relatie tussen het tijdstip van voldoening van de prestatieverplichtingen en de timing van de facturering resulterend in contract activa en verplichtingen is als volgt:

- Onderhoudsdiensten: onderhoudsdiensten worden meestal gefactureerd aan het begin van de onderhoudsperiode, resulterend in uitgestelde opbrengsten die lineair worden opgenomen gedurende de onderhoudsperiode.
- Software licenties: bepaalde softwarelicenties zijn mogelijk gefactureerd voorafgaand aan de levering van de softwaresleutel resulterend in een uitgesteld inkomenssaldo.
- Bepaalde overeenkomsten in het medische segment omvatten vooruitbetaalde vergoedingen, zoals instapvergoedingen of mijlpaalbetalingen die worden gefactureerd bij aanvang van het contract, maar die zijn toegewezen aan prestatieverplichtingen die op een later tijdstip in de contractperiode worden vervuld of welke niet zijn erkend rekening houdend met de omzetbeperking (dat wil zeggen dat deze mogelijk moet worden gecrediteerd wanneer de klant bepaalde volumedoelen bereikt). Daarnaast bevatten bepaalde contracten vooruitbetaalde vergoedingen voor volume-aankopen van het type "Plan Only" waarvoor de gekochte diensten alleen gedurende een periode van een jaar geleverd worden. Die vergoedingen resulteren in uitgestelde opbrengsten die worden opgenomen als opbrengsten wanneer de diensten/producten worden geleverd en de inkomsten niet worden beperkt.
- Bepaalde ontwikkelingsdiensten worden afgerond, terwijl de diensten alleen op bepaalde vooraf gedefinieerde tijdstippen kunnen worden gefactureerd of wanneer de diensten volledig zijn voltooid, wat resulteert in lopende contracten/contractactiva.

22.2 Kostprijs van de omzet

De kostprijs van de omzet bevat de volgende informatie:

in 000€	Voor het jaar eindigend op 31 december		
	2018	2017*	2016
Aankoop van goederen en diensten	(39,114)	(34,480)	(25,374)
Afschrijvingen en waardeverminderingen	(9,910)	(7,560)	(5,007)
Loonlasten	(33,036)	(20,806)	(16,161)
Overige kosten	(239)	(106)	(164)
Totaal	(82,299)	(62,952)	(46,706)

22.3 Onderzoeks- en ontwikkelingskosten

Onderzoeks- en ontwikkelingskosten bevatten de volgende informatie:

in 000€	Voor het jaar eindigend op 31 december		
	2018	2017	2016
Aankoop van goederen en diensten	(3,590)	(3,140)	(3,177)
Afschrijvingen en waardeverminderingen	(830)	(686)	(478)
Loonlasten	(17,935)	(16,054)	(13,985)
Overige kosten	(61)	(79)	(42)
Totaal	(22,416)	(19,959)	(17,682)

22.4 Verkoop- en marketing kosten

Verkoop- en marketing kosten bevatten de volgende informatie:

in 000€	Voor het jaar eindigend op 31 december		
	2018	2017*	2016
Aankoop van goederen en diensten	(9,775)	(8,035)	(7,450)
Afschrijvingen en waardeverminderingen	(725)	(505)	(563)
Loonlasten	(35,585)	(30,175)	(27,828)
Overige kosten	(218)	(220)	(312)
Totaal	(46,303)	(38,935)	(36,153)

22.5 Algemene- en beheerskosten

De algemene- en beheerskosten bevatten de volgende informatie:

in 000€	Voor het jaar eindigend op 31 december		
	2018	2017*	2016
Aankoop van goederen en diensten	(9,892)	(7,053)	(5,488)
Afschrijvingen en waardeverminderingen	(3,828)	(2,761)	(2,326)
Loonlasten	(18,442)	(14,858)	(11,895)
Overige kosten	(148)	(204)	(332)
Totaal	(32,310)	(24,876)	(20,041)

22.6 Netto overige operationele opbrengsten

De netto overige operationele opbrengsten kunnen we als volgt detailleren:

in 000€	Voor het jaar eindigend op 31 december		
	2018	2017*	2016
Overheidssubsidies	4,658	4,342	4,181
Afschrijvingen immateriële vaste activa (PPA)	(1,994)	(1,064)	–
Toelage voor dubieuze debiteuren	(1,065)	(454)	(77)
Geactiveerde kosten (activa in aanbouw)	16	123	12
Netto wisselkoerswinsten (verliezen)	246	(235)	452
Belastingvermindering	706	899	741
Reële waarde aanpassing verplichting Cenat	192	–	–
Personeelsgerelateerde inkomsten	168	–	–
Overige	844	930	903
Totaal	3,771	4,541	6,212

De Vennootschap heeft subsidies ontvangen van de Belgische federale en regionale overheden en van de Europese Unie onder de vorm van subsidies voor onderzoek en ontwikkelingsprogramma's en vermindering van sociale lasten.

Alle overheidssubsidies die erkend zijn als opbrengsten hebben geen criteria die nog niet vervuld waren of andere verbonden voorwaarden.

De Groep heeft de grondslagen voor financiële verslaggeving met betrekking tot de afschrijvingskosten gerelateerd aan de reële waardeaanpassingen van de immateriële activa verworven uit een bedrijfscombinatie gewijzigd. Deze kosten, met uitzondering van de kosten in verband met het orderboek, worden nu opgenomen onder het netto ander operationeel resultaat. We verwijzen naar toelichting 2 voor meer informatie.

22.7 Loonlasten

De volgende tabel geeft de opsplitsing van de loonlasten voor 2018, 2017 en 2016:

in 000€	Voor het jaar eindigend op 31 december		
	2018	2017	2016
Korte termijn loonlasten	(76,023)	(60,195)	(50,714)
Uitgaven voor sociale zekerheid	(14,139)	(11,200)	(10,136)
Kosten van toegezegde-bijdragenregelingen	(936)	(926)	(388)
Overige personeelslasten	(13,900)	(9,572)	(8,631)
Totaal	(104,998)	(81,893)	(69,869)
Totaal aantal geregistreerde werknemers op het einde van de periode	2,009	1,862	1,432

22.8 Financiële kosten

Financiële kosten bevatten de volgende informatie:

in 000€	Voor het jaar eindigend op 31 december		
	2018	2017	2016
Rentelasten	(1,747)	(1,026)	(665)
Wisselkoersverschillen	(2,748)	(3,131)	(1,453)
Overige financiële kosten	(369)	(571)	(319)
Totaal	(4,864)	(4,728)	(2,437)

22.9 Financiële opbrengsten

Financiële opbrengsten bevatten de volgende informatie:

in 000€	Voor het jaar eindigend op 31 december		
	2018	2017	2016
Wisselkoerswinsten	3,047	2,830	1,853
Afschrijvingen op verdisconteerde rentevrije leningen	–	6	14
Overige financiële opbrengsten	580	374	172
Totaal	3,627	3,210	2,039

22.10 Belastingen op het resultaat

Huidige belastingen op het resultaat

Onderstaande tabel geeft de opsplitsing van de belastingen op het resultaat voor de jaren 2018, 2017 en 2016:

in 000€	Voor het jaar eindigend op 31 december,		
	2018	2017*	2016
Geschatte belastingverplichtingen voor de periode	(1,216)	(1,530)	(1,698)
Belastingaanpassingen m.b.t. de vorige periode	–	412	–
Uitgestelde belastingen op het resultaat	791	596	(12)
Totale belastingbaten (verliezen) voor de periode	(425)	(522)	(1,710)

De huidige belastinglast is gelijk aan het bedrag van de belastingen op het resultaat dat voor het jaar aan de belastinginstanties is verschuldigd, conform de geldende belastingwetten en belastingvoet in de verschillende landen.

Uitgestelde belastingen

De uitgestelde belastingen worden, afhankelijk van de situatie, in de balans onder vaste activa en langlopende verplichtingen gepresenteerd. Onderstaande tabel weerspiegelt de verdeling van de uitgestelde belastingvorderingen, de uitgestelde belastingverplichtingen en de uitgestelde belastinglasten voor 2018, 2017 en 2016:

in 000€	Actief/(verplichting)			Opbrengsten/(Kosten)		
	2018	2017*	2016	2018	2017*	2016
Fiscale verliezen, notionele interest aftrek en andere belastingverliezen	26	–	109	–	–	–
Afschrijvingen ontwikkelingsactiva an andere immateriële vaste activa	224	304	227	–	–	–
Afschrijvingen materiële vaste activa	30	–	–	–	–	–
Overige kortlopende activa	35	–	–	–	–	–
Totaal uitgestelde belastingvorderingen	315	304	336	11	(32)	(756)
Materieel vaste activa	(694)	(698)	(452)	–	–	–
Immaterieel vaste activa	(5,370)	(6,656)	(873)	–	–	–
Investeringsubsidies	(312)	–	–	–	–	–
Voorraadwaardering	141	–	–	–	–	–
Overige	9	(61)	–	–	–	–
Totaal uitgestelde belastingsschulden	(6,226)	(7,415)	(1,325)	780	628	744
Totaal uitgestelde belastingsofbrengsten/ (kosten)	–	–	–	791	596	(12)

De Groep heeft ongebruikte fiscale verliezen en notionele interestaftrekken beschikbaar ten bedrage van K€25,285 voor 2018 (2017: K€11,948; 2016: K€9,451) waarvan K€15,592 voor 2018 (2017: K€4,581; 2016: K€1,570) betrekking heeft op Materialise NV. Op 31 december 2018 blijft er geen ongebruikte notionele interestaftrek over (2017: K€315; 2016: K€315), het uitstaande bedrag uit vorige periodes is verlopen.

Met betrekking tot het fiscale verlies van Materialise NV werden er geen uitgestelde belastingvorderingen erkend. Deze werden niet erkend omdat er onzekerheid is rond het gebruik van fiscale verliezen in toekomstige jaren als gevolg van de Belgische aftrek voor octrooi en/of innovatie-inkomsten. Sinds 1 Juli 2016 vervangt de nieuwe innovatie-inkomsten aftrek de vorige octrooi-inkomsten aftrek. Onder de “grandfathering”-regel kan het systeem van octrooi-inkomsten aftrek nog steeds gebruikt worden tot 30 juni 2021. De Belgische aftrek voor octrooi-inkomsten wetgeving staat toe dat bedrijven tot 80% van het bruto inkomen afkomstig van patenten die in aanmerking komen voor de regeling mogen aftrekken van hun belastbare basis. Onder het innovatie-inkomsten aftrek systeem kunnen bedrijven tot 85% van hun netto innovatie-inkomsten aftrekken van de belastbare basis. Op basis van de analyse van de Vennootschap in 2018, heeft ze beslist om geen uitgestelde belastingvordering te erkennen met betrekking tot het niet-gebruikt deel van fiscale verliezen in België.

Met betrekking tot het fiscale verlies van de andere entiteiten van de Groep, werden uitgestelde belastingen erkend voor een bedrag van K€26 in 2018 (2017: K€0; 2016: K€109). De uitgestelde belastingsschuld van K€6,226 voor het jaar eindigend op 31 december 2018

heeft voornamelijk betrekking op de immateriële vaste activa die erkend werden als deel van de aankooprijallocatie (PPA) van ACTech.

Verhouding van belastingkosten tot de boekhoudkundige winst

in 000€	Voor het jaar eindigend op 31 december		
	2018	2017*	2016
Winst (verlies) voor belastingen	3,452	(1,595)	(1,309)
Belastingen op het resultaat tegen wettelijk tarief van 29,58% (2017, 2016: 33.99%)	(1,021)	542	445
Effect van verschillende lokale belastingvoeten	166	433	663
Belastingaanpassingen m.b.t. de vorige periode	80	412	–
Niet-afrekbare lasten	(1,141)	(818)	(453)
Kapitalisatie IPO transactiekosten	–	–	–
Belastingkredieten van O&O	337	44	3,664
Notionele interest aftrek België	–	–	351
Niet erkende uitgestelde belastingvorderingen	(546)	(1,505)	(6,767)
Opname van uitgestelde belastingvorderingen op fiscale verliezen van vorige jaren	653	–	–
Niet-belastbare inkomsten	606	556	729
Gebruik van fiscale verliezen en belastingkredieten van vorige jaren waarvoor geen uitgestelde belastingvordering werd erkend	–	12	50
Belastingen op andere basis	280	(117)	(342)
Overige	161	(81)	(50)
In de geconsolideerde resultatenrekening gerapporteerde belastingkosten	(425)	(522)	(1,710)

23. Netto winst per aandeel

De gewone netto winst per aandeel wordt berekend als de breuk van de netto winst van het jaar toe te rekenen aan gewone aandeelhouders van het moederbedrijf, gedeeld door het gewogen gemiddelde aantal gewone uitstaande aandelen tijdens het jaar.

De verwaterde winst per aandeel wordt berekend als de breuk van de netto winst van het jaar toe te rekenen aan gewone aandeelhouders van het moederbedrijf, gedeeld door het gewogen gemiddelde aantal gewone uitstaande aandelen tijdens het jaar plus het gewogen gemiddelde aantal gewone aandelen die zouden worden uitgegeven indien alle warrants zouden uitgeoefend worden.

De netto winst van het jaar gebruikt voor de berekening van de gewone en de verwaterde winst per aandeel kan als volgt worden aangesloten:

in 000€	Voor het jaar eindigend op 31 december		
	2018	2017*	2016
Netto winst toe te rekenen aan de gewone aandeelhouders van de moeder voor gewone netto winst per aandeel	3,027	(2,117)	(3,019)
Voorziene interest voor converteerbare obligaties	50	–	–
Netto winst toe te rekenen aan de gewone aandeelhouders van de moeder aangepast voor het verwateringseffect	3,077	(2,117)	(3,019)

De converteerbare obligatie hebben een verwaterend effect per 31 december 2018 en werd dus in beschouwing genomen om de netto winst aan te passen. Deze had echter geenverwaterend effect per 31 december 2017 en 2016. We verwijzen naar de toelichting 14 en 15 voor informatie over het aantal instrumenten die mogelijk verwaterd kunnen worden.

De volgende tabel toont de gegevens betreffende het aantal aandelen gebruikt in de gewone en verwaterde netto winst per aandeel berekening:

in 000€	Voor het jaar eindigend op 31 december		
	2018	2017	2016
Gewogen gemiddelde aantal gewone aandelen voor gewone netto winst per aandeel	49,806	47,325	47,325
Effect van verwatering:			
Warrants	382	–	–
Converteerbare lening	421	–	–
Gewogen gemiddelde aantal gewone aandelen aangepast voor het verwateringseffect	50,609	47,325	47,325

De winst per aandeel is als volgt:

	Voor het jaar eindigend op 31 december		
	2018	2017*	2016
Winst per aandeel toe te rekenen aan gewone aandeelhouders van de moeder			
Gewoon	0.06	(0.04)	(0.06)
Verwaterd	0.06	(0.04)	(0.06)

24. Verbintenissen en voorwaardelijke verplichtingen

Operationele leaseverbintenissen

De Groep heeft operationele leaseverbintenissen die hoofdzakelijk betrekking hebben op gebouwen en wagens:

in 000€	Op 31 december		
	2018	2017	2016
Binnen het jaar	2,053	1,721	2,012
Tussen één en drie jaar	2,302	1,504	1,964
Tussen vier en vijf jaar	785	406	561
Meer dan vijf jaar	302	77	84
Totaal	5,442	3,708	4,621

De totale lease betalingen erkend in het resultaat bedragen K€2,956 in 2018 (2017: K€2,909; 2016: K€2,451).

Afgezien van één operationele leaseverplichting voor een 3D-printer in Duitsland voor een bedrag van K€554, inclusief de aankoopoptie, en een totale huurverplichting voor ons kantoor in Maleisië voor een bedrag van K€1.236, inclusief de verlengingsoptie, heeft de Groep per eind 2018 geen individueel significante huurverplichtingen

Financiële leaseverbintenissen

De Groep heeft financiële leaseverbintenissen voor het gebouw en verschillende andere onderdelen van de materiële vaste activa. Toekomstige leasingbetalingen voor financiële leasings uitgedrukt in contante waarde van de minimale leasingbetalingen zijn als volgt:

in 000€	31 December 2018		31 December 2017		31 December 2016	
	Minimale lease betalingen	Contante waarde van betalingen	Minimale lease betalingen	Contante waarde van betalingen	Minimale lease betalingen	Contante waarde van betalingen
Binnen het jaar	2,876	2,829	3,179	3,034	2,400	2,287
Tussen één en drie jaar	3,398	3,236	5,017	4,643	3,640	3,503
Tussen vier en vijf jaar	655	604	1,361	1,269	1,206	1,057
Meer dan vijf jaar	149	140	285	218	587	548
Totaal	7,078	6,809	9,842	9,164	7,833	7,395
Zonder financieringskosten	(269)	–	(678)	–	(438)	–
Contante waarde van de minimale leasebetalingen	6,809	6,809	9,164	9,164	7,395	7,395

Hypotheken en zekerheden

De Groep heeft verschillende leningen die gedekt zijn door een hypotheek op het gebouw. De boekwaarde van de gerelateerde materiële activa (inclusief gebouwen onder constructie) is K€30,853 (2017: K€28,526; 2016: K€12,594). De totale uitstaande hypotheken en zekerheden bedragen K€124,428 in 2018 (2017: K€85,186; 2016: K€32,362).

De Groep heeft ook panden verleend op het handelsfonds van de vennootschap ("fonds de commerce") voor een totaal bedrag van of K€70,300 in 2018 (2017: K€29,000; 2016: K€4,491) en andere zekerheden op kortlopende en andere vaste activa voor een totaal bedrag van K€21,142 (2017: K€9,131; 2016: nul).

Andere verbintenissen

De groep heeft uitstaande niet-annuleerbare contracten voor toekomstige verbintenissen voor een bedrag van K€6,383 op 31 december 2018 (2017: K€7,638; 2016: K€1,290), voornamelijk voor de aankoop van grondstoffen. Voor materiële vaste activa, hebben we geen toegezegde uitgaven per 31 december 2018 (2017: K€672; 2016: K€10,204).

Voorwaardelijke verplichting

De Groep is momenteel verwickeld in een juridische procedure met Dentsply Implants NV met betrekking tot de vermeende onrechtmatige beëindiging van een leveringsovereenkomst tussen de vennootschap en Dentsply Implants NV aangegaan in 2010. De rechtbank in eerste aanleg oordeelde in het voordeel van Dentsply Implants NV, dat wij ten onrechte de overeenkomst hebben beëindigd. We hebben beroep aangetekend voordat de rechtbank zicht heeft uitgesproken over de schadevergoeding. Dentsply Implants NV eist een schadevergoeding van €2.7miljoen. Ondanks dat we het volste vertrouwen hebben in de kans dat de beslissing in eerste aanleg zal worden herroepen, zijn wij van mening dat, in het geval de beslissing in eerste aanleg zou worden bevestigd het bedrag van de schadevergoeding geen materieel effect zal hebben op onze activiteiten, financiële toestand of bedrijfsresultaten.

Wij zijn momenteel geen partij in, en we zijn niet op de hoogte van enige andere bedreiging of enige andere gerechtelijke procedures die, naar het oordeel van het management, waarschijnlijk of redelijkerwijs een nadelig effect kunnen hebben op onze activiteiten, financiële toestand en bedrijfsresultaat. Als resultaat hiervan heeft het management beslist dat er geen voorziening nodig is.

25. Risico's

De Groep is voornamelijk blootgesteld aan liquiditeitsrisico's, rentevoetrisico's en kredietrisico's.

Wisselkoersrisico

De Groep is voornamelijk blootgesteld aan de USD, GBP en JPY als vreemde valuta.

Gedurende 2018 was de impact van wijzigingen in wisselkoersen op de geldmiddelen en termijnrekeningen aangehouden in USD, en gestort tijdens de initiële IPO, positief voor een bedrag van K€752.

Als de USD zou gestegen zijn met 10%, zou het netto resultaat K€1,561 hoger zijn, exclusief het effect van geldmiddelen en termijnrekeningen aangehouden in USD. Als de USD zou gedaald zijn met 10%, zou het netto resultaat K€1,278 lager zijn, exclusief het effect van geldmiddelen en termijnrekeningen aangehouden in USD.

Om de blootstelling aan wisselkoersfluctuaties van GBP en JPY te beperken, heeft de Groep sinds 2017 wisselkoersswaps aangegaan. We verwijzen naar toelichting 20.

Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat de Groep niet genoeg geldmiddelen zou hebben om aan zijn betalingsverplichtingen te voldoen. Dit risico wordt getemperd door het dagelijkse beheer van de liquiditeit op het niveau van het hoofdkantoor. Doorheen zijn geschiedenis heeft de Groep financiële overeenkomsten met banken aangegaan om zijn wezenlijke projecten en bepaalde werkkapitaalvereisten te financieren. De Groep heeft op 31 december 2018 nog een beschikbare kredietlijn ten bedrage van K€26,040, inclusief K€25,000 van de European Investment Bank (EIB) zoals hieronder vermeld (2017: K€4,473; 2016: K€4,355).

Op 29 september 2017 hebben KBC Bank en Materialise een akkoord getroffen over een kredietlijn, voornamelijk voor de financiering van de ACTech-acquisitie, waarbij de schuldcovenanten gebaseerd zijn op de Groeps ratio van totaal netto financiële schuld ten opzichte van EBITDA.

Op 20 december 2017 hebben de Europese Investeringsbank (EIB) en Materialise een contract afgesloten om Materialise's lopende onderzoeks & ontwikkelingsprogramma's voor groei van 2017 tot 2020 te ondersteunen. Het contract voorziet een krediet tot €35.0 miljoen opvraagbaar in twee delen. De eerste schijf kan niet hoger zijn dan €25.0 miljoen en kan opgenomen worden gedurende het eerste jaar van het contract. De Groep heeft €10.0 miljoen van deze eerste schijf opgenomen in de loop van 2018. De tweede schijf kan opgenomen worden tijdens het tweede jaar van het contract, afhankelijk van het behalen van een gespecificeerde schuldratio. De looptijd van de lening zal tussen de zes en acht jaar zijn startend vanaf de opname van de respectievelijke delen, en omvat een 2 jaar durende "loan reimbursement grace periode". Leningen zullen tegen een vaste interestvoet zijn, op basis van de Euribor-voet op het moment van lenen plus een variabele marge. De marge is initieel gelijk aan 1.86% en varieert in functie van bepaalde EBITDA-niveaus en schuldratio's. Het contract omvat gebruikelijke zekerheden, covenanten en verplichtingen.

De verschillende vervalddata van schulden en de gerelateerde boekwaarden zijn als volgt:

in 000€	< 1 jaar	2 tot 3 jaar	4-5 jaar	> 5 jaar	Totaal
Op 31 december 2018					
Rentedragende schulden	14,491	42,100	33,636	23,870	114,097
Handelsschulden	18,667	–	–	–	18,667
Overige verplichtingen	2,267	–	–	–	2,267
Totaal	35,425	42,100	33,636	23,870	135,031

	< 1 jaar	2 tot 3 jaar	4-5 jaar	> 5 jaar	Totaal
Op 31 december 2017*					
Rentedragende schulden	14,331	37,933	22,286	32,699	107,249
Handelsschulden	15,670	–	–	–	15,670
Overige verplichtingen	1,390	–	–	–	1,390
Totaal	31,391	37,933	22,286	32,699	124,309

	< 1 jaar	2 tot 3 jaar	4-5 jaar	> 5 jaar	Totaal
Op 31 december 2016					
Rentedragende schulden	6,050	10,787	7,471	12,620	36,928
Handelsschulden	13,400	–	–	–	13,400
Overige verplichtingen	634	–	–	–	634
Totaal	20,084	10,787	7,471	12,620	50,962

Renterisico

Hoewel de Groep hoofdzakelijk uitstaande leningen heeft met een vaste rentevoet, zijn enkele leningen aangegaan met een variabele rentevoet. De meest significante leningen met variabele rentevoet zijn gedekt door een variabele naar vast renteswap. We geloven daarom dat de Groep niet onmiddellijk onderhevig is aan wijzigingen in de rentevoeten. Met betrekking tot de renteswaps verwijzen we naar Toelichting 20.

Kredietrisico

Een kredietrisico is het risico dat derde partijen hun contractuele verplichtingen niet kunnen nakomen, wat in een verlies voor de Groep resulteert. De Groep is blootgesteld aan kredietrisico via zijn operationele en financiële activiteiten, wat voornamelijk deposito's bij financiële instellingen betreft. De Groep beperkt deze blootstelling door enkel met kredietwaardige partners contracten af te sluiten of door enkel met financiële instellingen te werken met hoge kredietwaardigheid ratings. Bovendien worden de openstaande vorderingen op continue basis gecontroleerd en beheerd.

Handelsvorderingen en contracten in uitvoering

Het kredietrisico van klanten wordt beheerd door elke business unit, afhankelijk van het beleid, de procedures en de controles van de Groep met betrekking tot het beheer van het kredietrisico van klanten.

Een analyse voor bijzondere waardevermindering wordt uitgevoerd op elke verslagdatum per onderneming en met behulp van een voorzieningsmatrix per bedrijf om verwachte kredietverliezen te meten. De voorzieningen zijn gebaseerd op dagen die achterstallig zijn voor groeperingen van verschillende klantsegmenten met vergelijkbare verliespatronen (d.w.z. door een rechtspersoon).

De berekening weerspiegelt de waarschijnlijkheidsgewogen uitkomst, de tijdwaarde van geld en redelijke en ondersteunende informatie die beschikbaar is op de rapporteringsdatum van gebeurtenissen in het verleden, huidige omstandigheden en voorspellingen van toekomstige economische omstandigheden. Handelsvorderingen worden over het algemeen afgeschreven als ze achterstallig zijn voor meer dan één jaar en niet zijn onderworpen aan handhavingsactiviteiten. De maximale blootstelling aan kredietrisico op de verslagdatum is de boekwaarde van elke categorie financiële activa die wordt vermeld in Toelichting 11. De Groep houdt geen zekerheid als onderpand.

De Groep evalueert de concentratie van risico met betrekking tot handelsvorderingen als laag, aangezien haar klanten zich in verschillende rechtsgebieden en industrieën bevinden en in grotendeels onafhankelijke markten opereren.

Hieronder wordt de informatie gegeven over de blootstelling aan kredietrisico met betrekking tot de handelsvorderingen van de Groep met behulp van een voorzieningenmatrix:

in 000€	<u>Total</u>	<u>Niet verschuld d</u>	<u>< 30 dagen</u>	<u>31-60 dagen</u>	<u>61-90 dagen</u>	<u>91-180 dagen</u>	<u>> 181 dagen</u>
31 december 2018	36,891	26,208	5,395	1,479	931	1,512	1,366
31 december 2017	35,582	21,630	6,920	1,765	1,526	1,614	2,127
31 december 2016	27,479	15,590	6,434	1,885	490	2,008	1,072

Kapitaalbeheer

De hoofddoelstelling van de strategie met betrekking tot kapitaalbeheer van de aandeelhouders van de Groep is om ervoor te zorgen dat de Groep een gezonde kapitaalsverhouding behoudt om zijn business te ondersteunen en de aandeelhouderswaarde te maximaliseren. Kapitaal wordt gedefinieerd het aandeelhouders eigen vermogen van de Groep.

De Groep herzielt consequent zijn kapitaalstructuur en voert aanpassingen uit in het licht van de veranderende economische omstandigheden. In de jaren eindigend op 31 december 2018, 2017 en 2016, wijzigde de Groep de doelstellingen, grondslagen of processen van het kapitaalbeheer niet.

26. Transacties met verbonden partijen

De verloning van de leden van het management en de bestuurders van de Groep kunnen we als volgt voorstellen:

in 000€	Voor het jaar eindigend op 31 december		
	2018	2017	2016
Korte termijn personeelsbeloningen	2,334	2,190	2,693
Personeelsbeloningen na tewerkstelling	80	80	116
Ontslagvergoedingen	–	–	–
Totaal	2,414	2,270	2,809
Toegekende warranten (in aantallen)	–	–	199,500
Uitstaande warranten (in aantallen)	557,935	573,980	790,752

De bedragen toegelicht in bovenstaande tabel zijn de bedragen die erkend werden als kost tijdens het boekjaar met betrekking tot het management en de bestuurders van de Groep. Voor het jaar eindigend op 31 december 2018, bedroeg de vergoeding voor managers op sleutelposities door middel van op aandeelgebaseerde betalingen K€312.

Onderstaande tabel presenteert het totaal bedrag aan transacties tussen de Groep en gerelateerde partijen tijdens het boekjaar:

in 000€	Verkoop van goederen aan	Aankopen van	Interest kost	Vorderingen	Schulden
Niet-uitvoerende bestuurders van de groep					
2017	–	123	51	–	1,038
2016	–	96	50	–	965
2015	–	72	50	–	972
Aandeelhouders van de groep					
2017	–	123	10	–	261
2016	–	172	11	–	371
2015	–	117	16	–	378
Joint ventures					
2017	1,156	241	–	1,281	22
2016	714	23	–	804	28
2015	527	–	–	601	–

Gerelateerde partij - Ailanthus NV

Ailanthus NV, aandeelhouder en bestuurder van de Groep, heeft verschillende leningen en financiële leasings verstrekt aan de Groep voor de aankoop van machines en de constructie van kantoor en productiegebouwen. Zie toelichting 15 voor verdere details.

De Groep huurt regelmatig appartementen van Ailanthus NV om onze werknemers van buitenlandse filialen te huisvesten tijdens bezoeken aan het hoofdkwartier in Leuven. Het totaal huurbedrag betaald aan Ailanthus NV in 2018 bedraagt was K€123 (2017: K€172; 2016: K€141).

Gerelateerde partij - Converteerbare schuld

De Groep heeft op 28 oktober 2013 1,000 converteerbare obligaties uitgegeven voor een totaal bedrag van K€1,000. Die obligaties werden volledig onderschreven door een lid van het senior management. We verwijzen naar toelichting 15 voor meer details.

Oprichters aandelen

Bij de oprichting van de vennootschap hebben de andere aandeelhouders in totaal 300,000 oprichters aandelen toegekend aan de oprichter en CEO van de Groep, Mr. Wilfried Vancraen, in zijn hoedanigheid als aandeelhouder. In overeenstemming met de Belgische Wetboek op Vennootschappen maken deze oprichters aandelen geen deel uit van het kapitaal maar geven ze de houder ervan wel stem- en dividendrechten. Er waren geen andere voorwaarden verbonden aan deze oprichters aandelen en er zijn geen dividenden uitgekeerd door de Groep aan haar aandeelhouders sinds de oprichting.

De algemene vergadering van aandeelhouders van 28 november 2013 heeft de 300,000 oprichters aandelen geconverteerd naar gewone A aandelen. Het converteren van deze aandelen resulteerde voor de houder hiervan niet in een substantieel voordeel maar resulteerde wel in een verwatering voor de bestaande aandeelhouders van 0%. Deze A aandelen zullen kunnen genieten van dezelfde rechten welke geassocieerd zijn aan de bestaande gewone A aandelen.

Ondernemingen onder gezamenlijke controle (Joint ventures)

De vordering ten belope van K€1,281 is geboekt onder de overige langlopende vorderingen en betreft diensten en goederen geleverd aan de joint venture RSprint. In de loop van 2018, heeft de Groep ook een 3D printer gekocht van RSprint voor een bedrag van K€200.

27. Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Op 10 januari 2019 kende Materialise NV een converteerbare lening van K€2,500 toe aan Fluida NV ("Fluida"). Deze investering maakt deel uit van een algemene samenwerking en brengt de mogelijkheden van 3D-printing naar de pulmonologiemarkt, waarbij Fluida's Functional Respiratory Imaging methoden worden gecombineerd met de expertise van Materialise op het gebied van medische engineering. Een deel van het geld zal worden gebruikt om de ontwikkeling van functionele 3D-geprinte apparaten met Functional Respiratory Imaging uit te breiden voor gepersonaliseerde monitoring van de luchtstroomverdeling bij longpatiënten, met behulp van geavanceerd machinaal leren en kunstmatige intelligentie.

Er zijn geen andere belangrijke gebeurtenissen na balansdatum dewelke aanpassingen in of toelichtingen bij de jaarrekening vereisen.

28. Overzicht van de entiteiten opgenomen in de consolidatiekring

Naam	Land van vestiging	Aandeel eigen vermogen		
		2018	2017	2016
Materialise NV	België	100%	100%	100%
Materialise France SAS	Frankrijk	100%	100%	100%
Materialise GmbH	Duitsland	100%	100%	100%
Materialise Japan K.K.	Japan	100%	100%	100%
Materialise Czech Republic SRO	Tsjechische Republiek	100%	100%	100%
Materialise USA, LLC	VSA	99%	99%	99%
Materialise UK Limited	Verenigd Koninkrijk	100%	100%	100%
OBL SAS	Frankrijk	100%	100%	100%
Materialise Austria GmbH	Oostenrijk	100%	100%	100%
Materialise Malaysia SDN. Bhd.	Maleisië	100%	100%	100%
Materialise Ukraine LLC	Oekraïne	100%	100%	100%
RapidFit NV	België	83%	83%	83%
RapidFit, LLC (geliquideerd)	VSA	—	—	83%
Meridian Technique Limited	Verenigd Koninkrijk	100%	100%	100%
OrthoView, LLC (geliquideerd)	VSA	—	—	100%
OrthoView Holdings Limited	Verenigd Koninkrijk	100%	100%	100%
Meridian (Corporate Trustee) Limited (liquidated)	Verenigd Koninkrijk	—	100%	100%
OrthoView Limited (liquidated)	Verenigd Koninkrijk	—	100%	100%
Materialise SA	Polen	100%	100%	100%
Materialise Colombia SAS	Colombia	100%	100%	100%
RSPRINT powered by Materialise NV (joint venture)	België	50%	50%	50%
Materialise Shanghai Co.Ltd	China	100%	100%	100%
Materialise Australia PTY Ltd	Australië	100%	100%	100%
Materialise S.R.L.	Italië	100%	100%	100%
ACTech GmbH	Germany	100%	100%	—
ACTech Holding GmbH	Germany	100%	100%	—
ACTech, Inc	United States	100%	100%	—

De entiteiten Materialise GmbH (gevestigd te Gilching, Duitsland), ACTech Holding GmbH (gevestigd te Freiberg, Saksen, Duitsland) en ACTech GmbH (gevestigd te Freibergn Saksen, Duitsland) hebben voor het boekjaar eindigend op 31 december 2018 gebruik gemaakt van de uitzondering zoals voorzien in het Duitse handelswetboek § 264 (3) HGB.